
6
10 M
24

JOSEPHI ROCCHI VULPII

E SOCIETATE JESU

EPISTOLAE TIBURTINAE

VERSIBUS CONSCRIPTAE.






Ios. Rocchi Vulpii S.I.
Epistolæ Tiburtinæ
Versibus exaratæ.
CELLIO L. F.
Domus Albuneæ resonantis
Tiburnus Lucus
Apis Matinæ more modoque
præceps Anio
TIBVRE

JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLAE TIBURTINAE

CARMINIBUS CONSCRIPTAE

HEXAMETRIS ELEGIACIS HENDECASYLLABIS

Quæ antea ſparſæ variis Voluminibus legebantur

NUNC PRIMUM COLLECTAE

ET IN TRES LIBROS

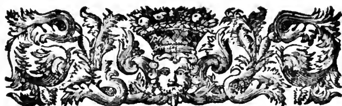
TRIBUTAE

Cum Animadverſionibus ejuſdem Auctoris.

Circa Nemus, uvidique TIBURIS *Ripas,*
Operoſa parvus Carmina fingo.
Horat. Carm. Lib. 4. Od. 2.



BRIXIAE · CIↃIↃCCXLIII.
Excudebat Joannes-Maria Rizzardi.
SUPERIORUM PERMISSU.



Editor Lectori Benevolo S.



Osephi Rocchi Vulpii Soc. Jesu Epistolas Tiburtinas versibus descriptas, quæ antehac sparsæ variis Voluminibus legebantur, si in unum collegissem, Tibique, Lector Benevole, repræsentassem, operæ me pretium facturum existimavi. Quæ enim antea seorsim editæ fuerant, singulæ ab harumce rerum studiosis approbari non mediocriter visæ sunt. Excusæ autem erant, partim Venetiis, partim Patavii typis illis Cominianis elegantissimis, partim denique hic Brixiæ non medioeri cura nostra. Ceteræ autem in manus litteratorum hominum prodierant tum Romæ, tum Liburni, tum alibi quoque, successu eodem. De illarum Latinitate, Elegantia, Perpetuaque Veterum Optimorum Poetarum imitatione, meum non est decernere, sed tuum erit, Lector Benevole. Meum vero, nonnulla Te in antecessum monere, quæ Vir Amplissimus & Mecœnas Auctoris nostri validissimus munificentissimus nobis tamquam ab ipso Auctore sibi identidem commu-



municata, ut Tibi suggereremus, de his ipsis Epistolis, insinuavit: scilicet, Auctorem usurpasse sententias, versusque ipsos Veterum Poetarum magna frequentia, nihil veritum obtrectatorum calumniam, qui illum furti fortasse insimularent; adhibuisse namque studio ac dedita opera, scienter ac volenter sensa ac verba optimorum auctorum eo prorsus pacto, quo in soluta aliqua oratione vel narratione, Testimonia ipsa antiquorum nullo furto in medium recitari solent; & hoc se palam professum, vel obsignando Veterum Poetarum adducta carmina, vel in Notis loca ipsa, unde deduxerat, innuendo. Animadversiones vero nonnullas addidisse soluta oratione, eo quod versu non ita commode omnia explicari possint: *Propter egestatem linguæ, & rerum novitatem*, ut ajebat Lucretius. Argumenta denique Epistolarum in genere quidem exornativo fere omnia versari (in quo effusum eum veluti nimis in amicorum laudes nonnulli fortasse accusare possent) attamen tales tantosque Viros a se laudatos, qui mole, ut dicitur, sua stantes, universæque Civili Litterataæ Reipublicæ perspectissimi cum sint, omnem ab eo sordidæ adulationis suspicionem abunde avertant; Ille potissimum, qui edendi nobis hujus Voluminis Auctor locupletissimus esse voluit. Tu itaque, Lector Benevole, boni consule, fruere. Vale.

NOI



JOSEPHI ROCCHI VULPII

E SOCIETATE JESU

EPISTOLARUM TIBURTINARUM

LIBER PRIMUS

Hexametris conſcriptas complexus.



JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLA I. TIBURTINA
AD

ANGELUM MARIAM
TITULI S. MARCI

S. R. E.

CARDIN. QUIRINUM
BRIXIENSEM ANTISTITEM

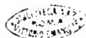
ANNO SALUTIS CIƆIƆCCXXXIV.
MENSE OCTOBRI.

Edita eſt Venetiis An. 1736. in Libro, cui titulus: *Raccolta di Opuſcoli ſcientifici Filologici, Tomo Decimoterzo. Appreſſo Criſtoforo Zane. in 12.*

A 2

ANGELO MARIAE QUIRINO S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO *BRIXIENSI ANTISTITI* VIGILANTISSIMO

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS
SOCIETATIS JESU



ΕΥ̓ ΠΡΆΤΤΕΙΝ. (1)

CUM tot ſuſtineas diſtenta negocia curis,
Et Venetas ſimul, & Romanas ſolus in Urbe
Res (2) conſignaris nuper, ne ſciſſa Senatus
Pectora cum Patre Pontificum ac disjecta manerent;
Sed quæ diſſiluit quondam male ſarta, coiret
Gratia quo rurſum, non ullis diſſoluenda
Temporibus dubiis, longum manſura per ævum:
Te nunc, Veronæ quæ fertur Brixia mater,
Detineat ſacris noctuque diuque vacantem
In Grege tam vaſto luſtrando; nonne verebor
Publicus eſſe reus, ſi in publica commoda peccem,
Et mea Te terris furetur Epiſtola, Princeps?
Ne tamen ignores quo ſit Romana loco res,
(Graſſari obſequio quamvis fortaſſe videbor,
In lucum, ut fertur, comportans ligna) ſed audi.
Cle-

Clementis viget in primis viridiſque ſenecta eſt;
Quo circa Romana cohors & ridet, & ambit,
Neſtoreos annos Patri, ſibi lucra precata.
Collegarum etiam valet omnis pene Senatus:
Et quamvis nutent aliqui, non limine cedunt;
Purpureique pares pondus geſtare Galeri
Viribus infractis videas, nec vincier uſquam.
Non ſe Roma capit tectorum molibus. ipſa
Sidera culminibus tentantia, cernere fas eſt,
Quocumque obtutus & greſſus flexeris: at Te (3)
Luce Palatinæ Venetorum Ædes rutilantes
Egregia, Auctorem laudant, properoſque morantur.
Atria deformi quondam ſquallentia vultu,
Et Paulli monumenta ſitu ac pædore ſepulta;
In ſolem per Te rurſum producta diemque,
Urſeuli ſtatua Ducis, atque nomiſmate crebro,
Sive epigramma velis dixiſſe, ornata, coruſcum
Oſtentant caput, Auctorem teſtata Quirinum.
Quid quod, ab effuſis bellorum Oenotria flammis
Dum uritur hinc tellus atque hinc; Romana favillæ
Mœnia nec tangunt ipſæ, longeve vaporant?
Sed velut Ætnæus vicinis vividus ardor
Scit nivibus ſervare fidem; Bellona cruentum
Finibus Italiæ quaſſans, tamen Urbe flagellum.
Concutit uſque procul; Petri & venerata ſepulchrum,
Et Paulli cineres, paci nuſquam obſtrepit altæ.
Quare inter caſus Sociorum, & funera, Romæ
Vivimus & tuto & tranquille; non ſecus ac ſi
Longe de ſcopulis Neptunia regna furenti
Spectemus rabie volvi, & ſorbere natantes;
Æſtate aut media, dum fulminat undique circum
Juppiter, & micat & tonat; unus luce ſerena
An-

Angulus immunis niteat, careatque procellis.
Adde his, quod pleno diffudit copia cornu
Maturas fruges: capiunt vix horrea messes,
Quas Latium felix hyeme atque æstate serena
Protulit exultans. Autumnus pomifer & nunc
Fructibus ornatum caput omnibus extulit aruis.
Pampineis quamquam Bacchus mediocriter uvis
Lætus, vina ferat modicis spumantia labris;
Perpetuis præcocta tamen de solibus, aptum
Sunt capiti & stomacho quondam promptura saporem.
Ergo inter Cæli, & felicia munera Terræ
Tot, læti fessos studiis strepituque Forensi
Romulidæ ut recreent animos, aptentque futuris
Temporibus, curarum Urbis jam mole premendos
Rursum, secessere: juvat modo Tuscula quosdam (4)
Umbra, suburbanis hinc illinc consita silvis;
Hos at in Albanis, tangit quos Appia, lucis
Delituisse; Lacus geminos prope, Monte sub alto.
Multus Aricinos quoque fit concursus ad Hortos,
Collésque, electo quos ditat Cynthia musto.
Parte alia Prænestinæ qui frigora Rupis,
Aut placidos tractus Gabiorum, aut arua Labici,
Æquorumque plagas inter, qui rura frequentent
Propria, sunt multi Procerum. ludo hic choreisque
Pervigilant solidas noctes, plausumque theatris
Densum immane cient in lucem; Sidera donec
Occasura, oculis cogant concedere somnum.
At melior quorum sedit sententia menti, (5)
Herculeum in Tibur mecum venere; Anienos
Decursus inter, placidissima Palladis inter
Regna; ubi tranquillum miti sub cardine cælum
Volvitur, & menses semper facit ire salubres.

Tibur ab Argivo poſitum pro parte colono,
Expulſis Siculis, Siculeti (6) voce retenta,
Quo veterum nunc Caſtra vocant, quo templa Sibyllæ
Albuneæ Tiburtis adhuc conſurgere vulgus
Autumat, antiquis dilectum Tibur, (7) Horatj
Exemplo præeuntis, amorem, & vota ſecutis.
Hinc tua, Mecœnas, ſurgebant culmina, ripa
Qua læva præceps Anio defertur; at inde
Quintilii extabant præcelſa cacumina Vari,
Vaſtum opus; immenſæque manent pro teſte ruinæ.
Cernere facundi Tibur glaciale Vopiſci
Hinc fuit, & geminos inſerto Aniene penates;
Rura mihi nuper, Statio quondam celebrata.
Caſſius (8) hic Brutuſque ſuos de cæde cruentos
Terſerunt Julj gladios; facinus meditati
An pulchrum, an turpe, incertum, Tiburte receſſu.
Sunt hic Coſsinj, ſunt hic monumenta Patroni,
Ventidiique mali, Lepidi, victique Syphacis:
Et, quæ Palmiræ tenuit ſua regna virago,
Zenobiæ, Plauij, Centronj, ac deinde Rubellj;
Piſonum germanorum, Calpurnia quos gens
Edidit. & Valerj gemini; (9) quem Sirmio primum
Benaci ad ripas clara edidit; alterius mox,
Protulit ad Bætim quem Bilbilis alia poetam.
Huc olim, fieri cuncta hic dum candida credit
Solibus atque undis properabat nigra Lycoris;
Cynthiaque arguti carmen juvenile Propertj,
Rus habuit noto ſignatum limine Vatis,
Candida qua geminas oſtentant culmina turres,
Inque Lacus patulos Anienus decidit humor.
Adriaci ſed, præ cunctis, ſtat fama Palatj
Inter disjectas immenſo tramite moles.

Quas

Quas merito non Villarum, ſed rudera dicas
Murorum expugnatæ urbis; tam vaſta ruina eſt!
Nos urbe egreſſos, mediis Septembribus horis,
Huc, Tiburte via, duxerunt eſſeda mannis.
Verum, dum Romæ ſtrepitu, fumoque relicto
Geſtimus; rapit en ſubito cælumque diemque
Immenſus mandrarum ordo ſarraca trahentum,
Et Tiburtini lapidis ſub mole gementum,
Tanta unde in cælum nubes it pulveris atri,
Quantam non Aquilo Campanis excitat agris.
Nec mora nec requies ſaxorum; nam urget in Urbe
Ædificanda domus quamplurima, & exornanda
Poſtibus, & zonis, tiburte & limine multo.
Nocte igitur tetra damnati obvolvimur uſque
Biſquintum ad lapidem, redeunte ubi denique luce,
A dextera lævaque procul cernuntur in altis
Collibus Oppidula & Villæ; nam dextera late.
Oſtentat juga Telegoni, ſedeſque beatas
Ex Albæ tumulis protenſas uſque Latinum
In littus. læva cælumque, arvumque Sabinum,
Eretum, (10) Soracte micant, & Corniculani
Montes, Veſtinique, & Marſicus Apenninus.
At poſtquam grato excepit nos Villula tecto,
Irrequietæ Urbis curarum mole repoſta,
Non ludo, aut choreis, non plauſibus exercemur
Scenarum; ignari quæ gaudia vana popelli
Panem, & Circenſes tantum ſibi poſcere docti:
Verum cum paribus ſtudioque, animoque, domoque,
Verſamur ſociis; regit agmen primus Aquinas
Carolus (11) extremam ſcripturus ad uſque ſenectam
Carminaque, & numeris illuſtria multa ſolutis.
Pone (12) venis ſancti de nomine dicte Canalis

Alme Pater fama Italia clariſſime tota
Divini laude eloquii, Trinacria proles.
Hunc ſequitur (13) Venetus ſincera mente Tebaldus,
Semper amicorum officiis ex corde paratus;
Et Romana nimis pergat ni urgere paleſtra,
Nobiſcum pariter Burgundus (14) Horatius eſſet,
Eximie qui Te colit, & quem docta Matheſis
Ornat ita, aſtrorum occaſus, ut norit, & ortus
Tamquam ungues digitoſque ſuos. Libanoque relicto.
Hic Syrus, (15) o utinam, mecum Benedictus adeſſet!
Quem tibi Linguarum ſtudium, & doctrina Sacrorum
A teneris pene unguiculis fecere ſodalem.
Adforet & cuſtos (16) locupletis Bibliothecæ,
In qua Te ſolitum, memini, conſumere ſoles
Immerſum libris, Veterum & palleſcere chartis.
Ut Tua tunc, Princeps, loqueremur geſta viciſſim,
Interius Te noſse datum quibus eſt! tamen abſint
Hi licet; abſentum numerum cum fœnore reddunt
Dilecti (17) Placidus Tibi (18) Baldinuſque clientes,
Pars Gregis hic memoranda Tui, Paſtor Gregis ille
Tiburtis, cum (19) Revilio (20) Beſozzius atque,
Docti ambo, ſacri ductores agminis ambo.
Hi mecum nunc ad Caſsj monumenta, Sibyllæ
Nunc templi e regione, ſecus monimenta Catulli,
Eſt iter ad Flacci qua Villam, præcipiteſque
Unde licet (21) parvos Anienis cernere lapſus,
O quem Te memorant, cœlo dilecte Quirine!
Hic genus antiqua repetens ab origine, laudat
Fortia facta Patrum belloque togaque Tuorum.
Ingenii mox ille Tui tot clara recenſet
Pignora; cui Pietate places, Gravitate, Pudore,
Sollicitudinibus Paſtoris, plurimus inde eſt.

Aſt

Aſt ego tunc (deſiderium cui fertur inique
Abſentis Domini uſque adeo, ut tua ſemper oberret
Ante meos oculos, veluti præſentis imago)
En erit, exclamo, ſocii, felix erit unquam
Illa dies, cum cœlo extollere magna Quirini
Facta queam? meritas illi cum dicere laudes?
Et Venetos & Romuleos ex ordine poſſim
Nomine tam ſancto immortales reddere Faſtos
Æternum? quo, Muſa, rapis ſed carmine plenum
Me ſubito? quo, Mecœnas, comitante caterva
Me Vatum abripies? docti venit umbra Catulli,
Et Vari, & Flacci, commendatique Vopiſci,
Hos inter lucos aſſuetæ errare, Penates
Antiquos inter. Paſtoris nomine cuncti
Arcadici me compellant, Craneusque Bianor
Audio, & abſentis jubeor Tua tangere Facta
Carminibus; Chorus omnis amat mea carmina vatum
Quandoquidem; incipio. Reſponſant omnia Silvæ
Tiburtes; Anio feſtivo murmure plaudit;
Atque jocoſa cavis convallibus aſſonat Echo.
Felices umbræ, quæ Te videre regreſſum
Alcinoi ex Hortis, olim Corcyra beatos
Quos coluit, Tiburtinis æſtate morantem
Frigoribus, cum Purpureo decorande Galero;
Magne Quirine, fores; tumidū tanto Hoſpite flumen
Immenſis currebat aquis: nemus omne ſuperbum
Tollebat caput in nubes; lætiſſima cuncta
Plaudebant ſibi: nunc procul, ah quando Urbe moraris,
Squallet ager, mœrent Silvæ, ſunt flumina lenta.
Ducite Magnanimum mea carmina, ducite in Urbem,
Sæpius ut veniat ſic Tibur ab Urbe, Quirinum!
Æquoris Adriaci Regina dedit Tibi cunas;

Brixia, Tu modo quam paſcis, Tibi pabula primis
Doctrinarum exculta annis porrexit; in Arni
Mox Urbem dominam conceſti; Gallia terris
Te tulit Italicis exinde; domumque reverſi
Hoſpitio gaviſa Tui quoque Roma: remotos
Paſtor amans Gregis haud dubitas adiiſſe Pelaſgos;
Purpureos inter Patres ad Limina Petri
Accenſuſque redis: rapuit Te Brixia rurſum
Paſtorem nimium ſibi charum, Brixia felix!
Ducite Magnanimum mea carmina, ducite in Urbem,
Sæpius ut veniat ſic Tibur ab Urbe, Quirinum!
Quid memorē? ut primis, ſenior jam mente, ſub annis,
Nil Gentis titulos, nil Nomina magna moratus
Calcaris, Generoſe Puer, quæ regna Voluptas
Promittebat; Honor quæ regna; domuſque paternæ
Divitias, oſtrum malens mutare Cucullo,
Nurſini Patris (22) exemplo, tectoque beatus.
Quæ Pietas, quæ priſca Fides, quæ candida morum
Integritas; quæ ſanctarum cuſtodia Legum,
Improbus & diſcendi & inexſaturabilis ardor,
Abdita Naturæ dum perſcrutaris, & inter
Cæleſtes animas Patrum, Cæleſtia tractas?
Ducite Magnanimum mea carmina, ducite in Urbem,
Sæpius ut veniat ſic Tibur ab Urbe, Quirinum!
Quid memorem ut ſenibus Junior datus Ipse regendis,
Et divinorum ſis juſſus adeſse Magiſter?
Expromenſque Tuo de Pectore Bibliothecam
Chriſti, quam aſſiduo compleras ante labore,
Solveris arcanorum obſcura oracula Vatum,
Jeſſæo Grajoque ſimul Latioque locutus
Sermone, atque aliis, veluti ſi patria lingua
Una foret Tibi quæque; fores ceu natus in illis?

Ducite Magnanimun, mea carmina, ducite in Urbem,
Sæpius ut veniat ſic Tibur ab Urbe, Quirinum!
Ne tamen una ætas Tanto lætata Magiſtro
Gauderet, ſed perpetuis ſæclum omne futuris
Temporibus dives fieret, Monumenta Quirini
Ingenii æternum victuris tradere chartis
Obtinuere preces populorum & vota peracta.
Ergo immortali donati munere, grates
Reddamus meritas, ac immortale precemur
Auctori Regnum, cœli ſedeſque beatas,
Doctores inter populorum, lumina prima
Sydereæque domus, Sanctis de Patribus uni.
Ducite Magnanimum mea carmina, ducite in Urbem,
Sæpius ut veniat ſic Tibur ab Urbe, Quirinum!
Docta magis, num larga magis Tua dextera, Princeps
Plura dedit, ſcripſit ne? Gregi quæ plurima didis,
Sis præſens, abſenſve, Tuo, nunc Brixia pandat;
Aſt olim eſt Corcyra ſuis teſtata Pelaſgis.
Nonne oculus cœco, pes claudo, tutor egenis
Pupillis, ægriſque ſalus, miſeris Pater eſſe
Viſus es? immenſi quoties luſtratus Ovilis
Aerias Alpes es, teſqua, mapalia Paſtor
Nulla indignatus, nunquam laſſatus obire.
Ducite Magnanimum mea carmina, ducite in Urbem,
Sæpius, ut veniat ſic Tibur ab Urbe Quirinum!
Templa novis Tu marmoribus ſuffulta columnis
Centum, reſtituis, Supremi & Numinis aras
Ædificas, ornaſque auro gemmiſque; Sepulchrum
Urſino Tu conſtituis gratiſſimus ultro
Pontifici; Venetos Tu digeris ordine Faſtos
Sedibus in Marci Romanis, Purpura quorum
Scripta, Quirine, mihi, (23) Tua præſtantiſsima Juſsa.

Ro-

Romuleæ factus vix Præses Bibliothecæ
Pontificum, thesauro illam prædivite adauges
Librorum, comites Tecum quos Itala vidit
Non tantum Terra assiduos, sed Gallia quondam
Ipsa, sed æquoreis a fluctibus undique cincta
Corcyra, ex undis quos ereptosque procellis,
Tam Tibi dilectos, quam pignora chara parenti,
Regia dextra tamen Tua publica munera fecit.
Ducite Magnanimum mea carmina, ducite in Urbem,
Sæpius ut veniat sic Tibur ab Urbe, Quirinum!
Artibus egregiis natus studiisque fovendis,
His aperis commune domi Virtutis asylum;
Provehis hæc, cultuque novo producis. Ephremi
Assyrii nuper vos Sancta Volumina testor,
Reddita luce nova, cura & cumulata Quirini.
Agmina Te doctorum hominum circum undiq;sistût,
Præsidium quibus es, decus, & spes certa laborum.
Ducite Magnanimum mea carmina, ducite in Urbem;
Sæpius ut veniat sic Tibur ab Urbe, Quirinum!
Omnia Te Romam revocant. Tua Purpura; Marci
Ornatæ Sedes; Te Præside Bibliotheca
Pontificum: & felices postquam exegerit annos
Ultimam in ætatem Clemens, suprema Tiara.
Auguror! evenient: populorum haud irrita vota.
Carmina jam cessent mea: sponte redibit in Urbem,
Magnanimus, viset sic Tibur ab Urbe, Quirinus.
Hæc Tiburtino canerem dum Colle Bianor
Pastor ab Arcadia, absentis solatia, Princeps,
Quæsivi usque Tui; Vivens, mihi Numine dextro,
Excepto quod non simul esses, cætera lætus.

ΕΡΡΩΣΟ.

JO-



II

JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLA II. TIBURTINA

AD

MARCUM FUSCARENUM

Equitem & Senatorem Ampliſſimum, Venetæ Reipublicæ Hiſtoricum, Cæſareum Oratorem Emeritum,

ET AD

CLEMENTEM XII.

PONTIFICEM MAXIMUM

ROMAM DESIGNATUM

ANNO SALUTIS CIϽIϽCCXXXVI.
MENSE OCTOBRI.

Edita eſt Venetiis An. 1738. in Libro, cui titulus: *Raccolta di Opuſcoli ſcientifici* &c. *Tomo Decimoottavo in 12. Appreſſo Simone Occhi.*

MARCO FUSCARENO
EQUITI
VENETO SENATORI AMPLISSIMO
AD
CLEMENTEM XII.
P. M.
PRO PATRIA REPUB. S. C. ORATORI DESIGNATO

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS
SOCIETATIS JESU SACERDOS

Ε'ΥΠΡΑ'ΤΤΕΙΝ:

HADRIACÆ Gentis Strips Inclyta, magna ſenatus
Pars idem Veneti, Patres totidem prope Reges
Quem Lecti inſtituunt, Romanorū æmula quondam
Corda; reis alto jactatis Anchora, MARCE,
Præſidium ac Portus, quoties facundia cauſſas
Orandas TUA ſuſcepit; quo vindice nodi
Permulti, magnique ſecantur; Patria rurſum
Quem jubet auguſtis annalibus abdita rerum
Geſtarum æternum victuris tradere chartis,
Civiles Curas ſuper urbe remitte parumper,
Mique adhibe acturo grates, ſi fas tamen, aurem:
Non Tu (1) corpus eras ſine pectore; ſed TIBI formam
Et ſapere, & fari dignum Sapiente bonoque;

Divitias dederunt ſuperi, ſimul atque fruendi
Artem: Majores, qui Claſſibus imperitarunt,
Inſigneſque domique foriſque, labor numerare,
Fuscarene, (2) Tuos; Altini littora poſtquam
Æmula Bajanis villis (genus unde priorum
Fuscarenorum priſcis clareſcere ſæclis
Dictum)miſerunt Venetæ grande hos Decus Urbi.
Tu tamen & Proavos, & quæ non fecimus ipſi
Vix ea noſtra putas Sapiens: calcaria tantum
Virtutique adhibens Majorum exempla Tuorum
Sectandæ ulterius, ſemper mage in ardua tendis.
Maximaque æquali cum vertice Gloria ſurgat
Scribentis facienda, gerentis commemoranda;
Impiger Ipse biceps feſtinas ſcandere culmen.
Nam, quæ Vindobonæ geſſiſti, Cæſaris aula eſt
Mirata, ac miratur adhuc, dum publica tractas
Munera; Principum amicitiaſque graves, male ſarta
Gratia quos inter, gliſcentis ſemina belli
Dum procul a patriis curas avertere terris
Providus; atque caves, ne quid Reſpublica damni
Percipiat Tua; dum vario Bellona tumultu
Concutit Europam; dum motibus omnia miſcet.
Spiſſum Opus, occultiſque dolis mille, atqne periclis
Mixtum, tractandumque manu lota atque ſagaci;
Non ſecus ac, cineri ſi veſtigare doloſo
Suppoſitos velles ignes, nec turpiter uri.
Hinc Veneto, infenſa arma inter, Pax uſque Leoni
Summa fuit, mediamque viam tutiſſimus hoſtes
Inter utroſque tenens ivit, fera bella moratus.
Per Te, Marce, quies Patriæ, Populiſque peracta
Eſt igitur. Decus hoc ævi, quod ſera loquatur
Poſteritas; rerum quando monimenta Tuarum
In

In Faſtis ſignata leget, viviſque notata
Marmoribus, per quæ nova lux ac vita redire
Poſt mortem Ducibus Magnis Solet ac Generoſis.
Nec tamen idcirco, quia Faſtis commemoranda
A teneris meditatus eras illuſtria facta,
Scribere prætereas Clarorum geſta Virorum,
Digerere & Sancti pariter Conſulta Senatus;
Thracibus horrendas Claſſes, & fœdera Regum
Cum Venetis æquata: mari, terraque repoſtas
Quæſitas Gentes; diti commercia cultu
Theſauris cumulata; & apertis ocia portis.
Novimus, ad noſtras cum TE tulit impetus artes,
Ingenii fœcunda TUI quæ flumina currant.
Quam bene TU decoras Patrum Decreta, Tuis quæ
Tollendas humeris laudes Patriæ impoſuere!
Scilicet eſt operæ pretium cognoſcere, quales
Ædituos habeat Belli ſpectata domique
Virtus, Hiſtorico tantum tradenda merenti.
Ergo macte animis, Græcorum implere Catervas,
Et Romanorum properes, imitatus utroſque
Eloquio & calamo dives ſimul; optima quando
Scribendi TIBI ſuffecit Sapientia Fontes,
Scribendi recte ſapere eſt nam fontis origo.
Eſt magnis ſignata (3) Viris, per quam, orbita, curtis;
Bembo iter ingreſſo primum, curſumque parante,
Hanc Maurocenus terit: ante Sabbelicus ingens:
Hanc Juſtiniani gemini, Dolionque, Paruta,
Atque alii; Poſt quos nuperimus ordine palmæ
Iſthac magnus equos flexiſti interritus IPSE.
Excipis hos modo, MARCE, TUIS Veſtigia ſervans:
Hinc TIBI tantus amor Muſarum; Hinc pectore toto
Accipis IPSE foveſque Artes, quas quiſque Senator,

Quasque velint apicis summi condiscere Reges.
Hinc Antenorei tantum Tibi fama Lycei
Et curæ & cordi est, quantum curat pia mater,
Sedula vel nutrix pueros, quos educat ultro.
Et quoties illic fato demessus acerbo
Doctorum est aliquis; cathedras, ac pulpita circum
Ambiat in vacuum venturus plurimus orbem
Usque licet; meritos inter meritissimus usque
Eximiusque tamen fit, Te Hortatore, Magister.
Vulpius, (4) hinc, nuper Græci pariterque Latini
Eloquii appositus studiis Præses, Patavinas,
Judicia eliciente Patrum Te, implevit Athenas.
Vulpius ille mihi fraterni Antonius arcto
Sanguinis officio junctus; cui plurima laurus,
Vivacesque hederæ semper florente corymbo,
Rhetori, & egregio Vati sacra tempora cingunt.
Cujus pro meritis quamvis ego debita laudum
Præmia persoluisse veter, genitoribus isdem
Progenitus, mea laus proprio ne sordeat ore,
Cum me tam prope contingat; tamen arbiter iste
Invitum sua judicia exaltare Senatus
Tam sapiens me, Marce, Patrum modo denique cogit.
Quas, Tibi, quas, tali grates pro munere reddam?
Non, Vatum in morem, si centum poscere Voces,
Centum ora incipiam, benefacta æquare canendo
Vel Tua, Marce, queam; nedū, quæ munera sanctum
Patrum istud mique atque meis (5) donavit habere
Concilium, meritis cantando laudibus ornem.
Ergo, quod superest, descendam in vota, precesque:
Solvendoque impar, decoctus ne ære alieno
Opprimar, ad partes immensa æraria Cœli
Voce vocans, orabo, præs ut sit mihi Numen,

Protinus atque vices cumulatas fœnore reddat.
Numen, Divinum Numen, quod(ſidera quamvis
Fulgentiſque globus Lunæ, juga & aurea Solis
Inter inacceſſas Superum Sedes latitanti
Circũdent utcumq; domum)tamen omnia comples,
Terraſque tractuſque maris, Cœlumque profundum;
Extra anni ſoliſque vias quod cuncta tueris;
O cui res hominum curæ; nutu Imperiorum
Cujus ſtantque ruuntque vices; nec vincere fas eſt,
Comminuiſſe ſimul decreſti, aut perdere contra,
Cum ſtatuiſſe velis; Venetæ ſi cœrula ponti
Regna Urbi, murorum inſtar, circumdare quondam
Viſum eſt, Hadriacis Reginam & ponere in undis;
Si majeſtatem Imperii producere ad uſque
Auroram, & Gangem; Venetorum jura, Senatus
Æmula Romani ſi vivere longius illo (6)
Juſſiſti; Italiæque unum ſuccurrere rebus
Priſcæ Libertatis adhuc; terræque mariſpue
Bella inter, conjuratos & perdere Reges,
Exeruiſſe tamen caput immerſabile ſemper;
Da, Pater, innumeris firmentur ut omnia Sæclis:
Perpetuoque virens renovetur, & aurea ſurgat
Ætas; Sint Venetæ propria hæc tua munera Genti,
Relligio in primis, qua immenſum Splendet, avita,
Eximie qua Te colit, & qua, lucis in auras,
Obſtetrice velut, primum fuit edita; cunas
Quæ dedit; atque illi Cæleſtis pocula Lactis,
Dum creſcit, tantum, quo nunc ſe extollit, in ævum,
Solares vincat radios mage Splendida vultu.
Hanc colat, hanc foveat docilis ſtabiliſque juventus;
Hanc referat ſceleris pura, & ſimul integra Vitæ,
Moribus antiquis Veteres imitata Catones.

Ma-



Majorum laudes, præclara & facta parentum
Sic relegat; greſſus ſic per veſtigia ducat
Pone ſequens, ut peſque pedē premat, atq; Virum Vir.
At gravior quorum canis inſpergitur ætas,
Conſcripti, conſultando pariterque ſedendo,
Romanum in morem, vincant. Hinc Thracia Luna
Non, rapuit quæcūque, vomat modo; ſed minor Orbē.
Oſtendat terris decreſcentem, uſque ſupremum ad
Interitum; Seſtonque iterum Claſſes & Abydon,
Et Byzantinas rurſum cum mœnibus arces
Obtineant Venetæ, ducente Leone, Cohortes.
Et Cypron, & Syriis proſciſſa ligonibus arva,
Quæque Paleſtinis Syrophœnix accola terris
Ingemit indigno, Turcarum oppreſsa, Tyranno.
Bethlemias Cunas, naſcentis Numinis Ortus
Quæ gremio excepere ſuo, Solymæque Sepulchrum
Divinū, heu nimium canibus data præda cruentis.
Auguror! Evenient! Voti reus ipſe, ſolutum
Non, Sanctam Senior vel Idumen adire recuſem.
Interea, nova Sæcla, ſuis dum, currite, fuſis
Perpetuo dicant concordes fœdere Parcæ;
Et ſegetum, & pecoris ſemper ſit fertilis annus,
Palladia & certent Bacchi cum munere dona;
Laudetur ſimili fæcunda puerpera prole;
Deniquæ Fortunæ plenus Vos rivus inauret.
TEQUE adeo, Collegarum qui es, MARCE, TUORUM
Grande Decus, TE fortunet ſic Numen amicum,
Magnanimo ut quæcumque agitas ſub pectore, cuncta
Dextra cadant, Votorum nec minimum ferat aura!
Venturum jam pridem omnis TE Roma vocamus.
Jamdudum omne Forū TE expectat & omne Tribunal,
Nec diſcedentis Mocenici (7) clade dolentes

In-

Insolabiliter, tantam deponere curam,
Quæ nunc nos coquit & versat sub pectore fixa,
Possumus, æquali nisi forte Vicarius illi
Protinus advenias, votorum oh summa meorum!
Nempe hic perpetuus, (8) Livj Scriptoris ab ævo,
Mos fuit Historicis; invisere Romula coram
Mœnia, Terrarum quo totus convenit Orbis.
Hic Sacros possis ritus, pariterque Profanos
Edidicisse omnes populorum; omnem veterisque
Imperii majestatem de semisepultis
Vestigare tamen cæmentis atque ruinis.
Hic, exesa licet, venerabilis Amphitheatri
Perstat adhuc moles, & Agrippæ Pantheon extat.
Plurima Templorum, & Thermarum rudera vivunt.
Immensi Ductus operis stant denique aquarum.
Cumque viis, Arcus, statuæque, sepulchra, columnæ.
Sed magnum Novitas inierunt atque Vetustas
Certamen, certæ non cedere. Et utraque magnis
Judicibus, lite ardenti, sua jura tuetur.
Ergo adsis, ac de ambabus tua splendida, Marce,
Feceris arbitria; Expectant nam talia dudum.
Nostra Antenoreum quamvis infantia Cælum
Hauserit, Euganeumque ador usurpaverit olim;
Romæ nutriri mihi contigit, atque doceri;
Adiecere bonæ paullo plus artis Athenæ,
Dura nec emovere loco me tempora grato.
Jam quartus decimo propior conjungitur annus,
Quo Corradinus (9) me cæpit habere suorum
In numero, jussitque sui vestigia gressus
Pone sequi; imparibus licet ipse relinquerer orsis
Proh quantum, longo sibi proximus intervallo!
Ingenium quis namque Viri, quis passibus æquis
Do-

Doctrinam comitetur? Eat, quocumque vocarit?
Seu linguam cauſſis acuit, ſeu civica jura
Reſpondere parat, ſeu priſcæ tempora laudis
Digerit, & Patriæ curat ſuccurrere rebus.
Unde illum merito jamdudum coccina læna
Veſtiit, & ſequitur comitum longiſſimus Ordo;
Hic me, priſcarum per tot diſcrimina rerum,
In latitans rurſus Latium contendere juſſit.
Quis Latio Antiquo fuerit ſtatus, edere Libris.
Quos ego, Marce, Viri properans non mollia juſſa,
Exitum ad extremum jam pene utcumque petegi.
Scilicet ille prior Faſtos docuiſſe Latinos
Nos voluit: Mox, Setinis quæ gloria terris,
Expoſuit, Patriæ non immemor, ac Pater idem.
Proxima Circææ decoravit Littora terræ,
Dives inacceſſos ubi Solis filia lucos
Aſſiduo reſonans cantu noctuque diuque
Uſſit odoratam nocturna in lumina cedrum.
Dicta deinde mihi ſunt Spiſſi Littoris Antium,
Et Norbanorum pereuntum fortia Facta.
Per tria mox domitæ Romanis Sæcla Velitræ,
Dardaniæque Coræ, poſt hæc monimenta vetuſta.
Lanuuium excepit; mox Ardea cum Laurento.
Duximus & tenuem Tiberina per Oſtia lintrem;
Albani rerum domini Romæ æmula corda
Exornati etiam; Nemoralis Aritia poſt hos,
Excelſa & juga Telegoni; dein Algida rura,
Præneſtinarum celebrata & Templa Sororum.
Cinctus dicta mihi, Junonis & arva Sabinæ;
Nunc tandem extremo jam jam ſub fine laborum
Vela traho, & terris feſtino advertere proram.
Tiburis Argei, (10) quo limite noſtra Sabinos

Di-

Diſtinguit Regio populos, monimenta ſecutus
Tiburis Argei, quod me tantum juvat unum,
Quantum non indorum aurum, Peruvinaquæ gaza,
Non amplum Elyſium, Alcinoj aut pomaria Regis,
Fortunatorum nemorum ſedeſve beatæ.
Nuſquam plus tepeant hiemes, vel gratior aura
Leniat aut rabiem Canis, aut momenta Leonis.
Palladis hic Cereriſque & amici regna Lycei,
Pomonæque ſimul, cunctarum & copia rerum,
Nobilibus lactant rivis quam Aniena fluenta,
Quam fovet, & ſemper mitiſſimus educat aer:
Utilis hic capiti & ſtomacho, fluit utilis alvo;
Hic laſſas reficit vires, hic feſſa novare
Membra celer, penituſque omnes depellere morbos,
Hic potuit magnos olim allexiſſe Quirites,
Ut Tiburte ſolo tot tamque excelſa pararent
Culmina Villarum Græcis, longeque petitis
Marmoribus: quarum, velut oſſa relicta Sepulchris,
Rudera, teſtantur, fuerint qua mole Coloſſi.
Temperies eadem Sapientum nunc quoque Cœtus
Congregat ex Urbe eductos Octobribus horis.
Hos recreat reficitque, noviſque laboribus aptat.
Ut juvat antiqua recubare ſub ilice ramis
Hoſpitium patulis præbentibus! Ut juvat inter
Palladii nemoris, Zephyris motantibus, umbras,
Carpere iter, parili circum ſtipante Corona!
Nil ego contulerim Sapienti Sanus amico,
Qui mentis ſecreta ſuæ mihi promat: in aurem
Cujus & arcanam mea condam ſenſa viciſſim.
Sermo oritur, non de villis domibuſque alienis:
Nec, male nec ne lyram pulſet citharam ve Bathyllus;
Non, quot amatores canos habet atra Lycoris,

Munera quos misere, quos pernox alea nudat.
Nec quæcumq; agitat brutum pecus atque repandum;
Circes infecti succis, Ithacensis Ulissei
Remigium vitiosum, & opes consumere nati.
Sed num divitiis homines, virtute beati
Num mage sint? Veræ quænam sit semita Vitæ?
Vitatu quidnam melius sit, quidve petitu?
Responsare cupidinibus, contemnere honores;
Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa;
Res gerere, & Patriæ prodesse, & civibus, ipsum
Quod Jovis attingit solium, longeque futura
Tempora prospicere, & turpem cavisse senectam.
Interim aquæ comites ripis labuntur ab altis
Fit via vi; pronus trepidat cum murmure rivus;
Arboribusque queruntur aves passim insidentes.
Hinc & oves pastæ, properantque in tecta capellæ,
Agricolæque boves inverso vomere: vesper
Inque locum Phœbi nitido procedit Olympo;
Admonet & feræ pariter decedere nocti.
O noctes cœnæque deum, conviva solutus
Legibus insanis quibus assidet; & generosi
Seu lenis potius, prout vult, sibi pocula poscit!
Hæc eadem dilecta mihi Tiburtia rura
Suffecere animos, ut Te sermone pedestri
Nunc, Marce, interpellarem quod tempore lævo
Ne fuat o utinam? Verum dexter mihi fac sis!
Hadriaco donec soluens Tua littore puppis
Te Magnum Oratorem exponat præpete cursu
Romulidum in terras; velocibus esseda mannis
Te statuant Urbi; mihi longum ubi denique detur
Et majestatem venerari, & amore fovere.



JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLA III TIBURTINA
AD

ANGELUM MARIAM
TITULI S. MARCI
S.R.E. BIBLIOTHECARIUM

CARDIN. QUIRINUM
BRIXIENSEM ANTISTITEM
Cum e gravissimo morbo convaluisset

ANNO SALUTIS CIↃIↃCCXXXVII.
MENSE OCTOBRI.

Edita est Brixiæ Anno Sal. 1738. apud Joannem-Mariam Rizzardi in fol. & iterum ac tertio ibidem in Libro, cui Titulus: *Corona di Componimenti Poetici &c. in Lode dell' Emo Signor Cardinale* Angelo Maria Querini *&c. raccolti da D. Angelo Zanardelli Professore di Rettorica, tra gli Arcadi Filastrio &c.* & Seorsim Sæpius.

ANGELO MARIÆ QUIRINO
S. R. E.
CARDINALI BIBLIOTHECARIO
BRIXIENSI ANTISTITI
VIGILANTISSIMO

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS
SOCIETATIS JESU

SOTERIA (1)

HUMANIS semper guadens illudere rebus,
Quam facimus Fortuna deam, cæloque locamus,
Ut nuper summo Stantem me (2) Vertice in imum
Est conata Rotæ revolubilis abdere fundum!
Dum Tiburtinis in collibus Autumnales
Securus luces agito, vallatus amica
Charorum turba, mecum monumenta repostis
Addita quæ terris vestigat prisca Latinis.
Verum est? an nimium male creditur usque timori?
Verum est? præcipiti quod nuncia fama volatu
Huc ex Urbe ruens resonavit triste & acutum?
TE, Rerum, TE, Grande Decus Columenq; mearum,
Magne QUIRINE, mori jam jam? Ah, TE, qui potior Pars
Nostræ animæ es, morti si vis maturior urget,

Si

Si rapit, heu ſubito, fruſtra pars altera reſto.
Dimidius quid enim in terris, mancuſque morer cur?
Inſtat ſi fatum Tibi triſte; ſupremam etiam horam
Impendere mihi, me tecum auferre neceſſe eſt.
Ibimus, o Pater, o Princeps, ſimul ibimus; ambos
Involuet turboque, Ducem comitemque paratum.
Perfida non ego Sacramenta ex impete dixi
Actus amoris. Utramque dies trahet una ruinam,
Miris namque modis noſtrum conſentit utrumque
Sidus, & æquales ambobus temperat horas.
Hæc ego compreſſis moeſto ſub pectore labris
Dum queror, & vulnus celando, totus in hoc ſum;
Quæ præclara (3) Tua eſt operata inſignia Virtus?
Horrida quantumvis lethi facies; tamen ipſe
Impavidus venienti, atque imperterritus, illi
Occurris; prohibeſque dolentes undique luctus,
Dedecus ut magnum, importunas atque Tuorum
Amandas longe lacrymas: hinc funus amico
Lumine conſpiciens (quod raro his, ædepol, unctus
Temporibus, vel Neſtorea facit ille Senecta
Jam gravis, & depontanus, centeſima meſſis
Quem pellit, quartuſque nepos jam cedere cogit.)
Tu tamen approperans vicinum funus amico
Lumine conſpiciens virtutis propoſitum urges
Calcatum conſtanter iter, dum meta propinquat.
Et quamvis media florens ætate, querelis
Haud tamen aggrederis Parcas, quod Stamina nerint
Heu! Tibi longa parum, cornicibus indulgentes
Sæcula, & antiquis tercentum quercubus annos.
Numinis at patiens, quidquid ſuprema voluntas
De Te conſtituat, promptiſſimus excipis. *Unum
Velle Tuumque Deique facis*; nec flecteris uſquam.

Pau-

Pauperum amor, teneris Tecum qui creverat usque ab
Unguiculis, grandis jam, jamque & maximus, idem
Claudere jussus erat spatia, & quæ credita Vitæ
Extrema (4) *Heredes monumentum ne sequeretur*,
Non fuit hoc curæ; Miseris sed cura mederi
Una Quirine, Tibi; Tabulisque novissima Verba.
Gratulor hæredem, Lectus meritissimus unus
Est Deus ipse Tibi, latitans sub paupere quoque.
Mox alacris, terrestri omni sic pulvere terso,
Cælestem in Patriam Divina Viatica sumis.
Supremam ad Luctam, ceu athleta paratus, inungi
Sacro ultro hinc Oleo poscis, scribisque Sepulchro
Ipse Tuo jam jam insculpendum lugubre carmen.
Quo mihi nunc fortes, bello queis vivida virtus?
Illorum quisnam constanti lumine mortem
Te magis aspexit? certe Tibi cedere visa est,
Atque referre pedem exertamque recondere falcem.
Vota valent. Superi flectuntur, membraque vires
Protinus arripuere, medentum & provida cura
Multa juvat: populisque redonatum esse Quirinum
Candida fama refert, tota & circumvolat Urbe.
Nec se continuit Portis; sed ad usque Catilli (5)
Mænia, læta volat; cunctis & *Plaudite* dixit.
Nos, quibus unum opus, ut tam Sanctæ clausula vitæ
Prosequeretur, erat, meritis a laudibus, icti
Fulminea veluti flamma, tetro omnia luctu
Et misero implentes questu; *redivivus*, ut, *adstat*
Audimus, pendet nobis vita unde, Quirinus;
Quas dedimus grates, Superis quæ thura benignis?
Pectore quæ ex imo surgentia gaudia vultus
Ostendit? quot *Io Pater* adgeminavimus? & quot
Euge Quirine, *vales valeas euge*, *Optime Princeps*,

Plau-

Plaudite Palladii colles; plaudentibus Echo
Aſſonet: ipſe Anien feſtivis turgidus undis
Euge Quirine, *Vales*: *valeas*, *vivaſque beatus*!
Aſſiduo ingeminet plauſu: tam dulce volucres
Ore melos repetant, circum Tiburtia rivis
Mobilibus ſemper pomaria germine læta.
Tum veluti ex alto erepti, circum undique pontum
Exhorremus adhuc; ipſumque in littore portum
Fluctibus inſtabilem ferri, triſtis trepidat mens.
Heu cadit in quemquam tantū ſcelus? Heu Tua nobis
Pene ſimul Tecum ſolatia rapta, Quirine?
Quis coleret Muſas? honor & quis Numinis Aris?
Virtutis quis præberet cultoribus umbras?
O Patrii indigetes Superi; Tu Diaque Veri
Numinis Alma parens in primis, nomine cujus
Inſignem placuit nos compellare Quirinum,
Hunc ſaltem everſo longum ſuccurrere Sæclo
Ne prohibere Virum: jamdudum Regia Cæli
Invideat licet, & meritis cumulare coronis
Geſtiat; ah reliquis tanta haud jactura ruinis
Accedat cumulus; nimium nimiumque ſceleſti
Pænatum dedimus. Sata læta boumque labores
In ſtipulam arentem vertit nunc Sirius ardor;
Et modo perpetuis putruere in gramine nimbis:
Agricolaſque boves curvi ſub pondere aratri
Inficit atra lues, & funere merſat acerbo.
Armorum ſonituſque, & quæ curvantur in enſes
Aſſidue falces, æternis horrida bella
Suffecere odiis; poſtquam Diſcordia tetra
Chriſticolas potuit furiis incendere mentes,
Et conſanguineos violata in fœdera reges
Impulit, humano & maculavit cuncta cruore.

Vidimus undantes, ruptis fornacibus, ignes,
Flammarumque globos, liquefactaque Volvere Saxa
Parthenopen; qua Nola jugo vicina Veſevo
Elyſii ſpeciem præ ſe tulit ante beati.
Odryſius jam jamque minax inſtare Tyrannus
Dicitur, & noſtris ſic cladibus inſultare,
Nil putet ut factum, Thraci niſi milite Portas
Romuleas frangat, media & ſtet Luna Suburra.
Vos tamen, o Superi (6); Cæleſtis Claviger, inquam,
Qui Vaticano componere Mauſolæo.
Vos Marci Gemini, Venetæ cui publica cura
Gentis; Romulea præfulgens, Tuque, tiara,
Vos Abdon, Sennenque, precor, Philaſtrius, Ephrem,
Cæleſteſque Alii, incolumem ſervate QUIRINUM!
Si veſtrum Decus ille; novas ſi cernitis Aras,
Munifica ſi Templa manu; Monumenta vetuſto
Semiſepulta ſitu quondam ſquallentia, ſi nunc
Marmoribus decorata novis, fulgentiaque auro
Veſtra nitent; miſeris ah conſervate Parentem!
Hæc ego dum aſſiduus, contento poplite, vota
Ore animoque ſimul repeto, Superoſque fatigo;
Poſt mediam noctem, cum ſunt inſomnia vera,
Qua Tiburtinæ conſurgunt templa Sibyllæ,
Intonuit lævum. Viſum diſcedere cælum.
Fulgentes micuere faces, & conſcius æther
Oracli; vox clara meas hæc fertur ad aures:
Ponite corde metus; Vives peragetque QUIRINUS
Munifice in ſeram fortiſſimus uſque ſenectam,
Chara Deo Soboles, & Numinis argumentum
Cuncta ſupercilio mortalia facta Moventis.
Huic *Vaticanam Superum Rex annuit Aulam.*
Ferrea tunc Ætas cedet. Gens Aurea Mundo

Surget, *Terrarum* Hoc *moderamina ſumma tenente*.
Dixit, & inſolita cunctos dulcedine lætos
Reddidit eventus animos ſpes certa futuri.
Evenient! quis enim cælum, quis, dicere falſum
Audeat? Optatis properent o tempora Rebus!



J O-

❧ IIII ❧

JOSEPHI ROCCHI VULPII

E SOCIETATE JESU

EPISTOLA IIII. TIBURTINA

A D

DOMINICUM

TIT. S. BERNARDI AD THERMAS

S. R. E.

CARDIN. PASSIONÆUM

PONTIFICIARUM BREVIUM LITTERARUM

A SECRETIS

PRÆSTANTISSIMUM

ANNO SALUTIS CIↃIↃCCXXXVIII.

MENSE OCTOBRI.

DOMINICO
PASSIONÆO
S. R. E.
CARDINALI AMPLISSIMO
PONTIFICIARUM BREVIUM LITTERARUM
A SECRETIS
PRÆSTANTISSIMO

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS
SOCIETATIS JESU

QUAMVIS Oceano Ganges, Niluſque, Nigriſque,
Euphrates, Tameſis, Tagus, Argentique fluenta,
Danubius, Padus, & Tiberis, celeberrimi & Amnes
Innumeri, magnis de fontibus, & mæandris
Grandia dona ferant immenſæ munus aquai;
Non tamen idcirco ceſſant decurrere Rivi
Exigui laticis, ſine nomine: non tamen illos
Reſpuit Oceanus vel parva tributa ferentes:
Sed gremio capit uſque ſuo; communibus undis
Permiſcetque, paterque velut communis, adoptat.
Cur TE igitur, vaſti licet Æquoris inſtar, adire
Qualiacumque ferens TIBI, PASSIONÆE, (1) tributa,
Aut Rivi aut ſcatebræ in morem mea Epiſtola ceſſet?
Aſſueſti a teneris (ſcimus) generoſus Avitæ

No-

Nobilitatis Honos; ſub pectore voluere magna;
Ardua quæque ſequi jam tum; ſpectare Suprema;
Spernere humum pennis fugientibus; alta volatu
Magnanimo petiiſſe. Recondita Pallas Ephebo
Doctrinarum arcana Tibi quæcumque recluſit.
Te Clementini Suſpexit Roma Lycei
Grande decus Divinorum Decreta Sophorum
Enodantem, atque ingenii ſimul eloquiique
Egregii ſpecimen præbentem; mille paratum
In Pugnas, denſa circum plaudente Corona,
Eventura Tibi, quæ ſucceſſere, precata,
Nec mora: Romanæ, Tu Publica Munia tractas,
Aulai in medio, prima vernante juventa.
Non Te Roma capit, non ipſa Oenotria; ſummis
Legatum ſed de rebus feſtinat ad altos
Mittere Te Helvetios Clementis Maxima cura,
Experti & gnavum atque Catum; tum grata locutum
Principibus placuiſse Viris (quæ haud ultima laus eſt.)
Continuo excelſas impleſti Cæsaris aures,
Vindobonam juſſus properare, & adeſſe Supremis
Conſiliis Regum bellique domique movendis.
Difficilis proh quantum artis, ſummique pericli
Plenum Opus! inceſti occultos tamen Ipse per ignes
Illeſuſque catuſque, viæ Sapientia qua Dux
Monſtrabat cineris calles caviſſe doloſi.
Pectore Te toto Clemens, Te Carolus ultro
Accepit. Mire placuiſti gratus utrique.
Ergo Magnorum tantùm Conviva Virorum,
Et Collega ſimul cultorque, & cultus ab illis,
Stipatuſque, velut magnis ſolet amnibus eſſe
Oceanus; tamen haud tenues contemnere rivos
Conſueſti; illimes, & puri gurgitis undas,

Dum-

Dummodo dona ferant. Cyrrhæ Pindique liquores,
Quos *Puer* hauſiſti, TIBI pocula grata perenni
Præbuerunt Studio. Phæbum, Phæbique ſorores
Dilectas TECUM duxti ante omnia Muſas.
Hinc Venuſinarum (2) Legum præcepta ſecuto
Res tractanda TIBI eſt delecta potenter; & altum,
Eugenii Laudes ſunt Principis, Argumentum
Decurſum Stadio ingenti feliciter; æque
Invicto Duce laudato, quam Cæſare dignum
Auditore. TUÆ tanta eſt facundia linguæ!
Dignum Opus & cedro quod conſignetur & auro,
Seraque Poſteruas ſimul immortale perennet.
Hoc fuit, exceptum Magni Genitoris ab ulnis,
Sedula ceu nutrix, quod fovit VULPIA Cura, (3)
Et Pexum, Nitidum, bene curata cute ſplendens,
Biſque Antenoreo Comino edente recuſum
Prodiit, ingeniorum in publica commoda factum.
Scilicet eſt operæ precium, ſecernere, multùm
Sudata, & multis vigilata laboribus, annos
Inque novem compreſſa domi TUA pignora Mentis
Cui dederis vulganda, mali, ne mobilis horæ
Puncto, Opus Annorum peſſumdes crimine præli.
Offenduntur enim, quibus eſt equus, & pater, & res,
Et ſcombris tunicas amandant, atque cucullos
Dant piperi, libros male cuſos, pagina curta
Quos ob avaritiam ſpatiis concludit iniquis,
Nigraque chartarum fæx excipit, atque elementa
Componunt fugientia; quorum ſphalmata mille
Deturpant vultus, laniatque immenſa cicatrix.
Suffeni, Vari, Prodocti, Prodocimique,
Abſente hæc domino, aut ſtertente, Venena propinent
Vilia ſectanti tunicato ſcruta pupello;

Non

Non Tibi, tam emunctæ naris, limæque minutæ,
Paucis qui offendi maculis, incuria fudit
Quas, humana parum cavit naturave, poſſis.
Qui Pariſiacos Stephanos ſectare, Cramoſos,
Turnebos, Junctas, Plantinos, atque Jolitos,
Qui Gryphios, Elzevirios qui, Manucioſque;
Nec niſi ſelectæ dignaris pondere chartæ.
Non quod ames phaleras tantum, vultuſque decoros
Librorum, vel fronte rubra, vel margine lata
Delectere, quod intus ineſt ſecurus omittens;
Sed quia vis puro de fonte haurire fluentes
Priſcorum latices & opes; corruptaque limo,
Quiſquiliiſque Operarum odiſti flumina adire.
Hoc ſtudium ſemper properaſti parvus & amplus,
Dum complere libri vis Munus Apolline dignum,
Inque Quirinali ſuprema jure locandam
Sede paras ditem, perraram Bibliothecam, (4)
Undique collectam, ſurgente a Sole ad eum, quo
Veſpertino tepet regio, ſeptemque Triones
Obliquus qua proſpectat, longinquus & alget;
Quoque propinqua nimis regio calet Africa, Mauro
Perfuſa Oceano. Linguarum hinc copia tanta eſt
Membranis intus poſitis Tibi parta; Babelis
Quanta in Turre fuit, poſtquam Diſcordia tetra
Unius labii prius e ſermone Gigantas
Mille peregrinis voces variare loquelis
Edocuit, cunctis ſcindens commercia terris.
Maxima pars tamen eſt Grajo Latioque loquentum
Librorum eloquio; quorum, ceu ad Templa Sacerdos
Muſarum, Phœbique adytis lectiſſimus Ipse
Semper ades, quando a teneris penetralia Linguæ
Intimaque, & veneres penitus patuere repoſtæ

Egre-

Egregie TIBI, sermones (5) edocte utriusque;
Scilicet & Latia & simul exemplaria Græca
Nocturna versare manu, versare diurna,
Hoc TIBI delicium, hoc studiū, atq; hoc deniq; melli est.
Dimissis isthic curis civilibus Urbis,
Atque Orbis pariter cessas, vulgoque remotus
Te involuis (6) virtute TUA, latitasque beatus.
Prima VALENTINI, (7) lateri qui fidus Achates
Usque Tuo visus, postquam regressus in Urbem es,
Cura fuit quondam hæc, Collisque a Vimine (8) dicti,
Diocletianarum (9) Thermarum ubi mænia surgunt,
Relliquiæque, piis opus immortale catervis
Christicolarum extrūctum; ubi CLARÆ VALLIS Alumni
BERNARDI PATRIS exemplo gratissima Cælo
Carmina Sacra canunt noctuque diuque, remoti
Longe æstu & curis Urbis, Populoque Quiritum.
Risit enim TIBI præter cunctos Angulus ille,
Urbanis fessus curis, quo tendere posses,
Et latitare simul, simul & TIBI vivere, Romæ
Quò, strepitu & fumo procul, abdita quærere veri
Versandis Veterum libris, requieque benigna
Dūcere Sollicitæ jucunda oblivia Vitæ,
BERNARDI PATRIS exemplo; cujus TIBI cultus,
Cujus amor primis tantum conceptus ab annis,
Crevit in immensum, postquam pia vota Clientis
Implevisse sui DIVUS solet Optimus ultro.
Inde, igitur, Rubri Titulum Nomenque Galeri
BERNARDI, AD THERMAS, optasti dicier: inde
Sumta TIBI GREGIS est FULIENSIS Provida Cura.
Nec tantum in CLARA Romanum VALLE frequentas
Secessum; at charos alio quoque visere Alumnos
Mos TIBI, cumque Illis, liquida est, cessare, voluptas.

Teſtis adeſt, nivibus candens, Soracte, (10) Sabinis,
Hoſpite cum tanto viſum eſt geſtire, geluque
Expediit Silvas oneratas; inque latebris
Te Magni quondam Silvestri accepit, ut illi
Succeſſorem olim Romana in Sede locandum.
Auſonias quamquam Ipse nives interritus ambis,
Germanas Scythicaſque pati tot luſtra ſuetus.
Nonne mihi nuper narrabas, per juga ſumma
Scandere Te ſolitum nivibus contecta vel ipſo
Sextili menſe? & Nonis, quibus area quondam
Prodigio ingenti, candore obducta nivali,
Exquiliis Magnæ deſcripſit templa Parenti
Quo ſacranda ſitu, fervente Leone per æſtus
Summos, immenſis ardente caloribus Urbe;
Illis, narrabas, Nonis, Te Clauſtra Piorum
Culminibus Germanorum latitantia ſummis,
Per medias adiiſſe nives, quas plurima cælo
Tempeſtas horrenda ingens properabat ab alto
Mittere, ceu, cum Italus contriſtat Aquarius annum.
O Pater, O Princeps, per quanta pericula vectum,
Aerias toties Alpes & teſqua ferarum.
Emenſum, Scythicas toties paſſumque pruinas,
Feſſumque accipimus! tandemque videmus in Urbem
Te rurſum rerum Dominam rediiſſe! capeſſis
Magna quidem, primis ſed jam Tibi debita ab annis
Præmia longorum tandem collata laborum.
Ante diu, quo nunc fulges, quæ neverat oſtrum,
Nebit olorinæ Triplicis Tibi Regna Tiaræ,
Sublimemque feret Te cuncta per ardua Virtus.
Flaminia (11) interea reducem gratatur, apertis
Semproniique Forum occurrit Tibi Patria Portis;
Sedibus & convulſa ſuis Provincia, vultus

Longis optatos Votis venerarier ambit.
Sed Patria in primis, titulos quæ Gentis avitos,
Splendores & opum, primas quæ denique cunas
Priſca dedit Tibi, & abſente eſt fraudata tot annos,
Quæ deſideriis ſic icta fidelibus, iſtum
Appropetare diem, ſibi quo jam redderis, urſit,
Gaudia ſumma capit. Populo gratiſſima namque
It ſubito ipſa dies, quam præſens ore ſerenas;
Et meliore nitent, ceu Verni, lampade Soles.
At, quamquam variis exultet vocibus æther,
Vicini refluens quibus aſſonat unda Metauri
Plaudentis; concors tamen eſt vox Civibus una,
Qua TE non ceſſant PATRIÆ ingeminare PARENTEM.
Læta Tuos quoque Tiburtes, ea fama Clientes
Nos, inquam, tetigit, qui abſentis damna triumphi,
Qua pote, penſamus, parvo & ſermone PATRONUM
Te alloquimur, majore tuba ſi non datur uti.
Nam, quamvis pridem me compellare Poetam
PARRHASII NEMORIS Cuſtos, atque Arcades omnes
Annuerint; CRANEUS ſoleamque audire BIANOR; (12)
Paſtorum blandis tamen haud ego vocibus aurem
Credulus applicui; cum nec TE PRINCIPE digna
Dicere, nec Magno valeam cantare QUIRINO
Carmina: Sed ſenis pedibus me claudere verſum
Delectat ſermone mero, Muſaque pedeſtri,
Eximii ritu Vatis præeuntis Horatj; (13)
Cujus non alta ſplendeſcit Epiſtola cura
Plurima; Mæcenas cui non tantum Optimus olim,
Ipſe ſed AUGUSTUS Scribenti adſurgere viſus,
Atque queri, ad ſe ejus quod Epiſtola nulla veniret.
Quod mihi pene idem, tenui licet atque puſillo,
Tamque infra cenſum mihi Præceptoris Horatj (13)

Contigit; esse aliquem Magnus namque ipse Quirinus,
Me Fuscarenus putat Optimus esse. quibus Te,
Ambitione relegata, fac jungere possim,
Passionææ. Tibi Romanum gratuler Ostrum
Interea, sine, fraternis concentibus usus. (14)
Quæque ille Euganeis nuper de collibus, atque
Fontibus est Aponi Tecum gratatus amice,
De Tiburtinis eadem hæc ego montibus, atque
Simbriviis (15), fluit unde Anien, de Fontibus, uno
Ore animoque canam; fraterno & munere fungar.
Grandia gessisti, Princeps; Te grande coronat
Nunc Decus. At fortunatum Te dicere nulla
Sorte queam, Merita exæquant si lance coronam.
Purpureos, igitur, Patres, Sanctumque Senatum,
Gratufor, ornatos Collega, Purpura honorem
Cui defert debetque simul, non mi nova rerum
Surrexit facies, Verum expectata tot annis,
Tot votis sperata meis; certo omine, Vatis
Instar, visa mihi, mihi præconcepta dies hæc
Affulsit tandem, qua Præmia digna tulisti.
Grator & ipse mihi: nam Te Majore Patrono
Uti posse datur. Gratorque ante omnia Musis,
Artibus atque Bonis, cunctisque colentibus illas,
Te Mæcenatem sortitas sede locatum
Augusta, nec Farnesiis Bembisve Minorem,
Atque aliis paribus centum, qui mente manuque
Celsa & munifica præstabant aurea Sæcla.
Denique Te Magnis auctum, Majora merentem
Semper, dum memini; Statuendum Sede suprema
Confido, & non vanus Vates auguror, olim.



JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLA . V . TIBURTINA
AD
JOSEPHUM MARIAM HERCULANUM

PRÆSULEM IN ROMANA AULA
AMPLISSIMUM,
EUMDEMQUE VIRUM OMNI SCIENTIA
CLARISSIMUM

ANNO SALUTIS CIƆIƆCCXL.
MENSE OCTOBRI.

JOSEPHO MARIÆ HERCULANO

VIRO DOCTISSIMO, AC POETÆ EXIMIO

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS SOCIETATIS JESU SACERDOS

FELICITATEM.

HERCULEA (1) de Gente licet, Divine Poeta,
Sis genitus, Præclarus Avis, & censu equestrem
Summam nummorum, Patriæ ditissimus inter
Cives Ipse Tuæ, Violaque ornatus, & Ostrum
Romanum toties meritus; me nil tamen horum
Ut Te. Suspiceremve, Tibive Clientulus essem,
Impulit: ad populum phaleras, fucataque namque
Consuevi bona cum plausu dimittere prudens.
Sed Tua mens (2) excelsa, Tua & sapientia cunctis
Artibus, ac studiis ornata, imbuta, madensque,
Effusisque foras in Publica commoda rivis,
Fluminibusque, assueta suos ditare Sodales:
Præcipueque lyra gaudens, fidibusque canoris
Etruscos complexa modos, quos Phæbus amaret
Ipse suos dici, pariter Phæbique sorores,
Virginis (3) intactæ, seu Primos concinis ortus,
Conceptusque sacros sine labe, aut cum modularis
Jes-

Jeſſæa umbratos cæli (4) Sulamite Triumphos:
Tale Tuum nobis Carmen, Divine Poeta,
Quale ſopor feſſis in gramine, quale per æſtum
Dulcis aquæ ſaliente ſitim reſtinguere rivo.
Quid quod ab æthereis poſtquam deſcendere regnis
In terras rurſum placitum Tibi; tum pede fauſto
Terrarum tractus omnes, maria omnia luſtras,
Antipodaſque ipſos (5) duodena in nomina didis?
Perſpicua brevitate Opus, & rerum novitate,
Quod ſemel impreſſum manet alta mente repoſtum.
Nec tantum ſemota locis, præſentia nobis
Adducis veluti; ſed & olim tempora priſca,
Mirandum! revocas, quoties de ſemiſepultis
Ruderibus Grajas Romanaſque ordine moles
Veſtigas; quaque arte refers & imagine formæ
Inſeruiſſe caput viſæ inter ſidera quondam.
Hinc Tuſci, Jonii, hinc Dores Tibi & ipſa Corinthus,
Vitrujque manus centum ingenioſa figuris,
Circini (6) ut in triplici cunctas comprendis hiatu
Menſuras (digitis appendit ceu tribus Orbem
Terrarum Deus) haud renuunt ſubmittere faſces
Felix, qui falſis nunquam deceptus, ab ipſo
Te Puero (7) conſtans ſemper bona vera ſecutus
Altius humanis caput extuleris, neque inani
Ambitione vagum Ventoſo Gloria curru
Te rapuit; neque Te rumores ante Salutem
Ponentem, ceu Turba ſolet, miſeravimus umquam.
Virtutis Veræ at Cuſtos, rigiduſque Satelles
Fumum, & Opus, ſtrepitumq; Urbis perſæpe paternis
Commutans tectis, Picentes providus oras
Acceſti. Sena excepit, mox Pergula culta,
Dorica & Hadriacis obnoxia fluctibus Ancon,

Cumque Novo (8) tua Parma Foro, quo prima juvēta
Ducta Tibi, Gentiſque Tuæ Titulique Decuſque.
Illic aſſidui Comites Phœbuſque Novemque,
Poſthabitis Delo ac Pindo atque Helicone, Sorores
Divini hæſerunt tracti dulcedine cantus.
Te tamen ad Dominam rerum contendere Romam,
Urbani (9) Arcadiæ Paſtores obtinuere.
Te Infoecundorum (fœcunda at pectora) Coetus,
Illis Grande Decus, Lux præſidiumque futurum.
Sæpe per Autumnos hilaraſti Tuſcula rura,
Tiburteſque Tibi Verni patuere receſſus;
Teque Anienicolæ exultarunt Hoſpite Nymphæ.
Hæ dulcis memores citharæ Tua Carmina rurſum
Expectant; quæ, priſcæ olim ceu Oracla Sibyllæ,
Albuneum propter Templum, immortalia ſacrent.
Ergo adſis; veteremque Tuum ſolatus amicum,
Impoſitus mannis nos, Dulcis Amice, reviſe.



❧ VI ❧

JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLA.VI.TIBURTINA

AD COMITEM*

ALPHONSUM
ALDRIGHETTUM

PATAVINUM

Virum Patricium, ac Poetam Egregium

DE

CLARISSIMI AC CELEBERRIMI VIRI

A L V A R I
C I E N F U E G O S

EX EADEM SOCIETATE

CARDINALIS AMPLISSIMI

ROMANA PURPURA

EDITA EST ROMÆ ANNO SALUTIS CIϽIϽCCXXI.
MENSE SEPTEMBRIS, &c.

JOSEPHI ROCCHI VULPII
SOCIETATIS JESU
DE
ALVARO
CIENFUEGOS
CARDINALI
EPISTOLA VI. TIBURTINA
AD COMITEM
ALPHONSUM
ALDRIGHETTUM

POSTQUAM victrices Aquilas in barbara Cæſar
Regna tulit, domuitque feros ſemperque rebelles
Odryſiæ late Populos felicibus armis,
Fortia facta Patrum, præclara Exempla ſecutus
Magnanimi Genitoris, Avum molimina complens,
Cornibus unde minor defecit Thracia Luna,
Anguineas conſciſſa comas laniataque fœdos
Cæca ſuperſtitio traxit de vulnere rictus:
At Pia Relligio, ſubverſis undique Templis,
Atque prophanorum titulis, ſua ſigna, ſuumque
Protulit Imperium, juſtum quacumque Triumphum
Cæſareis invecta rotis ex hoſtibus egit:
Ibat cærulea in puppi, qua maximus undis
Danubius Pater effuſis ſeſe æquoris inſtar

Di-

Dividit, ingentes & tergo innare carinas
Sustinet; hac classem Spoliisqua auroque superbam
Carolus ad patrias sedes, ter victor agebat.
Stant circa lecti Proceres, & Marte cruenti,
Victricique omnes incincti tempora lauro.
Primus & ante alios, bello cui maxima virtus
Threicius Pavor Eugenius, quem plurima circum
Assiduo sequitur plausu Germania pubes.
Dumque iter intendunt adverso flumine remis;
Et lenes auræ spirant in vela vocatæ;
Carmina læta canit superis Exercitus omnis.
Primo Bellorum Numen, dein Numinis Almam
Voce vocans Matrem, sua munera quisque fatetur,
Edomuisse feros hostes, nec viribus æquis,
Nec numero; Verum Cælo duce, & auspice Cælo.
Cæsaris & laudes addunt, queis tympana cantu,
Et tuba terribilis quibus assonat ære canoro;
Classicaque, & curvo venantum cornua dorso.
Assultant late ripæ, percussaque longe
Littora; nec tantum susdeque binominis Istri
Accola; visendi studio, fremituque vocatus,
Riparumque toros complet, premiturque viro vir,
Et pede pes, medioque natat jam fluminis alveo,
Miraturque duces, & Belli Numen adorat:
Ast in sepositis agrestia numina Fauni
Errantes silvis, & capripedes Silvani,
Cum Satyris, Panesque, jugis & Oreades actæ
E summis, Dryades nemorosis cumque Napæis,
Et quæcumque sacro resident sub gurgite Nymphæ;
Quæ lætæ in numerum ducunt de more choreas,
Et repetunt quæcumque canunt nova carmina puppes.
Quin etiam ipsa cavis latitans convallibus Echo,
Nym-

Nympha olim, nunc tantum vox tenuiſſima, Cæsar
Victor! Io! repetit, quoties exercitus omnis,
Victor! Io! Cæsar, dixit, nemora avia longe
Pulſa ſonant, fremituque feræ tremuere, ſilentque;
Notaque non audent inquirere paſcua; quamvis
Cæca fames ſtimulet prædas agitare repoſtas.
Interea Cæſar Victoribus armaque & oſtro.
Suffuſas veſtes, capitis geſtamina multo
Circumtexta auro, baccata monilia, inaures,
Et quoſcumque Aſiæ molles geſtare ſuerunt
Femineos populi ornatus, dum prælia miſcent,
Donat habere viris ſua munera: proque labore,
Et virtute, refert donatus præmia miles.
Sed qui vim belli curſantes undique primi
Suſtinuere Duces; quorum victoria parta eſt
Conſilioque, manuque; novis decorantur, avitos
Queis cumulent titulos; magnis & honoribus auctos,
Illos imperio Cæſar bellique domique
Addicit rerum ſummæ, ſanctumque Senatum
Adlegit; illorum magnis ſuffragia rebus
Conſiliiſque adhibet: meta hæc optata laborum eſt.
Jamque propinquabant terræ; cum ſidera toto
Incipiunt cælo tenebris fulgere ſubortis.
Et jam Phæbus equos pelagi demerſerat undis,
Tranſtra per, & remos, proſternitur nndique miles,
Et cantu laſſus, venaſque inflatus Jaccho,
Accipit, & toto proflat de pectore ſomnum.
Flumina magna ſilent, &, qui ferit æthera, clamor
Nauticus; & pictæ volucres; & cuncta per omnes
Sparſa ſilent, & feſſa jacent animalia terras.
Præcipue duris mortalibus aſpera ſomnus

Curarum mulcens, totos complectitur artus.
Vix ducunt pauci lentiſſima brachia nautæ,
Impelluntque rates; nam lenis euntibus Eurus
Adſpirat, tacitoque viæ fert impete claſſem.
At Cæſar nullam potis eſt in pectora noctem
Accipere; ingentes curas ſed corde volutans,
Atque huc, atque illuc ſtratorum murice fertur.
Nec ſomnum faciunt pretioſa aulæa, nec auro
Stragula contexto veſtis, nec byſſina lina.
Æſtuat infelix; quamvis huc Victor ab oris
Odryſiis, latè totum tremefecerit Orbem;
Tutaque Marte ſuo per patria flumina currat:
Et Vigiles innixi haſtis, & ſcuta tenentes,
Excubias agitent circum tentoria Regis.
O quoties, felix, dixit, qui patria rura
Urbe procul coluit, nec Martis nomina novit,
Nec fora; nec tanto curat mea plena tumultu
Sceptra! Sed ut pecudes parvo concluſit ovili,
Non avide coenatus, aquæ vel margine in ipſo,
Sub dio, vel certe humilis ſub culmine tecti,
O placidos ſomnos palea porrectus in horna
Accipit, & nulla turbatur imagine rerum.
Dicite, Pierides, Regum quibus intima nota,
Dicite, Cæſareum pectus quæ cura momordit,
Quæ potuit tanto mentem verſare tumultu?
Munera magna quidem Ducibus Te Cæſare digna
Heſterna jam luce dabas (ſecum hæc Ipſe volutat
Carolus) hinc a Te nemo indonatus abivit.
Credo equidem. Sed pacis habent quæ præmia fidi
Antiqui comites, celſa quos Urbe Viennæ
Liquiſti, expertus toties laterique fideles,
Conſilioque pios, excelſa & mente potentes

Rebus in anguſtis? quos omnes eminet inter
Alvarus (1) in primis fidus comes. Alvarus ille
Cui Centum, cui mille Ignes dant nomina; cujus
Clareſcit Decus Heſperiis, clareſcit Eois
Littoribus, quacumque diem ſol intulit Orbi.
Quæ virtus, & quanta Viro ſapientia, quantus
Semper amor noſtræ per aperta pericula Gentis?
Lojolidum ſed Sancta tenent *Hunc* Caſtra, nec ullis
Flectitur a titulis; nec flecti poſſe putandum eſt.
Talia verſabat recolens, dubiuſque manebat.
Olli opportuna adfuit, exhibuitque videndam
Se Dea (2) Mnemoſyne, rerum fidiſſima Cuſtos
Lapſarum; vigilant cui centum lumina, totos
Circumplexa artus: annoſa volumina fœdo
Semiſepulta ſitu, rapidique e temporis ore
Eruta vi multa, latus ornant ordine longo;
Qualis Niliacæ cuſtos datus, Arge, puellæ
Centeno fueras inſignis lumine: donec
Inque ſuam mutavit avem te Regia Juno;
Proque oculis pictæ retulit ſpectacula caudæ:
Aut qualis gemino conſurgens vertice Janus
Idque, quod a tergo, ſimul aſpicit, idque, quod ante eſt.
Talem Mnemoſyne ſeſe obtulit: it comes illi
Juſtitia: hanc tacito ſequitur Prudentia paſſu.
Juſtitiæ armatur gladio manus altera; lances
Ex æquo pariles tenet altera; cæcaque velo
Deſuper impoſito facies nil aſpicit uſquam.
Eſt ſpeculo inſignis Prudentia, notaque ſerpens
Aſſidet, ingentes ſpiras per colla volutans.
Agnovit Cæſar velamina nota Dearum,
Quas inter comites ſolitus noctuque diuque
Conſilia, & rerum molem didiſſe: priorque

Dum cupit affari Divas; illum occupat ultro
Mnemoſyne, & roſeo prior ipſa hæc ore locuta eſt:
O Decus Europæ atque Aſiæ Timor; inclyta Divum.
Cura: O Auſtriadum ſpes una & maxima Gentis,
Carole, Threjcio (3) repetens huc Victor ab hoſte
Quam bene feſtivos victori a milite plauſus
Reſpuis, & vigili verſas ſub pectore curam,
Quæ nunc Te coquit; inſomnem quæ ducere noctem
Te jubet! expendis (ni mens mihi læva) quibuſnam
Muneribus tituliſque Virum Tua Caſtra ſecutum
Virtute eximium decores. Comes Alvarus hic eſt,
Aſſidue lateri viſus comes, Alvarus ille,
Centenis præclara micant cui nomina Flammis.
Hic Ille eſt, Cæſar, (tempus remeare peractum
Nunc juvet, Hic ille eſt, puerum quem maxima virtus
Excepit gremio; qua plurimus Aſtur arenis
Callaicis mixtum fodit aurum divite vena.
Heſperia in media (4) Regio eſt antiqua potenſque,
Magna armis, præclara viris, atque ubere glebæ
Felix; quam nunquam fœdavit barbara falſo
Maura ſuperſtitio cultu, rituve profano.
Hic Illum vidi Juvenem non arma tenentem,
Militiæve decus, majorum exempla ſecutum,
Optare; huic Mater quamvis, atque huic Pater adſit,
Qui ſtirpem antiquam generoſo a Sanguine Regum
Rite trahunt; ſerventque licet longa atria ceras
Tot proavum, tituliſque micent ſua ſtemmata mille.
Unus hic è paucis, quos ſpectans æquus amavit
Juppiter, amotis confeſtim ſeria ludis
Quærere: Muſarum teneris & Sacra ſub annis
Excolere, & rerum ſcrutari abſcondita multo
Conatu, ingenioque pari, aſſiduoque labore
Cæpit

Cœpit, & occultas cunctarum diſcere cauſas.
Hinc Illum Uranie ſecum ad cæleſtia duxit
Sidera, nec tantum docuit, quali ardeat igne
Phæbus; quid terris portendant aſtra; quid omnes
Componat rerum formas; primordia Mundi
Quæ fuerint olim; quis erit vel denique finis?
Quidnam ſint rerum ſpecies, Simulacraque ab ipſis
Emiſsa; ut noſtros feriant ſemperque laceſſant
Senſus, multimoda ceu fallſus imagine Proteus:
Perque fores veluti ingreſſæ, ludantque, meentque,
Ac remeent; animamque ipſa inter Somnia turbent.
Nec tantum docuit quæſiſſe indagine multa
Naturam ſemper fugientem; at maxima qualis
Spernit humum, ſolemque ſuum regina volucrum,
Obtutu ferit impavido, radiiſque coruſcum
Os contemplatur; tanta eſt in lumine virtus!
Sic Juvenis, Diva Uranie comitante, relictis
Terrarumque Polique viis, ſuper arduus aſtra
Evectus, Numen petiit: tum Numine in ipſo
Conſtitit: obtutuque Deum imperterritus hauſit.
Una ſit ut Ternæ, cecinit, Natura Figuræ,
Atque eadem Patriſque ſimul Natique & Amoris
Æterni; ut Vocum maneat diſcordia concors.
Principiumque Pater ſit Nati; Filius Illi
Æqualis licet extiterit, Parque omne per ævum:
Mutuus ut Patris, ac Nati Conſpectus Amorem
Producat, quamvis nuſquam ſit Spiritus Illis
Poſteriorve minorve loco, de Numine Numen
Cum ſit;& æquævum,Omnipotēs,& in omnibus Unū.
Hinc cecinit Patri qui vis Fæcunda Perennis
Adſit, quamquam Unum potuit progignere Natum;
Utque Indeficiens maneat Facundia; quamvis

Hæc eadem Verbo genuit non amplius Uno.
Ut Dolear Deus, inde canit, Tranquillaque ſervet
Pectora: quì celeres ſubito accendatur in Iras,
Neſcius iraſci: vel quì moveatur, ubique
Terrarumque Mariſque Vias Cælique Meatus
Majeſtate replens: ut Terras Ipſe gubernet
Nullius auxilio; Tribus & ſine corpore tantam
Suſpendat molem Digitis, Par omnibus Unus.
Alvarus hæc (5) penitus auſus penetrare latebras,
Arcanæque Dei (mirum!) penetralia Mentis
Veſtigare. Virum, ſua quod Myſteria velo
Nudaret, facili comitata eſt ſæpe querela
Relligio. Sed enim hæc tanto prope lumine donat,
Quanto Cæleſtes Animi, vincliſque ſoluti
Corporis, admiſſi Patriæ intra limina, cernunt.
Hæc Salmantino docuit Divina Lyceo,
Quo, Græcæ quondam, dudum migraſtis Athenæ:
Hæc ab Divini Doctoris pendulus ore
Excepitque, Tagum limo quicumque beatum
Aurifero bibit; & Sacros qui flumine magno
Guadianam, Duerumq; bibunt; & quiſquis Iberum;
Teque tot Heroum celebratum carmine Bætin;
Cantaber, & geminis veniens Balearibus; ingens
Celtiber; extremis & Gadibus uſque profecti.
Quin etiam, feri noſſent ut cuncta Minores;
Illaque nulla dies memori detergeret ævo,
Semper victuris hæc tradidit omnia chartis;
Sacravitque Tibi, Cæſar. quo Nomine munus
Inſcripſit, foret ut Decus Immortale, ſuique
Perpetuum ſimul & Monumentum & Pignus Amoris.
Nec tantum ingenio eſt Heros Divina ſecutus.
Aſt paribus ſtudiis coluit. Quam dius in Illo

Pectore fervet amor! fallacibus illita fucis
Ut ſprevit! quamquam ad cælum rumore ſecundo
Maxima pars homiuum, decepta cupidine falſo,
Hæc feret; abſque his nec quamquam putet eſſe beatū.
Quæ pietas? quæ Priſca Fides? quæ candida morum
Integritas? ut Lojolidum ſua nomina Caſtris
A teneris dedit? ut ſanctas patronus, ad unguem,
Servavit Leges incorruptiſſimus omnes,
Virtutis Veræ Cuſtos rigiduſque ſatelles?
Illum etiam ex umbra Solii Regnator Iberi
Carolus (ingenti, Cæſar, quem nomine reddis)
In Solem traxit, curas partitus, & omnem
Regnorum molem ſecum; fruſtraque dolentem,
Multa reluctantem, media conſiſtere in aula
Juſſit, ut erecto dignoſceret ardua vultu;
Conſilioque Patres, & Regem mente juvaret.
Hunc Tu difficili mox tempore, Carole, ſumis
Aſſiduum lateri comitem, ſemperque fidelem,
Tractandaſque Illi toties committis habenas
Imperii, & Te etiam pateris moderetur ut ipſum.
Eſt Regio (6) Heſperiæ lateri conjuncta; renaſcens
Oceano Phæbus primo quam Sole vaporat;
Terra antiqua potens armis, nunc ſubdita Regis
Magnanimi imperio; Latium cui Lusia nomen
Inditum ab antiquis: noſtri dixere Minores
Gallorum Portum: Oceani cui plurima paret
Inſula; Fortunæ plenus quam rivus inaurat.
Hæc latè imperium, ſuper & Garamantas, & Indos,
Protulit; ad Gangis ripas, cunabula ad uſque
Auroræ; ad terras latitantes, atque coruſcis
Solis inacceſſas radiis, ſine nomine terras.
Urbs hic conſurgit quondam patientis Ulyſſei.

Egre-

Egregius Labor Auctoris de nomine dicta.
Et quæ quinque sibi muro circumdedit arces:
Quæ gaudet Portu, properant quo mille carinæ,
Littore ab occiduo reduces, & Littore Eoo,
Portantes aurum, & peregrinæ munera gazæ.
Alvarus hanc a Te missus Legatus in Urbem
Ter venit, magnis de rebus; Terque vicissim
Hinc rediit; Pacis bellique negocia postquam
Composuit, Regisque pii, simul & tua, Cæsar,
Successu tanto, quantum nec tempora cuiquam,
Nec rerum Augustæ moles sperare dedissent.
Quid memorem extremos ut viserit inde Britannos?
Eventuque pari, atque animo, sibi tradita prorsus
Clauserit? Ut vestræ tandem modo redditus Aulæ,
Fulgeat, ut flammas inter nova Luna Minores?
Hæc Dea. Cui contra Cæsar perpauca reponit.
Non Virgo, nova Mi facies inopinave rerum
Surgit. Quin vigil hæc eadem mecum ipse volutans
Angebar; Reperire Viro qui præmia tanto
Digna satis possem. Lauros non ille, sequaces
Aut hederas, cupit, insculpta sub imagine duci;
Nec clarum titulis nomen tolerabit avitis,
Augeri; Aut curat peregrinæ munera gazæ;
Non regere Imperio Populos; Nec quidquid honorum
Egregie meritis donant pro munere Reges.
Cuncta quidem meruit. Dives virtute sed una,
Hanc solam meritis vult respondere laborum.
Olli subridens Prudentia, Desine, dixit,
Ulterius curis animum vexare; Mihique
Præmia digna Viro detur decernere pondus.
Mecum erit iste labor. Tu tantum, Maxime Cæsar,
Purpureos inter Patres, Sanctumque Senatum

Pa-

Paſtoris ſummi, numeretur ut Alvarus, opta.
Hoc pete pro meritis. Et nuncius ocyor aura
Ad ſeptem-geminas jubeas hinc advolet Arces;
Hoc Tibi qui munus Magno a Clemente repoſcat.
Cæſar ad hæc. Tu digna quidem Virtute ſuprema
Præmia, Diva, mones: Sed quì flectetur, ut illa
Accipiat; Sacroque Caput fulgere Galero
Suſtineat? Si tanta viro latuiſse cupido eſt. (res
Huic Themis:Haud mirũ.Namq; Heros omnis hono-
Contempſit meritos, eſt dedignatus avitos.
Aſt honor, umbra velut fugienti e corpore miſſa,
Perſequitur fugientem ultro, fugit ipſe ſequentem.
Imperio cogat Paſtor Romanus. Onus jam
Impoſitum capiet; Nec detrectabit honorem.
Annuit his Cæſar dictis. Vixque alta Viennæ
Mœnia, & Auguſtæ vix limina contigit Aulæ,
Tantaque feſtivo excepta eſt Victoria plauſu;
Jam ſuperum ſacris parta pro pace peractis:
Continuo adſeſe claris genitoribus Hermin
Ex Aura & curſu genitum, qui præpete mannos
Antevolet curſu, & ventos qui vincat avitos,
Advocat. Huic Summi Paſtoris protinus Aulam
Imperator, accedat. Breviterque affatur euntem.
Vade, age; & ut Portas Romanæ intraveris Urbis,
Et pro me Summo libaveris oſcula Patri;
Hæc illi referes. Felicia Cæſaris Arma,
Magne Pater, Thracas late fudere. Cruentos
Thracia jam vultus oſtentat Luna: rebellem
Pannoniam Cæſar veſtro nunc ſubdit Ovili.
Quod dignum tantis meritis pro munere poſcit;
Unum orat. Simul ipſe novis augere Senatum
Conſtitues Patribus; Decus his velis addere magnum

Lojolidum de Gente Virum, cui Maxima Virtus,
Cui Pietas, cui cana Fides, Sapientia, mentem
Conſilio excelſam exornant; Comes Alvarus hic eſt,
Cæſareo lateri fidus Comes: Alvarus ille,
Cui Centum, cui mille Ignes dant nomina; cujus
Clareſcit Decus Heſperiis, clareſcit Eois
Littoribus, quacumque diem ſol intulit Orbi.
Legibus hic propriis tali prohibetur honore.
Tu tamen imperio Meritum Pater Optime, coges.
Cæſaris hoc votum eſt. Hoc alta mente repoſtum.
Nec mora præcipiti curſu fert Nuncius Hermes
Auguſti mandata. Novas cui littera voces
Sufficit, & miſſi Romanam nuper in Aulam
Centum Oratores eadem omnes dona precantur.
Maximus at Clemens, arcano multa volutans
Pectore, multa movens; tandem hæc reſponſa reponit;
Haud ignota mihi Auguſti ſunt maxima facta:
Threicias illum ferro fudiſſe phalangas:
Tot fortes Urbes Fidei ſub ſigna receptas:
Et quæcumque pio Cæſar conamine movit:
Quæ fortunavit ſuperum Pater atque Hominum Rex
Auſpicio Auxilioque ſuo, & felicibus auſis.
Sed quì pro meritis Sacro decorare Galero
Invitum potero? Si detrectavit honorem
Alvarus hunc toties, genibus minor, & prece ſupplex?
Olli ingens animus, virtus cui ſufficit una;
Quem latuiſſe juvat; cui non mortalia curæ
Præmia, cæleſtis ſed tantum meta laborum eſt.
Adde, quod egregium Sociorum fulget in Oſtro
Par mihi; Sancitum quamvis hoc legibus olim
Lojolidum præclara Cohors, & jura vetarent.
Solvimus has, licet ingenti cum fœnore, Leges;
Dum

Dum Ptolemaicum (7) Caput insignivimus Ostro
Nuper, & addidimus consorte in honore (8) Salernũ,
Dotibus Egregiis Ambos; Virtutibus Ambos
Conspicuos; Sedisque Petri coram hostibus Ambos
Et certare Pares, & respondere paratos.
Bis tamen est solvisse satis. Nec plura locutus
Augusto hæc eadem Clemens responsa remittit.
Cæsareæ sed fixa manet sententia Menti,
Obtentu & nullo, precibus neque flectitur ullis.
Clementi interea, noctutna dum prece Numen
In sua Vota vocat, Cælum lacrymisque fatigat,
Et Petri Navim sævis Aquilonibus actam,
Una Euris Caurisque ruentibus impete multo,
Commendat Superum curæ; Syrtesque latentes
Ut caveat, Scopulos, Orat, devitet acutos
Ipse regens Clavum; cælesti luce coruscans
Relligio afflulsit; qualis post nubila cerni
Mille (9) solet variis distincta coloribus Iris.
Protinus & dubiæ tulit hæc solatia menti.
Magne Pater, totum sanctis qui legibus Orbem,
Imperioque regis; nostrum, quem poscit, Alumnum
Cæsar, ne timeas sacro decorare Galero,
Et Patres inter summi accensere Senatus.
Hic Vir, Hic est, Clemens, cui nostri maxima cura est;
Consilioque meos fines qui protulit, usque
Threiciæ ad latebras inimicaque cornua Lunæ.
O Tibi qualis erit, rebus quantusque gerendis!
Ut trepidis animum, dubiis dabit Ipse levamen!
Teque, Tuamq; Ratem auxilio quantum Ipse juvabit!
Ergo age, quod moneo, mihi jam, Pater Optime, præsta.
Sum Pia Relligio, Vestræ Decus omne Tiaræ:
Proque Viri meritis in Me, adnumeratier opto

Illum Purpureis Patribus. Tu Vota ſecundes.
His ſubito dictis Pater Optimus annuit ultro;
Teque tot evectum meritis, fruſtraque dolentem,
Multa reluctantem, Romano veſtiit Oſtro,
Alvare. Quis plauſus, feſtivaque gaudia dicat
Totius Europæ? rata, Cæſar Maxime, Vota
Longa vides; Tecumque omnis Germania gaudet,
Hoſpitium Herois tanti. Tu Patria Cive
Heſperia eximio exultas: aſt Itala Tellus
Romanam breviter venturum ſperat in oram,
Aſpectura palam, quem dudum fama celebrat.
Nec tantum Populi plauſus voceſque ſequuntur
Magnanimum Nomen: verum ipſi ad ſidera jactant
Pyrenes (10) juga celſa, & nubifer Apenninus,
Alvare, Teque vocant, ſimul & Tua Facta propagant.
Najades ipſæ etiam pelagi quacumque per undas
Incedunt, Tibi rite novos gratantur Honores.
Audiit hæc Siculo (11) Polyphemus ab uſq; Pachyno.
Audierunt rauci ſtrepitantia ſaxa Pelori.
Excepere Tuum Nomen Trinacria longe
Littora; queis veluti mens ſit divina futuri,
Lætitiæ manifeſta ſuæ Tibi ſigna dedere,
Paſtoremque ſuum læta Te voce ſalutant.
Undantes flammas non illis Aetna diebus
Evomuit; tutas immani a vortice naves,
Nautis infeſtum nomen, miſitque Charybdis.
Scylla, quibus fædum ventrem eſt ſuccincta, latratu
Conticuere Canes, nec Doris amara Sicanis
Fluctibus, o Arethuſa, tuas immiſcuit undas.
Sis bonus o felixque tuis; nec deſpice noſtram
Nunc Tibi plaudentem, quamvis ſit ruſtica, Muſam.
Aſt circum caput has hederas, ſine, ſerpere, Vatum,
Victrices ornant ſacra dum Tibi tempora lauri.

.VII.

JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLA VII. TIBURTINA
A D

P. JO. BAPTISTAM SPINULAM
EX EADEM SOCIETATE

ROMANÆ PROVINCIÆ PRÆPOSITUM

ANNO SALUTIS CIↃIↃCCXVII.

Ex Persona juvenis Præceptorio Muneri initiandi.

Prodiit Liburni Anno eodem.

P. JO. BAPTISTÆ SPINULÆ PROVINCIALI PRÆPOSITO SUO

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS S. P. D.

QUAMVIS arbitriis parere quibusque coactus
Esse satis norim; nec detrectare supremis
Impositum jussis munus fas mi esse docendi,
Seu vacuis Ulubris, plena sive ipse Suburra
Jusseris impubes ferula terrere minaci;
Pauca tamen permitte mihi de sorte Locorum
Dicere, queis Romana dedit Provincia nomen;
Imperiis quando illa Tuis nutuque reguntur
Tam Sancte, Magnumque vocant Te jure Parentem.
Si mihi fors igitur, vultu blandite sereno,
Ut legerem Ludi sedem concedere velles;
Quæ mihi præ reliquis sit visa beatior oris:
Non ego Romanis me præcepisse Palæstris
Continuo peterem, jubeas; licet omnibus illæ
Majestate locis præsint, me nominis umbra
Non trahit; at Romæ fumum strepitusque cavere
Jamdudum didici: suberunt nam plurima Romæ

Quæ nomen penſent incommoda. Quis puerorum
Pluſquam centenam ſanus ſibi poſcere turbam
Formandam poſcat? Romani & jura Lycei
Externis mage dura quibuslibet optet inire?
Quis gravius cælum, ſiccat dum Sirius agros,
Quis tot concluſas animas, ceu carcere in uno,
Immenſumque ferar, velut in fornace, calorem?
Adde, quod e Ludi vix exis limine, cum jam
Inter diſcipulos numeraris; legibus iſdem
Obſtrictus, pueris modo tu quas ipſe ferebas;
Romanis etiam Ludis eſt longior annus:
Dumque datur reliquis, ſtudiorum poſſe ſolutis
Fœnore, per campos & prata impune vagari;
Romanis non prata virent non rura Magiſtris;
Infeſto ſed nola ſono pulſata cathedras
Aſcendiſſe jubet totis Septembribus horis.
Quin etiam Octobres (miſerum!) ut venere Calendæ,
Haud ceſſat, tardas ultra contendere Nonas.
Abſit Roma igitur, qua ſit digniſſimus alter.
Proxima Romanis Senenſis jura Paleſtræ
Poſcere forte putas cautum me: ſed neque Senis
Cur vellem Pueris Præceptor dicier, audi.
Urbs eſt docta ſatis, nimiumque oppleta ſeveris
Judicibus. Quemvis ex imo excerpe popello:
Fiet Ariſtarchus. Terret velut Æacus umbras,
Me terret Judex audax. Nunc debile culpat
Exſuccumque Epigramma: Elegis modo figere tetha
Vult nigrum: carpit ceu dura Poemata; quidquid
Illudam chartis ſemper mordere paratus.
Adde quod haud magni Lingua ſatis eſſe Latina
Excultum, pendit, ni Tuſca Epigrammata paſſim
Evulgem; ancillis quæ etiam garrire ſuetum eſt.

Pul-

Pulchra magis placidos ſervat Florentia Cives
Cenſores; Coſmi (1) dum publica munia curant.
Sed mala Romani redeunt hìc multa Lycei.
Primores inter Patres, ubi quid datur otj,
Cum ſedeas, pueros inter numeraberis: illis
Attentas tacitus dabis aures. Dicere ſi quid
In mentem ſubeat male cauto, perſtrepit omnis
Annoſus, ſocio de te diſcente, Senatus.
Præterea nunquam primas aſcendere ſedes
Parnaſſi poſſis; magna ni inſigne corona
Et raſum caput oſtendas, ut Rhetora fingas.
Jam Peruſina foret poſt has poſcenda Palæſtra;
Namque ſedet ſociis Ludiſque ſuprema duobus.
Arma tamen Populi ingenium, rixaſque fovere,
Neglectis, gaudet, ſtudiis: plerumque Magiſtris
Defuerunt, quos inſtruerent, dictare paratis.
Atque aliquis totum conſumpſit inutilis annum,
Dum vacuus, nunquam ternos, expectat alumnos.
Ultima Piceni reſtaret gloria Firmi,
Sectarer magnas ſi captus honore Palæſtras.
Hic ingens numerus, numeroque eſt grandior ætas,
Et præceptori par ſæpe, ac major, alumnus.
Rure ſuburbano Picentum at plurima Turba,
Viciniſque venit de Montibus, omnia motu
Completura, modis patrias teſtantibus ulmos.
Ergo abſint magni tanto cum foenore Ludi.
Da ſociis, Divina quibus, Pater Optime, mens eſt,
Magna ſonaturis, riſit queis dexter Apollo.
Nos viles animas cuicumque addicere Ludo
Poſſis: impoſitum munus ponduſque feremus
Æque: non, dorſo piger ut detrectat aſellus
Ferre onus, auriculas mente & demittit iniqua.

Si neque me proprium poſcit Macerata Magiſtrum,
Nobilis a Legum ſtudiis; Ancona vetuſto et
Reiicit a portu; cur ſancti culmina Montis
Scandere non poſſim? cur non pueros Recineti
Biſsenos (ſummum) ſolita non imbuo crambe?
Lauretana Domus præ cunctis Urbibus una
Jam dudum ſedit mihi; multus Dalmata, braccis,
Quo poſitis, venit; innumeris ubi Cellula ſemper
Hoſpitibus divina calet, votiſque ſolutis.
Quis mihi det tali cineres componere ſede,
Qua Humanos primum ſummo delapſus Olympo
Virgineum in gremium (Superi!) Deus induit artus!
Eſt quoque Fortunæ præclarum nomine Fanum
Plebe carens, Latias poſſim quo ducere turmas.
Eſt Faber (2) ad Janum celebris de nomine ſedes.
Aſculum in extremo Regionis margine noſtræ,
Et longe latitans ne me unquam exaudiat, oro,
Altera (3) Picenis (ſcimus) Florentia dictum eſt.
Incolat aſt alius præ me quicumque Colonus.
Umbria reſtaret; Spoletum ſcilicet, inter
Urbs amneſque (4) jacens, nobis cognomine *Terni*:
Nec procul a Tibri ſedet Urbs antiqua Tiphernum; (5)
Mittere ſi cupias quo me, non ire recuſo.
Quin etiam Tuſco tellus cultiſſima Cælo,
Monte (6) ſuper, Graii cui jam fecere *Politum*
Nomen; nec vetus Urbs, male nec fundata Viterbj,
Inque caput ruitura (7) Domus, ni Borgia fulcit,
Prætereunda mihi; Piſtoris (8) ſed neque ſedes,
Qua Catilina nefas ſcelerata morte luiſſe
Dicitur; Exculti & flores Pratenſibus (9) Hortis.
Et quod ſuppoſitis Arretion imminet agris.
Sed mage Thyrrenum quæ ſeſe extendit in æquor,

Aſſi-

Aſſiduo cujus ferueNt & compita motu,
Cujus & innumeræ veniunt ad littora puppes,
Quæque peregrinis prægnanti mercibus alvo,
Occiduis Portus Populis & Portus Eois,
Italiæ Libyam longe ſpectantis ocellus,
Atque eadem Promus, Coſmi Decus, Ora Liburni;
Apta parum Muſis, quamvis, Atlantide (10) Maja
Quod prohibet Natus; fuerit me culta Magiſtro!
Sunt etiam invalidis adeundæ Tiburis umbræ,
Et magis apta ægris, quam Muſis Tuſcula Tempe.
Quod ſi forte roges, humiles cur poſcere ſedes:
Mens mihi; quæ ex Flacco duxi præcepta reponam
Quod plus pacis habent opibus ſtrepituſque remotæ,
Et fumi & rixæ multo minus invidiæque.
Cur malim Romæ, quam Soræ vivere; mecum
Si memet porto ſemper quocumque migrandum eſt?
Cur timeam Adriaci ſejunctum tramite Ponti
Inter Dalmaticos Epidaurum (11) viſere fines?
Si mihi ſum compos, & aperto vivere voto
Non vereor; Cælum ſi pro mercede paciſcor.
Copia librorum ſi non deeſt, ſi comes unus
Semper & alter adeſt quocum loquar; iſque viciſſim
Arcani nobis qui pectoris intima pandat.
Pendula Pontinos quæ ſpectat Setia Campos,
Apta ſatis; noſtrum & metuenda Biturgia nulli eſt.
Vivere non renuam, Sancto condique Sepulchro.
Hæc Juvenis, primo cui ſit calcanda cathedra.
Aſt ego vela trahens certo ſub fine laborum,
Qui Senas uno, qui Tuſcula Rura duobus,
Atque annis totidem vos, præſens Turba Liburni,
Edocui, ſolvi per Te, Pater Optime, poſco.
Nec dubitem culti Tibi vota exponere Flacci.

Spectatum ſatis, & donandum, ne, rude quære,
„ O Pater, antiquo rurſum me includere Ludo.
„ Non eadem eſt ætas, non mens. Vejanius, armis
„ Herculis ad poſtem fixis, latet abditus agro,
„ Ne populum extrema toties exoret arena.
„ Solve ſeneſcentem mature ſanus equum, ne
„ Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
„ Nunc itaq;& verſus & cætera ludicra ponã, (ſum.
„ Quid verũ (12) atq;decens cur & rogo & omnis in hoc
„ Condo & compono quæ mox depromere poſſim.



❧ VIII. ❧

JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLA . VIII . TIBURTINA
AD

JOANNEM ANTONIUM VULPIUM
FRATREM

Philosophiæ olim, nunc Græcæ & Latinæ Eloquentiæ
IN GYMNASIO PATAVINO
DOCTOREM EGREGIUM.

Edita est Patavii Typis Josephi Comini ad calcem Editionis secundæ Carminum Joannis Antonii Vulpii Ann. 1742. *in* 8.

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS
SOCIETATIS JESU

JOANNI ANTONIO
V U L P I O
FRATRI SIBI DILECTISSIMO.

URBIS amatores Fratrem ſalvere jubemus,
Qui Magnæ nunquam tactus dulcedine Romæ
Huc viſus flexiſſe gradus: hoc ſcilicet unum,
Cetera concordes animis, diſconvenit inter
Meque & TE, ANTONI CARISSIME. Namque Juventæ
Tempora ſub primæ, Patriæ nos liquimus arua,
Natalis nos tecta Domus, caroſque Parentes,
Ut Septem-Dominos poſſemus viſere Montes.
Excepit nos Roma ſinu, pergitque fovere
Luſtra decem; condetque, puto, nos Roma ſepulchro.
At Tu lentus abes. Patavi contentus & ora,
Romanæ coram nunquam miracula Terræ
Cernere ſecurus voluiſti. A Gadibus illa
Extremis quamquam reliqui, cunabula ad uſque &
Auroræ exorti, properent inviſere; poſtquam
Omnes in Terras vecti, maria omnia circum,
Luſtrarint, Oriens quidquid Sol aſpicit uſquam,
Et quidquid Moriens, diverſa voce, ſed una,
Nil oriturum alibi, nil ortum tale fatentes.
Eſſe quid hoc dicam? cum Tu tamen Itala ſæpe
Seu Venetum ſive Inſubriæ loca plurima viſas,

Quod

Quod tantum Roma abſtineas? ceu (1) triſte bidental
Hic fuerit; Tabuliſve (2) Trium Te triſte Virorum
Perſcriptum exilium a ſola procul arceat Urbe.
At Veterum judex ſubtilis callida ſemper
Feciſti arbitria; occultam tetigiſti & acu rem
Quamlibet, & Sophiæ quondam penetralia tentans,
Eloquio & præſes Latiis Graiiſque Camœnis,
Ingenium nec pingue Tibi nec turpiter hirtum eſt.
Seu circumfuſi moderaris fræna Lycei
Docta voce tonans; ſeu condis amabile carmen;
Sive Oratores, ſive illuſtrare Poetas
Aggrederis, quos luce nova, quos fronte venuſta
Ornatos poliat nobis bona cura Comini;
Præmia Victricis palmæ Tu prima tuliſti.
Naſcenti puero nimirum dexter Apollo
Riſit; & in gremio Muſarum exceptus, ab illis
Diſceſti nunquam: tum vix ineunte juventa es
Auſus Priſcorum clarare Poemata Vatum (3)
Docta Trium. Sed magna ſuum Verona Catullum,
Dum Tibi commendat; curis en iſte ſecundis
Auctus in immenſum Tua commentaria laudat.
Carmina divini per Te producta Lucretj, (4)
Oſtenſumque cavere venena nimis lita dulci
Melle; Severini meliuſque recuſa Boethj
Dat præcepta ſuis quotquot ſapientia alumnis.
Quid Plautos memorem; excuſos totieſque Nepotes,
Fraternis auctos curis, (5) Celſoſque, Maroneſque,
Atque alios Veterum atque alios, veſtra auſpice Muſa?
Naugerj, & Valerj, Synceri, Flaminiique,
Fraſtorj bis, quæ tentant Æneida, Vidæ
Aurea Scripta Tibi vulgata. Poemata Tuſcis
Principibus revocata, novo & ſudata labore.

Tu Dantis triplicem scænam; Tu culta Petrarchæ
Carmina; cumque Apibus sociis Tu Rura Alamannj;
Tu Tassos; Davanzatos;......Sed cura diesque
Destituisse prius potis est me, dicere cunctos
Quam vestros possim, Docte o Germane, labores:
Quos numerare velit si quis, prius ipse requiret
Quot flores populentur apes; quot in æquore fluctus
Ionio surgens tempestas misceat Euro.
Cum CAJETANO, (6) veluti cum Castore Pollux,
Dividis & curas, alterno & lumine fulges;
Sæpius at juncto. Cordi est huic multa Piorum
Edere scripta, quibus mores, & sancta juvetur
Relligio; quibus a puero formentur alumni
Cælestis pietatis; opes & temnere discant,
Et quidquid blando fallax gerit ore voluptas.
Nec vos præteriit Prisci quoque cudere nostra
Quæ Latii dedimus vulganda Volumina Vobis. (7)
Attamen a Latio semper Veterique Novoque
Abstinuere pedes, nec vos tam digna cupido
Incessit quondam, ut velletis noscere coram
Tot laudata viris, tantæ & miracula famæ.
Quid Romæ faciam? (tamen inquis) *non mihi cura*
Aulai in medio magnos inquirere honores,
Fumum & opes. Miserum non me juvat esse clientem,
Nunc Vaticani, nunc currere Colle Quirini
Mane salutatum, ne quis queat ante, Patronum.
Non agimur tumidis Velis, Aquilone Secundo;
Nec tamen adversis vitam traducimus austris.
Mi sat opum mea Musa dedit; mi sat quoque honorum.
Quid quæris? solemque meum, mea sidera novi.
His lætus careo quæ Vos rumore secundo
In cælum effertis. Fallentis semita Vitæ

Mu-

Musarumque chori, quæ olim puero (8) placuere,
Hæc placuere Viro, sunt hæc placitura Senectæ.
Privatæque domus pergam vixisse recessu:
Ridet enim hic nobis, reliquos super, angulus, omnes.
Novi equidem, nec falsa canis; verissima narras.
Ast neque Romuleæ suademus ut incola Terræ,
Aut Aulæ fias; nam multum discrepat istis
Consiliis mea mens. Velut attamen hospes ad Urbem
Accedas, moneo, brevis; istuc mox rediturus,
Præmia multa viæ laturus. Laudat Homerus
Quem tandem? nisi qui patria procul Urbe relicta,
Diversos visit Populos, cognovit & Urbes
Permultas coram, præstare quod unica Roma
Possit, Terrarum totus quo convenit Orbis.
Ne cesses igitur, nec TE Moschina (9) moretur,
Temporibus dubiis fidissima, Pęnelopeæ
Exemplum fidei, dignissima conjuge conjux.
Nec TIBI Morgagno (10), nec sit caruisse Poleno,
Gratianove grave ad tempus breve, Burdegato,
Aut Aldrighetto, Doctis reliquis & amicis,
Musarum cura, quorum isthic copia tanta,
Quique Antenoreæ sunt maxima Gloria Terræ.
Tantillum BIPATENS (11) ANIMIS si linquis ASYLUM;
PARRHASIUM NEMUS excipiet. Pastoria pellis
TE teget ARCADIÆ. Tua TE GRINEJA Rura
ULIPI, expectant; Collegæ atque ARCADES omnes.
Sed propera: nec TE venturos differ in annos:
Evolvit nam Parca colos; & tarda senectus
Irrepit sensim, his curis minus apta, Viæque.
Urbe ter egressi Paravina revisimus arva
Denique si vobis; indignum, nec semel Urbem
Vos adiisse, relaturos utcumque pari par.

JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU
EPISTOLARUM TUBURTINARUM
LIBER SECUNDUS

Elegiacis deſcriptas continens.



JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLA . I . TIBURTINA

AD NOBILISSIMUM ET LITTERATISSIMUM

CŒTUM

ACADEMIÆ PATAVINÆ VULGO DICTÆ

DE' RICOVRATI

INVENTO VENERABILIS

GREGORII BARBADICI

S. R. E.

CARDINALIS ANTISTITIS PATAVINI

Integro atque Incorrupto post Sepulchri Annos ferme triginta Corpori plaudentem

ANNO CIↃIↃCCXXV.

Edita est in Libro, cui titulus : *Componimenti &c. dell' Accademia de' Ricovrati, per la Traslazione del Corpo del Ven. Card.* GREGORIO BARBARIGO *&c.* Patavii Apud Cominum 1726. in folio magnificentissimo.

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS
SOCIETATIS JESU
ACADEMICUS R.
AD COLLEGARUM CŒTUM
DE VEN.
GREGORIO
BARBADICO
CARDINALI.

EUGANEI Colles (1), lectiſſima cura Dianæ,
Vite ſata Bacchum quos coluiſſe ferunt:
Et quos, Pæonias vincens placidiſſimus artes,
Sulphureis morbo ſolvit aquis Aponus:
Quæque Antenoreos felicia cingitis arua
Muros, Pergameæ quos poſuere manus:
Tuque adeo duplex, qui pinguia culta pererras,
Medoace o, ruptis fertilis aggeribus;
Dii patriæ tutela meæ, feſtos date plauſus,
Signaque lætitiæ, quæ pote quiſque, date.
Plaudite: lux oritur, qua non felicior anno
Exurgat toto, nullaque candidior;
Qua tumulata diu GREGORJ datur ora tueri.
O Paſtor, Pater o, num redivivus ades?
Qualem ego TE (2) aſpicio luſtris vel quinq; peractis?
Dilapſa in cineres dum Tua membra reor.
Nam quid non potuit longa immutare vetuſtas?
Hæc ferrum, hæc cautes duraque ſaxa domat.
Marmora dum Tumuli, quo conderis, ipſa teruntur;
Mar-

Dum teritur, funus quæ tegit Urna Tuum;
Dumque recens Vestes quæ contexere Cadaver
Est situs, & longi temporis insidiæ;
Ista decens facies nullo vitiatur ab ævo,
Ipsæ nec minimum deperiere comæ;
Non frons, non oculi fœdantur, pesve, manusve;
Nullæ tam Sancto e Corpore relliquiæ.
Quin, si contrectere, imitaris corpora viva,
Continuo repetunt pressaque membra locum.
Humida nil nocuere cavati aut antra Sepulchri,
Aut Tempus, quamvis omnia dente voret.
Quid superest, Grex iste Tuus TE ut vivere credat?
Tantum ut cunctorum Vox Tua in aure sonet.
Sancte senex, Pastorque idem, cui maxima quondam
Cura Gregis, fausta dic bona verba die.
Ut Byzantinæ Sedi Chrysostomos (3) olim
(Feminea pulsus nequitia fuerat)
Redditus, & toto circum plaudente Senatu
(Supremam dudum duxerat ille animam)
Mortua (mirandum!) redivivus ut, ora resolvit;
Et cunctos Pacem jussit habere suam:
Tu quoque nunc, GREGORI, Populo TE voce precanti,
Ut Byzantinus, dic bona verba, Pater.
Æquo num petimus majora? quid o minus illo
De TE fama feret, feraque Posteritas?
TE quoque Virtutum ambivit chorus omnis, & alto
Sublimem è terris constituere Polo.
TE Pietas, TE Sancta Fides, TE candida morum
Integritas, Gregis & maxima Cura Tui.
O quoties Tecum infidos tranavimus amnes,
Dum facis impavidus per vada Primus iter!
O quoties teneras Tecum depavimus herbas,

His certi campis nulla aconita legi?
Gramina monſtrabas nocuos celantia ſuccos,
Ne morſu temere deciperentur Oves.
Præ, Pater, Ipſe ibas, ſive horrida reſqua ferarum
Luſtrares, ſummis ſive cacuminibus
Aerias Alpes, (4) vaſti dum viſis Ovilis
Illam etiam partem, Saxa per & ſcopulos.
Frigora nec Brumæ Tibi, nec momenta Leonis
Fecerunt ullam, quin graderere, Moram.
Felices quæ TE rupes videre loquentem,
Quæque Tibi gratos ſaxa dedere toros.
Felix quæ pavit pomis ſilveſtribus arbor;
Felix quæ fontis TE recreavit aqua.
Vos quoque felices tanto Paſtore Bidentes,
A quibus eſt rabidi tam procul ira lupi.
Nam quamvis GREGORJ liquit vos patria cura,
Quem tulerunt Hadriæ ſidera litoribus;
At, BARBADICÆ ſoboles nunc altera Gentis
Inclyta FRANCISCUS (5) vos fovet uſque ſinu.
Magnanimo & Patrui relegens Veſtigia greſſu,
Illius amiſſi tollit amaritiem.
Cujus ad exuvias ſi nobile Mauſoleum
Præparat, aſt mores Ipſe refert animo.
Jam vos formoſæ, facies queis cura, puellæ,
Nativus quibus & creſcit ab arte decor,
Quid juvat ornato crines componere cirro,
Fucatas quid conquirere munditias?
Heſperios ſuccos, ſuccos quid quærere Eoos,
Quos vendit mundis inſtitor in tunicis?
Et vino atque Epulis & ſomno membra levare,
Ut bene curetur, ut niteatque cutis?
Quid? ſi mortali nulla eſt medicina figuræ,

Nec

Nec poſſunt propriis membra nitere bonis?
Quid? ſi quæque dies formamrapit, inque ſeniles
Paullatim rugas imperioſa trahit?
Quas ſi qua effugies, juvenis condere Sepulchro,
Et tanges ſubito limina Perſephones;
Quæ poſtquam inferni guſtavit mala tyranni,
Non ultra ad patrium eſt viſa redire larem.
Tunc etenim vanis dicere exercita curis,
Et fruſtra crines excoluiſſe tuos.
Nam quamvis Helena vivens formoſior eſſes,
Deterior fies horridiorque Hecuba.
Non oculis nigror ille placens, non purpura malis
Perſtabit, collo haud lacteus iſte color.
Diſce novas artes, quibus & poſt fata ſuperſtes,
Conditaque in tumulo forma perennis erit:
Quam nec longa dies umquam, nec ſæcula perdent,
Annorum aut ſeries innumerabilium.
Virtutem cole cum primis: Virtutis honos eſt
Primus in ingenua mente pudicitia.
Præſidio huic, caſtum ſervent jejunia pectus,
Et Cilicum Veſtes, durus humique ſopor.
Artibus his Gregorj ſervatum, cerne, Cadaver
Halat ut Heſperides, halat ut Elyſium.
Artibus his puros ſervavit Magdala flores,
Magdala, formoſam quam, Pater Arne, foves.
Artibus his Catharina evaſit Temporis ora,
Felſina, quam muris cingis, amica, tuis.
Et quæ ſparſa ſuper nequierunt balſama fruſtra,
Et quæcumque legit munera mollis Arabs,
Corpora ſervavit Virtus. Huic tempora cedunt:
Non pote damnoſa hanc imminuiſſe dies.
At majora vocant miracula; ſi tamen ægris
Gre-

GREGORII e Tumulo parta ſalus rediit:
Illius imperio redeunt ſi in corpora vires,
Reddere quas medicæ non valuere manus.
Unde omnis pridem, GREGORI, TE Roma Beatum
Dicimus. At votis annue, Sancte Parens;
Sancte Parens, cujus nutu reſeratur Olympus,
Clauduntur Stygii cui vada cæca lacus.
Admoveas Aris Paſtorem Antenoris Urbis,
Qui fulſit Venetis nobile Sidus aquis.
Conſtituas feſtamque diem, qua publica honores
Vota ferant meritos, fumet & Ara frequens.
O mihi ſera meæ ſit vel pars ultima vitæ,
Cernere qua poſſim tam pia vota rata!
Tunc licet ipſe ſenex, ſparſus licet undique canis,
Arcadas ad cantus extimulaſſe ferar:
Arcadas incertis (6) errantes hactenus agris,
Nunc tandem certis Sedibus impoſitos.
Primus ARISTALGUS (7) merito dicetur honore
Hos inter, Cœtus gloria prima ſui.
Euganeo his cantu Vos & certabitis Antro,
O Antenorei Gloria magna ſoli.
Et ſanctum referent intonſi ad ſidera Montes
Finibus Eois nomen in Heſperios.





II

JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLA . II . TIBURTINA
A D
JOAN. ALOYSIUM
MOCENICUM
VENETUM SENATOREM AMPLISSIMUM

Cum Ex Romana Pontificia Legatione

ÆDIS D. MARCI

PROCURATOR MERITISSIMUS

INGREDERETUR

ANNO SALUTIS CIϽIϽCCXXXVII.

Edita est Venetiis in Libro, cui titulus : *Raccolta di Componimenti Poetici Dedicata a Sua Eccellenza il Signor Cavaliere* Luigi Giovanni Mocenigo, *&c. da D. Pier-Francesco Zaghis Abate e Procuratore Generale de Monaci Camaldolesi Urbani in 4. eodem anno.*

M 2

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS
SOCIETATIS JESU

JOANNI ALOYSIO MOCENICO

NOVO

ÆDIS D. MARCI PROCURATORI.

FALLIMUR? (1) & ſomni præfecto Porta Elephanto
Candens, nos vanis ludit imaginibus?
An, facilis veris qua redditur exitus umbris,
Cornea, de Venetis gaudia portat aquis?
Nox ruit, & ſtellis properans Aurora fugatis,
Unius occurſu eſt pallida Luciferi:
Dulcior at ſolito quiſnam ſopor irrigat artus?
Occupat obtutus quæ nova ſcena meos?
Jam libet Exquiliis valedicere. Jam Tiberina
Oſtia, Tyrrhenum jam ſubiit pelagus
Noſtra ratis; geminoque Duces cum Caſtore Pollux,
Ut vocalem Argon, flatibus, ecce ferunt.
Jam Latium, jam Campani, Calabrique recedunt.
Jam volat & Siculum præter, & Ionium.
Hadriaco ſumus inque Sinu. Regina coruſcum,
Quo regit Urbs fluctus, erigit, ecce caput.
Salve Magna Parens Heroum, altæ Æmula Romæ,
Duratura magis; dic, MOCENICUS ubi eſt?
Hæret enim, ante oculos veluti præſentis Imago
Magna Viri, immemorem nec ſinit eſſe ſui.
Ecquid adhuc Merito ſplendet circumdatus Oſtro?
Ecquid adhuc Meritis emicat in Titulis?

Sic

Sic ſtabile æternum Tibi ſit, quod ſubditur æquor;
Odryſia uſque minor ſic Tibi Luna cadat:
Sic Cypros, & Crete, & Chalcis, Pelopeiaque Tellus,
Græcia tota Tuum ſentiat Imperium:
Tracibus & domitis, Aſiam, Helleſpontiaque arua
Sola regas Felix: Dic Mocenicus ubi eſt?
Hæc ego. Diva mihi mox hæc audita referre,
Nectare & ambroſia ſuave locuta magis.
Oppotrunus ades: Lætus nam Lucifer inſtat,
Quo Tuus hic Tyrio in murice præniteat.
Præmia magna quidem; ſed præmia debita dudum
Virtuti eximiæ prometitiſque, damus.
Quid loquar, a primis, hujus Sectator, ut annis,
Vicerit Antiquæ exempla vetuſta Domus?
Magnanimoſque Patrum Sua per veſtigia greſſus
Legerit, o quantum laudibus adjiciens?
Ut mens cana Illi roſea vel ab uſque Juventa,
Ut juveni pectus corque ſenile fuit?
Quid memorem pietatis opes; ditiſſimus unde
(Nilus ut, effuſo flumine, dat Segetes)
Civibus, & quocumque gradu ſe contulit alto,
Sparſit munifica munera larga manu?
Gallia, Teſtis ades(2): quamquam excultiſſima Regis
Aula Tui, cultus ſuſpicis hoſce tamen.
Omnia Romanæ cedunt miracula terræ.
Hos ſtupet immoto Roma ſupercilio.
Dum loquitur: NOVA POMPA VENIT, ſublimis ab alto
Dat ſignum ſcopulo buccina, POMPA VENIT.
Procedunt Proceres, ſancto comitante Senatu,
Quo ſe Libertas continet Auſoniæ.
Cuncta peregrinis rident fora, compita, tecta,
Inſtrata aulæis, conſita divitiis.

In-

Ingeminant plausus; Populorum vox tamen una est:
O QUANTUS PATRIÆ NUNC, MOCENICE, REDIS!
Ecce redis, puro ut procedit Vesper Olympo,
Circumdant nitidas astra minora comas.
O Pater, o Princeps, mihi tandem posse tueri
Vere iterum optata num datur ora die?
Tu nuper mihi Phœbus eras,(3) Cæloque Quirino
Fulgebas, illo non minor irradians: (bat,
Ad quem ego,ceu serpens, rigidum quem bruma tege-
Visus eram exuviis incaluisse novis.
Dum queror ipse tamen, subito TE turbine raptum;
Mique prior circum dum volat umbra caput;
Tu, vix Romulidum illustrasti lampade terras,
Exurgis Veneto plchrior, ecce, mari.
Quam bene mæandro duplici Melibæa cucurrit
Purpura TE circum, diaque membra tegit?
Hoc, Tyria, est Ostrum, quod neverat Amphitrite,
Quod relevant variis serica textilibus.
Grande Decus Patriæ, cujus caput ab Jove summo
Ornatum est sanctis ante cupidinibus;
Cui mores Pietas finxit, linguam aurea Suada;
Cui Pudor ingressus, ingenium Probitas;
Perge, age, Supremis Pacis modo consule rebus;
Effulge Hadriacis nobile Sydus aquis.
Scilicet & tempus veniet (properare putandum est;
Nec dat Apollo metas fingere blanditias.)
Optatum Proavis tot jam per sæcula tempus,
Ismario Europam educere servitio;
Victores domitæque Asiæ invexisse LEONES,
Ad clavum VENETÆ cum, MOCENICE, RATIS
Unanimum extulerint TE olim suffragia Patrum,
Purpura olorinis (4) cesserit atque Togis.

Ipse

Ipſe per Ægeas comitatus mille carinis
  Cycladas, & ſcopulos ipſe per Ionios,
Otthomani late Spoliis Ditate Tyranni,
  Graiorum Veteri colla jugo eripies.
Te poſt felici ſuperata Ceraunia Velo,
  Accipiet placidis Oricos æquoribus.
Et Byzantina demum ſublimis in Arce
  Sub pedibus Lunam parta trophæa premes.
Non ego tunc Hadriæ verear mare noſcere Tecum,
  Sim nec iners tardis navita Vergiliis,
Sit Maleæ credenda ratis fallacibus undis,
  Sit licet Eleis; impiger uſque ſequar.
Et celſa quoties reſidens Victoria puppi,
  Plauſibus implerit littora Theſſaliæ;
Ipſe canam toties, redimitus tempora lauris,
  Deductum ſeptem carmen arundinibus.
Interea ſpes alma ſedet, creditque futurum;
  Præſentique adhibet pectora lætitiæ.
Ingredere o magnis jam præluſure triumphis;
  Et ſine, me obſequio ex parte vacare meo.
Munificæ ut figam, concedas, oſcula Dextræ......
  Quæ mihi, Te Patriæ, ſed rapit aura, Pater?
Oſcula dum dextræ incumbens inſculpere tento,
  Omnia in antiquum jam rediere chaos.
Ter fruſtra conatus eram. Pulcherrima rerum
  Oſtenta, & ſomnum diſpulit orta dies.
Sed tamen illa dies hæc eſt, qua purpura fulget
  Loysidæ. Abſenti graturer uſque licet.
Exere feſtivos, Titan Pater, exere vultus,
  Lampade conſurgens & meliore nite.
Exorere o Populis expectatiſſima tandem
  Læta dies, feris invia luminibus.



III

JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLA . III . TIBURTINA

AD

VIRUM ILLUSTRISSIMUM

NICOLAUM MARIAM ANTONELLUM

IN FUNERE

PHILIPPI FRATRIS

POETÆ AC BELLATORIS EXIMII.

Edita eſt Senæ Gallorum, ac Romæ in Libro, cui titulus: *Raccolta di Componimenti*, &c. *degli Accademici Immaturi della Pergola* : in 8. Anno 1735.

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS

SOCIETATIS JESU

CLARISSIMO VIRO

NICOLAO MARIÆ ANTONELLO.

SANGUINOLENTA feri quisquis Vestigia Martis
Sectatur, gradiens scuta per, & galeas;
Hispida Castrorum cui dant Tentoria somnos,
Quem fert assiduo pulvere turpis equus;
Pulsatæque placent arces, & prælia cordi
Cui sunt, & victo ex hoste triumphus, amor;
Illum paciferæ nunquam mulsisse Sorores
Carminibus valeant; effera Pegasides
Ducere nequicquam tentantes corda; sed armis
Incubat advigilans nocte dieque suis.
Contra: nascenti dexter cui risit Apollo,
Quem tulerunt puerum Pierides gremio;
Ocia Musarum sequitur; juvat hunc cava ruris
Antra recantatis rumpere carminibus:
Seu laudes Alconis habet, seu Phyllidis ignes;
Alter cura recens, altera primus amor.
Illum non vario traxit fortuna tumultu,
Nec bibit ignotas mobilis hospes aquas.
Bella gerant alii, partisque ex hoste trophæis,
Plebis (*Io!*) magna voce (*Triumphe*) canant;
Pileolum ipse, ensem, galeam, & calcaria Marti
Suspendit, clausas Numinis ante fores.
Tu tamen, ANTONELLE (1) Deum sectatus utrumque,
Carmen Apollineum, Martis & arma moves.
Fert galeam atque ensem lorica indutus Apollo
Iste Tuus; Mavors cantat & ipse lyra.

Rauca nec impediunt, quos promis, tympana verſus;
Hæret clangenti fiſtula mixta tubæ.
Te Bellatorem Bondenus (2) proxima ſervans
Stagna Padi toties prædicat horribilem,
Hoſtibus horribilem; denſos ſive arce repellis;
Seu Tua dextra acie fulminat in patula.
Ocia Muſarum ſimul & coluiſſe, Metaurus
Te acclinem ripis prædicat uſque ſuis.
Arcadicumque Nemus, cum Te Paſtoria pellis
Obtegeret, Vatum cœtibus inſeruit.
Nec tamen interea Sobolis pia cura parandæ
Miſſa Tibi, aut charæ Poſteritatis amor.
Bis ſanctæ fulgere faces; bis conſcius æther
Conjugii; Sanctus bis celebratus Hymen.
Nam caſtis poſtquam thalamis Victoria (3) ceſſit.
Eheu! immaturo funere rapta Tibi;
Te decies fecit generoſa prole parentem,
Julia Faneſtris quam Tibi dat Catharis: (4)
Et quamvis Natos dederis Tu quinque Sepulchro;
Cura tamen Superum ſunt pia, quinque ſuper.
Occidis interea fato demeſſus acerbo;
Arte Machaonia prævaluitque malum.
Nec Pietas, nec priſca Fides, nec candida morum
Integritas Parcis continuere manus.
Interitura tamen Tua ſunt tunc nomina, quando
Exitium terris afferet una dies.
Germani Fratres merito immortale Sepulchrum
Compoſuere boni Fratris ad exuvias.
Interiorque Tibi carmen Nicolaus (5) in Urna
Scripſit, quod valeat diſcere Poſteritas:
Dimidium Noſtri condit lapis iſte Philippum
Muſa, Armis Clarum, & duplice Conjugio.
Quo mihi triſte nihil potuit contingere Vivo:
Quo mihi prærepto, dulce quid eſſe poteſt?



IIII

JOSEPHI ROCCHI VULPII

E SOCIETATE JESU

EPISTOLA . IIII . TIBURTINA

AD

P. BENEDICTUM CAMPOSAMPIERO

PATAVINUM VIRUM PATRICIUM

CONGREGATIONIS B. V. MONTIS OLIVETI

INSIGNEM THEOLOGUM

Longos post annos ex Urbe Patriam revisentem.

ANNO CIↃIↃCCXLI.

Edita est Patavii apud Josephum Cominum in 8.
eodem anno.

P. BENEDICTO CAMPOSAMPIERO

PATRIAM REVISENTI

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS SOCIETATIS JESU

IBIS ad Euganeos ſine me (1), Benedicte, Penates,
Eſt pueris nobis hauſta ubi prima dies.
Cognatos, Charoſque Tuos poſt longa reviſes
Tempora, præque oculis ora Parentis erunt.
Felix ſorte Tua! felicia & oſcula Matris!
Heu (2) mea quam celeri funere rapta mihi!
Attamen eſt Genitor ſuper, & tres ſunt mihi Fratres,
Terna Soror ſacris addita Virginibus:
Sunt Cognatorum reliqui, quos viſere longo
Inviſos nimium tempore debueram.
Et ſolita Natale ſolum dulcedine captat,
Abſentiſque meum vellicat uſque latus.
Sæpius & nobis *ſimul o ſimul ibimus*, inquis
Tu quoque; *quin properum continuamus iter?*
Nec tamen expugnas, rerum Dulciſſime; nec me
Dulcis amor Patriæ, aut vincla Paterna movent.
Quæ puerum placida vinxit me compede Roma,
Nimirum hæc nectit mi aurea vincla viro.
Nec tamen ambitione, gravive cupidine preſſi
Pallere Urbanis cogimur Officiis.
Proxima de tuto ſpectamus at æquora portu;

Fu-

Fumum & opes, nostræ & servitium Dominæ.
De Tiburte solo, Herculeis de mœnibus, illam
Prospicimus: procul hinc sic mala quæque sua.
Tu interea properas, Charorum & gaudia quæris,
Fumum & de patriis posse videre focis.
Impositus mannis Umbros, Picenaque transis
Rura, Ravennates Flaminiosque Lares;
Approperas Venetis cursim Te sistere terris,
Atque Antenoreas visere relliquias:
Quos Trojana manus posuit fausto alite muros;
Urbs Patavi nomen traxit & unde suum.
Ingenio cæli, felix Urbs ubere glebæ,
Quam beat immensis plurimus amnis aquis.
Quam sibi delegit propriam Sapientia sedem.
O Patria, o Musis semper amata Domus!
Sed propera; antiquos pro me quoque vise Penates,
Euganeos Colles (3) irriguumque Aponum.
Et celsum Silicis Montem, Ditemque propinquum,
Pampineisque simul Proximum Atheste jugis.
Arquatasque Domos celebres super astra; Petrarchæ
Frigida Francisci qua tegit ossa lapis.
Virgineumque Ortona, Ruæ nemorosaque tecta,
Numquam femineo tecta adeunda pedi;
Et Russum, Merulam, Cerrum, Calaonaque Montes,
Cinthia, Rura Tuæ & proxima Bendidiæ.
Euganea, & reliquos circum, Regione Recessus
Lustrabis; longum quos numerare nimis.
Eusebii, (4) hos inter, Vallem, dulcesque latebras
Vatum olim nostrum præteriisse nefas.
Frater in hanc animos & Avunculus excitat, atque
Me Burdegati dulcia plectra movent.
Salve chara meis longum Terra hospita Musis!

In

In te quam multus guttura solvit olor?
Et Locus est (memini) medius quem dividit amnis;
Vicina hunc signat Septimus Urbe Lapis.
Ad Pugnam (5) dixere Patres, nunc *Ocia* dicas
Tu melius: regnat namque ibi longa quies.
Fertilis hic, riguis & amœnis undique rivis;
Chartarum Sedes hic fovet Artifices.
Duxit in hoc quosdam quam læta puertia soles
Nostra, per Autumnum & tempora prima sua!
Hinc modo Catajas solita est invisere moles,
Et modo Pigotiæ limina Parthenidos.
Fluminis ad cursum si Te hinc traducere lintei
Urgeat, in *Media* diceris esse *Via*.
Nec procul hinc humilis *Tellus* cognomine *Dura*
Ostendet Fratris jugera culta mei.
Parte alia vestræ *Ripæ* (6) lustrabitis amnes;
Parte alia Villas, atque alia, atque alia;
Æmula Bajanis (7) Patavinaque Littora Villis,
Hesperidumque Hortis, Alcinoi Elysii.
Quaque iter ad Venetas, Artis miracula, sedes,
Multa ubi conclusas (8) Porta moratur aquas.
Littus ubi nautis (9) cauponibus atque malignis
Differtum, & nocte & publica cymba die
Itque reditque viam toties; minimoque parantur
Gaudia, quæ Venetis vector ab haurit aquis.
Sæpius hic siccus cœnantes haud animo æquo
Expectes comites, dum properare cupis.
Hic cum nox primas umbras inducere terris,
Et sua cum cælo effundere signa parat;
Tum pueri nautis, pueris convicia nautæ
Ingerere, & neutri cedere velle loco.
Huc appelle, precor. Satis est. Conclude trecentos;

Ohe jam satis est. Mergimur. Ohe! satis.
Dumque æs exigitur, curta & dum mula ligatur,
Quæ foret apta Tuæ multa abit hora viæ.
Jamque mali culices bombo ranæque palustres,
Avertunt somnos, pervigilemque necant.
Prolutus vappa absentem dum cantat amicam
Nauta, viatoris carmine certat amor.
Quod si jam fessus tandem dormire viator;
Incipiat mediis sistere cymba Vadis.
Nauta piger missæ pastum retinacula mulæ
Nam religat saxo. Ast ipse supinus hiat.
Jamque dies aderit. Tu nil procedere lintrem
Sentis, nec stomachi vim patiare Tui.
Sed veluti quondam cerebrosus prosilit unus;
Et mulam & nautam fuste dolare velis.
Denique jam quarta Venetos exponeris hora
In Portus. Hadriæ jam Tibi Regna patent.
Videris Hadriacis Venetam consurgere in undis
Urbem, quæ totis jura dat æquoribus.
Et quamvis Dominæ meminisses mœnia Romæ,
Romam homines dices, hanc posuisse deos.
Ast ubi maternos iterum remeare Penates,
Contigerisque frui dulcibus alloquiis;
Ne Te prætereat *Petri* (10) quoque *Campum*,
Unde Decus vestræ Primaque origo Domus.
Hic Tiso, Benedicte, Tuæ pia gloria Gentis
Lusiadæ Magni clarus ab Hospitio.
Antonj in gremium Deus hic descenderat Infans:
Tisonem sancti nec latuere doli.
Felices potuere oculi qui Numine plenum
Nexum Divinis cernere brachiolis!
At Tu dum properas, veteris mandata Sodalis
Quæ

Quæ in Patriam referas, dulcis Amice, cape.
Vade age,& antiquo Nati hæc bona verba (11) Parenti
Fer: *Tuus ille valet, teque valere jubet.*
Gratatur seros, quod te fortunet in annos
Propitium Numen; quod bona posteritas
Sit tibi natorum fulgens, virtute, loco, re;
Gaudia qui tibi dant pro pietate tua.
Ultimus ille licet; quamvis longinquior absit;
Forte prior reliquis, te prope semper habet.
Illius ante oculos tua semper oberrat imago,
O Pater, immemorem nec sinit esse sui.
Et pro te precibus Superos votisque fatigat
Assidue. O utinam sint pia vota rata!
Exin Germanos pro me saluere jubebis;
Queis precor e cælo prospera cuncta cadant.
Primusque, ANTONI, Musarum cura valeto,
Et Graio, & Latio tam inclytus eloquio;
*Cum Consorte tori * tibi dat quam Terra Catulli.*
O fida angustis angustis femina temporibus!
Tu quoque Naturæ evolvens qui arcana repostæ
Scrutare humano in corpore quid lateat,
FRATER ave; puerosque tuos salvere jubeto,
Et bene rem gerere ex nomine quemque meo.
Tertius at, lucem cui docta volumina debent
Et pia tot, curis innumerabilibus,
Felix, CAJETANE, precor, sis. Numen amicum
Utile fortunet, quod moderaris, opus!
Hactenus humanis: nunc TE divina rogabo.
Cælestes patrios (12) propitiere mihi.
Præcipue ANTONI pro me advolvare sepulchro,
Adque immortales Gutturis exuvias.
Templum augustum ingens mox JUSTINÆ ingrediare,

Plurima quo Heroum molliter ossa cubant,
Maximus, & Daniel, dux & Prosdocimus illis,
Et qui Cælestum cetera Turba simul;
O Patriæ Tutela meæ, suffragia Vestra
Pro cive & minimo atque exsule ferte Patri.
Ternas si nimius labor est adiisse Sorores;
Templa tamen (13) Sophiæ non sit adire labor.
Binas invenies illic; quibus, *esse beatas,*
Et nostri memores, meque valere refer.
Tertia post Claræ (14) quæ natu maxima, degit.
Huic eadem nostro nomine dicta dabis.
Denique Charorum manes quoque vise meorum,
Et pro me cunctis dic bona verba simul.
MagnaSyracosiæ(15)horum est pars sortita sepulchrũ,
Ornato nuper Virginis in Gremio.
Heu heu! est hic Mater, Patruus, Fraterculus hic est.
Communi Gentis compositi tumulo.
Carminaque Antonj de munere Vulpia grandis
Hæc habet inscriptus, qui tegit Ossa, lapis.
NOS TENET ALTA QUIES PLACIDOQUE SIMILLIMA SOMNO,
QUÆ SUMUS IGNARIS CORPORA VISA MORI.
HIC ERIMUS, DONEC RESERATO CHRISTUS OLYMPO
ÆTERNO JUBEAT NOS VIGILARE DIE.
Conditur exuviis diversus Avunculus istis.
Grande sed hunc fuerit præteriisse scelus.
Zene (16) *vale* (dices igitur) *tua maxima cura*
Rocchus Te Patriæ lumine perpetuæ
Et cupit, & putat exceptum; & (ni forte) precatur;
Assiduæ & poterunt obtinuisse preces.
Gaudia sed nimium tua sunt, Benedicte, meorum
Luctibus (ignoscas) jam male mixta mihi.
Perge frui. Verum talis quoque tædia vitæ

Sunt

Sunt multa. Experto plurima crede mihi.
Tu Patriæ dum quæris opes, incendia cernes,
Et desolatas esse querère domos.
Et frustra veteres quæres deceptus amicos,
Injecit quibus, heu! Parca inopina manus.
Florentisque alios, te discedente, juventæ,
Jam depontanos esse querere senes.
Quid quod amaror inest voluendo tempora prisca,
Et loca quæ puero sunt celebrata tibi?
Optima quæque dies animo nam lapsa recursat,
Nec pote quin multam instillet amaritiem.
Ergo age, te expedias; & vitæ redde priori.
Et Romam cunctis antetulisse velis.
HæcDeaTerrarum(17),Populorum est hæcDeaRoma;
Nil prius hac, huic par inveniesque nihil.
Omnia Romanæ (18) *cedunt miracula Terræ*:
Natura hic posuit quidquid ubique fuit.
Hic Pietas, hic Relligio, Sapientia sedem
Hic posuit: cunctis Artibus iste Locus.
Hæc alias inter, tantum caput extulit Urbes, (19)
Quantum inter silices alta cupressus habet.
Te docto in gremio hæc dudum, Benedicte, recepit;
Excipietque avido Te reducem ipsa sinu.
Ergo adsis; & pollicitas ne falle Kalendas. (20)
Protinus ut redeas, jam mihi serus eris.



V

JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLA . V . TIBURTINA
AD

CAROLUM MANDOSIUM
S. J.

OMNES ANIMI MOTUS AD VIVUM
ELEGIS EXPRIMENTEM.

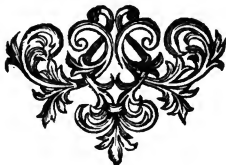
JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS
SOCIETATIS JESU

CAROLO MANDOSIO
SUO

SICCINE cor verſas noſtrum, Divine Poeta?
Pectore concludis totque inimica meo?
Carole (1) ſic noſtrum verſas, ſic Carole, pectus?
Et timet, & ſperat, & petit, atque fugit.
Iraſcor, parco, lætor, triſtiſque recedo,
Miratumque ſui cor, ſimul odit, amat.
Audebam nuper. Procul aſtitit at timor auſis.
His timor accedens nam ſtruit inſidias.
Odi equidē exhorrens; tenerum at non inter amorem,
Exercere odia, ut captus amore, queam?
Quod cupii, tunc non potui fugiſſe. Nec ipſi
Adſtabant trepidæ fervida vota fugæ.
Tam varias facies Sol non deſpectat ab alto,
Dum properat pelago mergere lætus equos.
Nec tot pugnaces ventos concluſit Ulyſſes
Utre cavo longa exactus in exilia.
Tam varios flores Tellus non parturit una.
Hæc eſt apta roſis, illa liguſtra creat.
Vellera dant Seres, ſi dant ſua thura Sabæi;
Thuraque coguntur cedere velleribus.
Frigoribus rigidæ ſi horret Germania brumæ,
Æſtuat haud flammis, Africa Terra, tuis.
Diſſita Tu tantum, tantum contraria jungis;

Pectore concludis totque inimica meo?
Ætna velut nivibus riget, & comburitur igne;
Nec minuit flammas nix, nec ab igne perit:
Sed fœdus flammiſque nives, nivibuſque favillæ
Servant, æterna quod feriere fide:
Sic Tua mirandum ſociarunt carmina fœdus.
Ira, odiiſque tener non prohibetur amor.
Nec minus eſt odium tenero quod adhæret amori;
Nec, quod adeſt odium, tunc minus ardet amor.
Me miſerum! placidos inter dum verſor amantes,
Dilacerant animos ira, odiumque meos.
Ah quoties lacrymas fudi, dum gaudia quæro!
Inveni ah quoties gaudia pro lacrymis!
Viciſti noſtrum, Vates Dulciſſime, pectus,
Viciſti; nutu ſtatque caditque Tuo:
Nam, fateor, cor molle mihi ſolet eſſe; nec unquam
Non veſtris durus caſibus adgemui.
Seu dolet Alcyone charo divulſa marito,
Indolui Alcyones tam procul eſſe virum.
Seu rapta (2) eſt miſeræ quærenda Proſerpina matri;
Cum Cerere haud renuo quærere Perſephonem.
Si dare vela mari fortis confidit Jaſon;
Adcedo Primæ Sarcina parva Rati.
Dum dolet & gaudet civiſque paterque Latinus;
Gaudeo nunc civis, nunc pater ipſe queror.
Cum pueros Medea furens male nupta trucidat;
Heu cogor pueros dilaniare ſuos!
Si matrem cum ſe meminit, vult parcere natis;
Parce, parens, pueris (tunc rogo) parce, parens.
Dedignata ſequi currus Cleopatra Latinos,
Si deſperatum pectus ab angue ferit:
Conſilium laudo, bene dedecus eſſe redemptum
Vel

Vel nece, felicem te, Cleopatra, reor.
Denique Hypermneſtra, conjux fidiſſima Lino,
Dum bene crudelem decipit enſe patrem;
Atque manus parcit ſponſi ſcelerare cruore,
Unaque de reliquis eſt face digna Soror;
Defleo. Quid facerem? Scelus eſt immane ſororum.
Gratulor & Sponſæ, Line, tibique ſimul.
Flete, Elegi: Vatem, quo tam nituiſtis, ademtum,
Vatis & amiſſum dulce miniſterium.
Flete, Elegi, flores jam non cantabit apricos,
Contrahit, en, doctæ candida vela rati.
Docte Tibulle comes, comes eſt tibi, culte Properti.
Naſoni hunc aliquis dixerit eſſe parem.
I puer, atque Novum Antiquis ſubſcribito Vatem;
Ni prior eſt illis, eſt magis Iſte pius.



❧ VI ❧

JOSEPHI ROCCHI VULPII

E SOCIETATE JESU

EPISTOLA . VI . TIBURTINA

AD

VIRUM ILLUSTRISSIMUM

PATRICIUM

JULIUM AMALFITANUM

E CRUCCOLI DOMINIS

Inter grata amœnissimaque Calabriæ Suæ Rura

DEGENTEM.

CLARISSIMO VIRO

JULIO AMALFITANO

E CRUCCOLI DOMINIS

Sibi cum Paucis Charissimo

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS

SOCIETATIS JESU

SALUTEM.

QUÆ nuper Calabris, Juli (1), mihi venit ab oris
  A Te missa, Tua Charta notata manu,
Testis & ingenii studiique, & Testis amoris
  Illa Tui, nobis gaudia quanta tulit!
Scilicet & Musis fortem lætamur amicum
  Olim quam dederas, Te coluisse fidem;
Et nostri memorem servare in pectore curam,
  Qualis Oresteo in pectore cura fuit.
Gratulor & Calabris lætum Te vivere Terris,
  Fumumque e patriis posse videre focis.
Sed quid Pegasidas quereris procul esse Sorores,
  Et Phœbum ex istis collibus esse procul?
Si Calabros coluere sinus ante omnia Musæ,
  Littora si Calabrum sunt domus Aonidum.
Ennius ipse pater vatum, primusque Latinis
  Ausus Scipiadas dicere carminibus;
Ortus erat Rudiis, Calabræ Telluris alumnus,
  Et cecinit (2) nostrum maxima facta patrum,
Mantua quem genuit, palmam cui cedat Homerus,
  Virgilium (3) Calabri non rapuere prius?
Et Vatum reliqui, quibus hæc exempla secutis
  Annuerunt Calabræ carmina Pierides.
Carmina secessum scribentis & otia quærunt:
  Ingemit in mediis Naso Poeta Getis.
Anne igitur Terras bene cum lustraveris omnes,
  Et biberis cunctas mobilis hospes aquas;

Ter-

Terrarum potior Calabris Tibi rideat oris
  Angulus ullus, ames quo poſuiſſe dies?
Eſt ubi plus tepeant hyemes, ubi mitior aura
  Temperet æſtivas Sole furente faces?
Perpetuo certe vos iſthic vere beatos
  Vivere non falſo murmure fama refert:
Et ſemper nitidis, ſemperque virentibus hortis,
  Fructibus atque novis, flore novoque frui.
Felicis mali ſemper frondeſcere ſylvas,
  Et pendere ſuis poma ſub arboribus;
Et Domina (4) procul urbe remotos vivere vobis,
  Quæ fuerat priſcis gloria Conſulibus:
Qui poſtquam clari finiſſent tempus honoris,
  Ibant optatas protinus ad latebras:
Faſcibus & poſitis, trabea, ſellaque Curuli,
  Et Romæ fumo, cumque opibus ſtrepitu;
Sparſi gaudebant pretioſo pretioſo pulvere agelli
  Vertere privato jugera pauca bove;
Balantumque gregem fluvio merſare ſalubri,
  Complere & mulctræ cymbia lacte novo;
Eduramque pyrum ramis felicibus alte
  Inſerere, invita ut non ſua poma daret;
Hybleiſque apibus Vicino ab limite ſepem
  Texere, qua fluerent condita mella favis;
Et caſias, flavumque crocum, floremque ſalicti,
  Propter aquam, dulces appoſuiſſe cibos.
Vos quoque felices, quibus hæc aptiſſima Muſis
  Otia dat patrii littoris ora placens.
Perge igitur Vatum pia poſt veſtigia, Juli,
  Carmina per Calabros voluere docta ſinus.
Quod ſupereſt; Tibi fauſta precor quæcumque parabis
  Eveniant; dextro Numine cuncta cadant.
Diverſos quamvis, jungat nos mutua cura;
  Sum memor ipſe Tui: ſis memor Ipſe mei.

VII

JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLA . VII . TIBURTINA

A D

COSMUM DE ANGELIS

ROMANUM ET PISANUM VIRUM PATRICIUM
BARGÆ IN ETRURIA MARCHIONEM *

EX PERSONA

S. ALOYSII GONZAGÆ

A D

CLAUDIUM AQUAVIVA

QUINTUM SOCIETATIS EJUSDEM
GENERALEM PRÆPOSITUM

Ejus Opem ad Ingreſſum in eamdem Societatem
ſibi præpeditum implorantis.

Q

CLAUDIO AQUAVIVA
SOCIETATIS JESU
GENERALI PRÆPOSITO QUINTO.

VIX bene ſanguineum poſuit mea dextra flagellum,
Vixque poteſt ſtabiles ſcribere laſſa notas;
Et quamvis minimi calamus ſit ponderis, illum
Debilis extremis vix regit articulis.
Quare, ſi fuerint nimiæ, rogo, parce, lituræ;
Lubricus hic dextræ debilis error erit.
Qui ſim, forte roges, vel qua de ſtirpe creatus?
Et feriam ſævis cur mea membra flagris?
Ah, Pater, (ipſe parens quando mutatus in hoſtem eſt)
Ah utinam lacrymæ cuncta referre ſinant!
Ille ego ſum (tituli quid magna & nomina proſunt?)
Gonzagæ Soboles Gentis Aloysius;
Cui genitor primis ſceptrum decrevit ab annis,
Cui paret, ſi qua eſt gloria, Caſtilio.
Sed me Sancta vocant dudum Tua Caſtra; fugamque
Jamdudum a patria mens iniiſſe mihi eſt.
Pectoris arcani Deus Optimus intima luſtrans
Hoc monet, & ſtimulis intonat aſſiduis.
Hoc monuit nuper Divini Mater (1) Amoris,
Dum peterem, Vitæ quæ mihi tuta via.
Hoc mihi jam ſedet; hoc eſt alta mente repoſtum;
Hæc deſideriis ultima meta meis.
Hoc velit (2) & Mater; quæ me dum ferret in alvo;

Hæc eadem Superis vota preceſque tulit.
At pater obſtat amans; invitum hic ſumere ſceptra
Cogit, & hic noſtris vincula dat pedibus.
O quoties & quas lacrymas, quæ vota preceſque
Admovi! & fuerunt irrita cuncta mihi.
Ille nihil lacrymis, votis precibuſque movetur;
Perſtat & optata terga vetare fuga.
Quid facerem? lacrymas ultra quid ſpargis inanes?
O Lodoix, inquam, jam nova tela cape.
Quē prece,nec lacrymis,hunc Sanguine forte movebis.
Eſt tibi qui toto corpore Sanguis eat.
Nec mora, nec requies: claudor penetralibus altis,
Me ut valeam diris plectere ſuppliciis.
Loraque cum ſcuticis, & acuta cuſpide calcar
Componunt lateri ſæva flagella meo.
Hæc inter, gemitus mille, & ſuſpiria mille
Effundens, Numen in mea vota voco.
Te has ego per lacrymas,Numen,Te ſanguine noſtro
Placatum, & per quæ vulnera ſæva gero,
O Amor, & mage per quæ olim Tu es vulnera paſſus,
Redde, precor, duri cor mihi molle Patris.
Hæc ego. Sed ſurdas Cælum quoque continet aures:
Hoc quoque (3) crudelis corda parentis habet.
Interea laceros virtus ſua deficit artus;
Seminianimis media procubuique domo.
Feſtinant Servi. Mater volat ocyor illis.
Semianimum inveniunt, Seminecemque levant.
Mater amans nati dum vulnera hiantia cernit,
Et totum tepido ſanguine pingue ſolum:
Concidit exanimis nimii vi victa doloris,
Fœdavitque meo ſparſa cruore comas.
Utque diu jacuit, tandem ſibi reddita, natum
Allo-

Alloquitur ; fari vix pote prælacrymis.
Nate, quid & Matrem simul, & Te conficis? an Tu
Nescis, quod Matris sanguine spargis humum?
Iste cruor meus est: materno ah parce cruore,
Nate, solum tandem spargere, parce, precor.
Ni tamen id studio facis; & Te sanguine nostro
Sponte levas, Matris quod cruor iste Tuæ est.
Fare, age, Care, Tuos lacerare quid impulit artus?
Teque Tui potuit reddere carnificem?
Parce, precor. Simul hæc quæsta est, lacrymisq; repleta,
Continuo genitorem in penetrale vocat.
Ille ferox famulis sublatus protinus adstat,
Et spirat sævas ore oculisque minas.
Sed vix jam Natum vicina morte tuetur,
Et totum cernit sanguine pingue solum;
Deposita feritate, petit, quæ caussa cruoris
Effusi? lacrymas nec tenet ipse suas.
Expono brevibus: quid enim manifesta negemus?
Ille mihi victas dat pietate manus.
Nate, meis oculis, vita & mihi carior ipsa,
Et si quid vita, & carius est oculis;
Sceptra Tui quando vis contempsisse parentis,
Teque Deus jubet hoc; quod jubet ille, damus.
Nec valet una mihi fractas vox reddere vires.
Surgimus: optatum jamque paramus iter.
Crastina lux oritur: sed concessisse parentem
Pœnitet, & rursum pernegat & prohibet.
Caussando nostros in longum ducit amores,
Aptius atque viæ cras fore, semper ait.
Me modo Cognatos supremum visere longe
Dicturum veluti verba suprema jubet;
Me modo ad extremos secum deducit Iberos;
Dein

Dein mecum totam circuit Italiam.
Interea ſpes alma ſedet, ſed inanior uſque,
Atque nova ſemper fit minor illa die.
Jamdudum noſtris ſomnus diſceſſit ocellis:
Languent appoſitis oraque noſtra cibis.
Et crudele agitat ſemper mea dextra flagellum;
Incertos poſſum vixque movere gradus,
Ex ipſo videor ſociis prodiiſſe ſepulchro;
Occupat & vultus horrida larva meos.
Quod Te, per quidquid ſanctum, per quidquid amatū,
Per quidquid Cælum, quidquid & Orbis habet;
Per Socios, quos imperiis tam lene coerces,
Obſecro & obteſtor, quam potes, affer opem.
Aut jubeas,(4) aut ne renuas, Pater Optime, tandem
Occulta ut frangam vincla paterna fuga.
Tunc oculus lacrymis, tunc parcet dextra flagellis;
Optata attulerit cum mihi charta: *Veni*.



JO-

VIII

JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLA VIII. TIBURTINA

In qua inducitur Prophanus Amor,

QUI A SANCTO

JOAN. FRANCISCO REGIS

SOC. JESU

Castris exutus frustra illi insidias molitur.*

AD

FRANCISCUM
GRIMALDUM

SOCIETATIS EJUSDEM

POETAM EXIMIUM.(1)

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS
SOCIETATIS JESU

FRANCISCO GRIMALDO
S. J.

Poetæ Didaſcalico Urbano, Œconomico, Aulico.

VIDERAT alta ſolo æquari ſua caſtra Cupido;
Inteſtina Regis prælia dum cieret;
Viderat, & flendo madidis turgebat ocellis,
Et roſeæ lacrymis intumuere genæ.
Mille dolos fruſtra, fruſtra artes mille pararat,
Si potis hoſtilem frangere militiam.
Irrita cuncta cadunt, poſſit licet omne Cupido.
Victus erat, quamvis Omnia vincat Amor.
Quid faceret? num tela ſuum jaculetur in hoſtem?
Jecit; at eſt propriis falſus arundinibus.
Ah quoties jacta retro revolante ſagitta,
Facta ſuis doluit vulnera miſſilibus!
Ah quoties telis reperit vacuamque pharetram,
Et fractos arcus, & ſine luce facem!
Matris opem poſcit, validas quæ ſuggerat artes;
Protinus & Cypriam cogitat ire Paphon.
Urque alatus erat, rapido volat ocyor Euro,
Laſſulus & matris conſtitit ante pedes.
Forte Venus Paphiis curru ſublimis in hortis
Errabunda, roſas crinibus addiderat.

Subſtitit, & faciles greſſus preſſere Columbæ:
Et Nati lacrymis miſcuit ipſa ſuas.
Pectore ſollicito lacrymarum quærere cauſſas,
Dum puerum tepido mœſta fovet gremio.
Nate, meæ vires, tua tanta potentia, Nate,
Quo ruit? ut victus, qui modo victor eras?
Hoc mage flere puer; lacrymis mage laxat habenas,
Inficiente genas imbre Cupidineas.
Aſpicit hæc fractos arcus, vacuamque pharetram
Miſſilibus; triſtes & ſine luce faces;
Et cuinam de te licuit, Nate optime, tantum,
Exclamat; quibus ah, Nate peris manibus?
Quin etiam teneris infixa ut ſpicula membris
Vidit; & a telis vulnera facta ſuis;
Projecitque procul contextas flore corollas,
Et laniata comas, talia dicta dedit:
Per ſalis imperium, per quidquid in æquore, juro,
Haud impune meus dilaniatus Amor.
Improbus ille nimis, telis qui fixit Amorem!
Jamque luet pœnas, improbus ille nimis!
Fare age, chare puer, nec te tua mater inultum
Aſpiciet; brevis hic, Nate, triumphus erit.
Tum puer ora roſæ ſpirantia mollis odorem
Solvit; & indignans talibus alloquitur.
Alma Parens, Citherea, Parens chariſſima nobis,
Quam merito lacrymæ noſtra per ora fluunt!
Crede mihi, mentemque dolor juſtiſsimus angit;
Et curæ ingentes pectora noſtra agitant.
Noſti, chara Parens, quam late regna per orbem
Protulerim: totus jam prope Victus erat.
Utque reluctantum fixerunt ſpicula pectus,
Facta recantatis pervia carminibus.

Non

Non quiſquam ſe impune mihi tulit impetus hoſtis,
Quin fuerit nobis & ſpolium, & titulus.
Regnabam placidus: quaque effert Gallia terris
Seſe, ſecuro Caſtra fuere mihi.
Neſcio quis clara Regum de Gente Tyrannus
Invaſit ſceptris ſubdita Regna meis.
Extremaſque palam ferus intentare ruinas;
Inteſtina rapax hoſtis & exitia.
Protinus exarſi: peſtem extinxiſſe ſagittis
Aggredior; cœptis & mora nulla meis.
Jam telum ex pharetra deſumo, arcumque reduco,
Certaque mitto manu ſpicula prævalida.
Ter conatus eram excuſſo configere telo
Hoſtem; ter fuerunt irrita vota mea.
Nam modo penna ſuæ ſubito eſt ablata ſagittæ;
Et modo conſuetam perdidit arcus opem.
Sæpe etiam, pharetra dum promere ſpicula conor,
Inſcius ah pharetra jam viduatus eram.
Sæpe etiam, vafrum dum telum fertur in hoſtem,
Læſerunt noſtrum tela retorta latus.
Cerne, Parens, rubeant vivo ut mihi membra cruore:
Addita cerne, Parens, vulnera vulneribus.
Quin etiam, matris gremium ni forte petiſſem,
Hoſtis eram telis victima facta meis.
Hæc Amor; & calido fletu non deſtitit ora
Spargere, ſingultu præpediente ſonos.
Oſcula libavit flentis Cythereja Nati:
Protinus atque novos juſſit inire dolos.
Si fatuos arcus quereris, fatuaſque ſagittas;
Hactenus atque tuum ſi ruit imperium;
Arma dabo, Siculis quæ quondam noſter in antris
Conjux a Sterope mi fabricata dedit.

Sume tibi galeam, triplicique ex ære rigentem
Loricam: hæc humeros; ambiat illa caput.
Diſtinctumque auro, & gemmis cape protinus enſem;
Hæc penetrare acies pectora quæque ſolet.
Hæc fuit, Æneas olim qua vulnere Turnum
Confecit. Fratris tu modo facta refer.
Hæc Venus: inſuetis amicitur protinus armis
Ille; ſed o capitis quam grave ſentit onus!
Loricamque humeris aptat, quam mole gravatus,
Qui nudo ſemper ire ſolet latere!
Hinc torvam ſimulat frontem, vultumque minantis:
Pro riſu feritas, ira, furorque ſubit.
Quam male ſed vultum præfert, ſimulatque minantis!
Terribiliſque licet, ſic tamen uſque placet.
Maternis munitus erat jam fortior armis:
Francisci & ſacros pergit adire lares.
Tardant arma gradum, ſolitiſque eſt uſus in alis
Nullus; penna gemit pondere ſub nimio.
Denique ſe toto ferus effert impete in hoſtem,
Totus & extremis ſubſtitit in digitis.
Forte triumphatis campo Franciscus aperto
Hoſtibus, & præda victor onuſtus erat.
Huic Amor: & quonam Te proripis, improbe, dixit:
Siſte gradum: pœnas, jam moriture, dabis.
Vix hæc: & ſacrum tentat transfigere pectus;
Inque Virum totis arma movet manibus.
Heu quid agas, Francisce? moram ſcit nectere nullam
Franciscus: contra fertur at impavidus.
Immo etiam ad gladios (cernin?) ſua pectora nudat.
Pectora fige ferox, dum tua caſtra ruant.
Magnanimum ſtupuit; miranſque exterritus hæſit:
Victus & in turpem ſe dedit ille fugam.

Sepe ſed immenſæ mens icta dolore ruinæ
  Incaſſum ad primas irruit inſidias.
Nam quoties armis petiit crudelibus hoſtem,
  Se toties turpi tradidit inde fugæ.
Donec in Hyrcanas compulſus ſe abdere ſilvas;
  Poſſet ut immanes exagitare feras.
Improba victa Parens! Victor Puer improbus ille!
  Improbus ille puer! improba victa parens!
At Franciscvs ovans, omnes qui vincit, Amorem
  Vicit; onus ſpolii fertque Cupidinei.
O utinam in tantum ſacra bella movere tyrannum,
  Sub Duce tam claro detur & eſſe mihi!



VIIII

JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLA.VIIII.TIBURTINA
AD
FRANCISCUM MARIAM LACTANTIUM*

DE
ARICINORUM VETERUM MONUMENTIS
Egregie meritum

ANNO SAL. CIƆIƆCCXLI.

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS
SOCIETATIS JESU

FRANCISCO MARIÆ LACTANTIO

BENEVOLO SUO.

CULTOR Aricini Nemoris Templique Dianæ,
Et, FRANCISCE, Lacus conſcius Hippolyti,
Quas Tibi, quas, duplici reddam pro munere grates?
Das (1) Tuſcas, Latias das mihi divitias.
Per Te Dictynnæ ſpeculum mage lacte renidet,
Et purgata putri quæ monumenta ſitu.
Per Te, quæ fidibus fuerat contenta Latinis,
Gaudet (2) & Hetruſcis nunc mea Muſa modis.
Nec gemini fratres, ipſis gratiſſimus error
Patribus, aut ovum eſt ovo ita conſimile;
Ut Tua Hetruſca meis reſpondent Dicta Latinis;
Ut Patris iſte Tuus Filius ora gerit.
Macte animis. Stadio pergas decurrere cœpto.
Eſt ſuperata Tibi nam ardua prima Via:
Sic Tibi contingat ſemper bene poſſe mereri
De Puero (3), ſancte quem pius inſtituis.
De Puero, Charites quem compoſuere, Bonique
Divi; de Puero jam præeunte Senes.
Qui jam Romanæ Hiſtoriæ Monumenta recenſet,
Livium & a teneris imbibit unguiculis.
Qui (4) præclarornm ſurgit Decus omne Parentum

Unicus, atque ipſos qui decorabit Avos:
Majorumque Novis Titulos augebit Avitos,
O quantum antiquis laudibus adjiciens!
Magnus enim ſtimulis & Avunculus excitat, atque
Excitat Hunc Patrui (6) Purpura clara ſui.
Te Duce, Sirennm ſcopulos declinet acutos,
Et commune nimis naufragium caveat.
Impiger & nugis, & ſomno, & inertibus horis
Virtutis ſcandat culmina, poſtpoſitis.
Hæc modo pro dulci nos vota vovemus Alumno.
O utinam, Superi, ſint pia vota rata!
Aſt olim Grajæ Tibi credita cura Juventæ
Lactanti, & miſerum Relliquiæ Danaum,
Quos Tu, paſtor oves veluti, bona paſcua ſemper
Adduxti, exemplis per benefacta Tuis.
Relligionis opes & nunc ſacra Regna propagant
Sparſi Grajugenis (7) Sarmaticiſque jugis.
Hos imitata ſequi properat lectiſſima Pubes,
Quæ Magni auſpiciis creſcit Athanasii.
Hanc nos ad pugnam armamus; contraque Rebelles
Romanæ Sedis bella ciere viros,
Et Dolopum fraudes occulta cavere venena,
Priſca Latinorum hic exuere atque odia.
Diſperſas ut Oves unum concludat Ovile,
Concordeſque ſequi Paſtor ut unus agat.
At Te Propitium Numen fortunet, Amice;
Et referas partis præmia pro meritis.



JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLA. X. TIBURTINA

AD

JOSEPHUM ALEXANDRUM FURIETTUM

PRÆSULEM, AC JUDICEM
IN ROMANA CURIA ÆQUISSIMUM
JURIS-CONSULTISSIMUM

EUNDEMQUE
VETERUM TIBURTIUM MONUMENTORUM
VESTIGATOREM SAGACISSIMUM.

JOSEPHO ALEXANDRO FURIETTO

PRÆSULI SAPIENTISSIMO

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS
SOCIETATIS JESU

Bene rem gerere.

AMphitrioniadis Colles, (1) Terra hoſpita Muſis,
Et Nemora arboribus (2) conſita Palladiis,
Præcipites Anienis Aquæ, Pomaria rivis
Fœcunda, æternum & pervia mobilibus,
Pampineis impoſta jugis reſonantia late
Albuneæ (3) quondam conſcia Templa deæ,
Urbis Alexander (4) rerum ſi mole gravatus
Ceſſerit in veſtros ſe abdideritque ſinus,
Pandite cuncta Viro vos gaudia veſtra merenti,
Atque exquiſitas pandite delicias.
Hic Vir hic eſt vindex incorruptiſſimus æqui,
Sancta ſuas lances cui dat habere Themis,
Quo multæ magnæque ſecantur Judice lites,
Omne Forum cujus cedit in arbitria.
Hic, cui jura patent Divina humanaque tantum,
Cecropio (5) quantum vix patuere Seni.
Sed Tiburtinos ſoles quotus imputat annus?
Quot vacuo Urbanis tempora muneribus?
Lentius, ah! Nonis Octobribus ite Kalendæ
O nimium junctæ, Ruri (6) inimica dies.
Quæ tenet interea Tiburtia Rura voluptas?
Prima, Forum atque Urbem poſſe videre procul.

Paca-

Pacatis vacuisque frui tum noctibus, ullus
Ad galli cantum quin temerare cliens
Has valeat; fessumque latus dum vertere malis,
Cogat sollicitos te evigilare dies.
Tertia, Tiburtes auras captare salubres,
Et doctis sese Cœtibus inserere.
Tristibus & positis studiis, cessante Rubrica (7)
Carminaque, & placitas consulere historias.
Et modo cum Lando,(8) Sancto modo cumque (9) Ca-
Nocturna in longum ducere colloquia. (nali
Adde dolos turdis, jucundi præmia ruris
Cancros (10) & lepores, his superadde favos.
Et duplices uvas (11) pariter cum duplice ficu,
Et sapidum quidquid pomifera arva creant.
Non tamen excelsæ satis hæc sunt otia menti.
Scrutatur terris abdita quæ lateant.
Præcipue Hadriaci Tractus (12) ubi rudera surgunt,
Atque indeficiens continuatur Opus;
Eruta & unde olim, & nuper tot signa, vetusto
Eruta & Heroum tot monumenta situ
Quicquid sub terra est in apricum proferet ætas.
Ante tot, ut vere, sæcula, Flaccus ait!
Quis putet intactum quidquam ex indagine tanta
Vestigatori sit reperire modo?
Quis toties revoluta, iterum loca voluere tentet?
Perdere eum dicas quin oleum atque operam.
Magnus Alexander sed ridet inania vulgi
Dicta, nec illa simul unius assis habet.
Semisepulta situ remove hinc mihi rudera, Fossor.
Auguror; hic latet, hic, magni aliquid pretii.
Hadriacæ potiora Domus hic tecta fuisse
Nonne vides, ipsis testibus exuviis?

Mar-

Marmoris & Parii, Tiberitidis, atque aliorum
Nonne vides passim occurrere tesserulas?
Atria nonne vides quondam circumdata signis?
Vix puto, majores omnia sustulerint.
Semisepulta situ, remove hinc mihi rudera, Fossor.
Hoc age, nam latet hic magni aliquid precii.
Dixisti, Vir Magne; tuis revolutaque jussis
Rudera Centauros (13) exhibuere duos.
Sed quales, age? quos Phidiæ, quos & Policleti
Quosque Scopæ celebres vix posuere manus.
Formosi huic facies juvenis, marcentis at illi
Est senis; & cursum semiferi glomerant.
Ceu duo nubigenæ (dicas Rhæcumque Pholumque
Nunc iterum in Lapithas approperare truces)
Descendunt Centauri, Omolen Othrynque nivalem
Linquentes rapide; Thessala silva locum,
Quadrupedes quacumque ruunt, dat euntibus ingens;
Et virgulta gravi spissa fragore sonant.
Huic pendent crotali, septem compacta cicutis
Ast illi pendet fistula disparibus.
Eximium cœlavit Opus non unicus Auctor:
Nomina clara Virum basis utrinque refert.
Sculpsit *Aristèas Papiasque Aphrodisæi*:
Testantur Græcis nomina litterulis.
Sed majora vocant miracula. Cerne lapillis
Ut picturatum sternitur omne solum. (14)
Mille coloratis rutilant asarota (15) figuris
Mille opus effinxit Musaque tesserulis.
Tænia circumdat flores, & poma Coronis,
Spica sed in medio Vermiculusque nitet.
Insistunt magnum quatuor cratera columbæ (16)
Hæc sitit, at bibit hæc; hæc venit, hæc revolat.

Quid

Quid mihi cum puero jactes nunc Zeuxidis uvas?
  Quid mihi lineolas velaque Parrhasii?
Cessit Apellèum sæclorum dentibus olim,
  Vicit, jo! nostrum sæcula dentis opus.
Magne Vir, antiquis qui moribus undique fulges,
  Cui virtus priscis splendet imaginibus,
Præmia digna tuis meritis antiqua vetustis
  Quæ tibi servarunt sæcula longa, cape.
Debueras pridem violas perfundere cocco.
  Differt Roma, suas dat Tibi Tibur opes.
Quas colis, Astreæ, (17) Signis insignibus Ædes
  Quam bene conveniunt, Vermiculoque nitent!
Quam merito quicumque Urbi novus advenit Hospes
  Convenit & dominum Te, & monumenta tua!
Hæc modo. Sed properant felicia tempora, Triton
  Quæ cecinit, Siculo dum veherere mari.
Dum veherere mari Siculo juvenilibus annis,
  Legatus Venetum dum peteres Meliten; (18)
Dum Solymæorum classes in prælia contra
  Otthomanos Venetis Classibus auxilia
Conjunxisse paras; quod protinus obtinuere
  Momenta eloquii ponderaque alta tui;
Jactatum meminisse juvet Te fluctibus (19) olim
  Tyrrhenis, simul & fluctibus Ioniis.
Sidera dum tumidum peteret mare, dumque carinas
  Jam jam tacturas tartara nigra putes.
Antennæ & gemerent, & malus saucius Euro,
  Et Caurus fractis funibus instreperet.
Vulneribus Lybicus foderet dum lintea mille
  Remigio feriens nudum & utrumque latus;
Nobilis & frustra veheret Te filia silvæ
  Pontica, & auratis puppibus alta ratis.

Na-

Navita cum ſuperos vexaret & ipſe Magiſter
Incaſſum fuſis exululans precibus;
Hinc ſcyllæorum fremeret rabioſa canum vis,
Inde abſorpturis fœda Charybdis aquis:
Ludibrium ventis dumque huc ferretur & illuc
Pulſa ratis, tenebris dum fera ſævit hyems;
Quattuor aut ſeptem digitis a morte remotus,
Tunc ſteteras quanti tæda fuit ſpatii.
Sed vicit Superos Pietas Tua, Carcere cæco
Concluſit ventos Æolus, ira maris
Detumuit tandem, cæli de parte ſerena
Intonuit lævum proſpera cuncta movens.
Tunc ſcopulo Triton pelagi conſedit in alto,
Fatidicus ſortes concinuitque tuas.
Lætus Alexander, qui nunc ſalis æquora currit,
Evadet furiis incolumis Pelagi.
Huic meritos tandem ſua Roma parabit honores,
Longa bos quantumvis tempora diſtulerit.
Metaque difficilis ſtadii non Purpura tantum
Huic fuerit: majora bis ego vaticinor.
Evenient, Vir Magne, inſtant tua Præmia jam jam.
Hanc mihi tu propera, Lucifer alme, diem.

XI

JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLA. XI. TIBURTINA

AD

NOBILISSIMUM ADOLESCENTEM

JOAN. BAPTISTAM

ROSPIGLIOSUM-BORROMEUM

EXCELLENTISSIMI DUCIS

ZAGAROLI

F I L I U M

In Maritimo ſuo delicatiſſimo Macareſio Ruſticantem

Unde Vulpio Elegantem Elegiacam Epiſtolam miſerat

ANNO A V. P. CIϽIϽCCXXXXII.

ADOLESCENTI PRÆSTANTISSIMO

JOANNI BAPTISTÆ ROSPIGLIOSO

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS SOCIETATIS JESU

LITTERA ab Etruſco de Te mihi reddita Rure;
Quam memor officii deproperavit Amor,
Quam Tibi dictarunt Chariteſque Novemque Sorores,
Ingenii certe Partus Apollinei,
Ut me lætitiis cumulavit, Amice, ſubortis!
Intulit atqne animo gaudia quanta meo!
Ergo vales, noſtrique Tuo ſub pectore curam
Abſentis ſervas uſque procul memorem?
Ante Tuos oculos & noſtra pererrat imago?
Et deſiderii pars ego facta Tui?
Et Tibi ſqualet ager ſine me, Tua Rura voluptas
Sordent pene Tibi me reputanti animo?
Hoc ſatis: ultra etenim vel plura (1) laceſſere Divos
Qui poſſim tanta dives amicitia?
At Tu Romulidum Decus & Stirps vera (2) Parentum
Antiquis titulos addere perge novos.
Et quamvis Summa ducas Inſigne Tiara (3),
Inclytum & exornet Purpura (4) multa Genus;
Tu tamen hæc aliena puta niſi, quid Tua Virtus
Fumoſis proprium ſubdat imaginibus.

Nec

Nec Tibi, ut Ascanio, tantum sit Troia (5) Ludus,
Aut bijugis currum, aut ducere quadrijugis.
Aut choreis noctes vigilare, vel alea pernox
Delicium fuerit curaque prima Tibi.
Ad populum phaleras manda, plausus & inanes;
Virtutis veris dita animumquo bonis.
Pectore nunc puro, Juvenis, nunc adbibe verba
Doctorum; Sophiæ nunc cape lætus iter.
Optima (6) dumque dies surgentis Te tenet ævi;
Utere; nec vacuam, nec sine fruge sinas.
Virtutem cole cum primis. Quid (7) multa? pudicus
A teneris Animus turpia despiciat.
Sit pius in Superos; Majoribus obque secundet;
Comis in Æquales; subdita suave regat.
Ocia quantumvis captes modo dulcia Ruris,
Ne frangant Animos ocia lenta Tuos.
Sed Tibi sint sapiens muta & Rura ipsa Magister;
Rure Tuo factus sanior huc redeas.
Seu (8) viride adspectas Regalibus Ædibus æquor,
Adspicis ex illis seu mare cæruleum,
Tunc subeat: *fœnoque marique simillima vita est*
Nostra, virensque brevi, naufragiisque patens.
Quam colis Etrusci vastam modo Littoris oram,
Quot Populis quondam culta, Superba fuit? (9)
Nempe *Fregenarum* (10) Urbē isthic, *Bebiana* (11) fuisse
Mœnia, cum (12) *Lorio*, cum (13) *Statuis*, perhibent.
Alsium & (14) antiquo ornatum cognomine Portu
Alsictina (15) suæ nomina fecit Aquæ.
Nec procul hinc (16) *Ceræ-Veteres*, fundata vetusto
In scopulo sedes, Urbs & *Agylla* (17), Tibi.
Vejentum hinc quondā Tuscis Urbs maxima (18) *Veji*,
Romanis Trojo (19) longior ille Labor.

Hic

Hic quondam *Cremeræ* (20), Fabiorum infamia, flumē.
Oppidaque antiquo (21) tot celebrata Lare.
Parte alia bifidus (22) Tibris Tyrrhena laceſſens
Æquora, de Portu triplice (23) clarus erat.
Ulpius (24) interior dextrū; ſed *Claudius* (25) ante hunc,
Lævum munibant (26) *Oſtia* Regis Opus.
Aſt ultra hæc (27) Latium; Lavinaque Littora bellis,
Deſcenſu (28) & Phrygii nobilitata Ducis.
Omnia ſed fuerunt. Ipſæ periere ruinæ.
Hiſtoriis ægre eſt, tanta fuiſſe, fides.
Ardea, (29) quæ Turni, *Laurentum* (30) Regna Latini,
Qua (31) veſtris poſita eſt Aurea Sella Foris,
Occultant catuloſque feræ (32), tutumque cubile
Præbent, qui obruerunt mœnia celſa, rubi.
Scilicet abſumſit, quod conterit omnia, tempus,
Et longa extinxit ſic decora alta dies.
Si pereunt & Regna igitur, moriuntur & Urbes,
Mors etiam ſaxis nominibuſque venit:
Quid vano tumeat periturus homuncio (33) *flatu?*
Deliciis nimis & geſtiat occiduis?
Quin potius ſurſum tantum immortalia ſperat?
Quin parat æternum non peritura bona?
Hæc Cæli, Terræque Liber, mi dulcis Amice,
Vel ſolo intuitu Te docuiſſe potis.
Novimus iſta tamen quænam ſint gaudia; veſtro
Quod cælo ingenium eſt, ingeniumque ſolo.
Nunc quamvis ſacra (34) nos compede Roma moretur,
Viſimus aſt olim Rura *Macareſii*.
Impoſitos veſtris viditque *Aurelia* mannis
Nos *Via*, quæ *Guidi Caſtra* ſiniſtra ſecat.
Atque humilis nobis pons eſt tranſmiſſus *Aronis*,
Qui ad *Turrim* tacitas in mare volvit aquas.
Al-

Alma dies Veneris mensem findebat Aprilem;
 Cum subii fausto Regia Tecta pede.
Undique divitiæ, atque ampla ac pretiosa supellex:
 Omniaque a vultu sunt cumulata bono.
Tunc mihi sum Divum mensis accumbere visus,
 Sumere nectareas ambrosiasque dapes.
Stant circum GENITORQUE TUUS, TUAQUE INCLYTA MA-[TER;
 TU; CUM GERMANO, ET FRATRE QUATERNA SOROR.
Tum *Corradinus* (35) *Princeps*, *Lercarius* atque,
 Lectus Romulea & plurimus Urbe comes.
Hærebat laterique meo *Burgundius* (36) *Heros*
 (Injecit Socio, heu! Parca inopina manum.)
Hic me præ reliquis Gentis spes prima CAMILLUS (37)
 Immeritum visus mille fovere modis.
Sæpius ipse sua misit mihi munera quadra;
 Et subiit nostrum sæpius ipse larem.
Ipse regens (38) mannos *Turrim* me visere *Petræ*
 Adduxit; tumui (39) hoc Automedonte diu.
Innumera atque armenta boum, ditissimi equarum
 Pone greges vestri, stagnaque (40) visa mihi.
Castra (41) *Palidori*, vetera (42) & monumenta, Ruinæ,
 Et nova visa etiam sunt tua Castra, *Palus*.
Quacumque adspiceres, Cornu bona Copia pleno
 Visa est immensas fundere Ruris opes. (43)
Quid memorem vestris saltus venatibus apros,
 Unde onerat mensas plurimus Urbis aper?
Grata quid aucupia, & quid coturnicibus Agros
 Undique confertos, sæva ubi cessit hiems?
Vicino & sapidos, quos verrit ab æquore, pisces,
 Instructa assiduis plurima cymba dolis?
Quidve ipsum mare velivolum, quod mille carinis
 Sulcatum longo tramite prospicitis?

Deni-

Denique jure Locum Graii dixere *Beatum*:(44)
Hoc Tua, *Macareſi*, Nomina namque ſonant.
Eſſe beata tamen nunquam terreſtria ab omni
Parte queunt. Dulci ſemper amaror ineſt.
Sic & deliciis veſtris offunditur aer,
Frigora ſi ceſſent & gravis, & nocuus.
Hunc videas ſpiſſas tetrum ſudare lacunas,
Et capiti, & ſtomacho indicere bella Tuo.
Heu fuge morboſas terras, fuge littus iniquum.
Hoc iterum, redeat cum nova bruma, petes.
Tiburti interea melius quæ proxima *Cælo*,
Dum vernant flores, *Rura Gabina* (45) ſubi.
Ut tandem nitidum Te *Regia Celſa* (46) *Quirini*
Accipiat, reducem viſere noſque juvet,
Cum *Doctore Tuo* (47), riſit cui dexter Apollo,
Quem Comites Muſæ, & Pallas amica, fovent.
Sed propera, *Gemini* (48), precor o, compellite ad Urbē
Vos *Carum*, ſemper qui mihi ſerus erit.

FINIS LIBRI SECUNDI.



JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU

EPISTOLARUM TIBURTINARUM

LIBER TERTIUS

Hendecasyllabis exaratas concludens.



I.

ANGELO MARIÆ
QUIRINO
CARDINALI AMPLISSIMO
OLIM CORCYRÆO NUNC BRIXIANO ANTISTITI MUNIFICENTISSIMO

Pro aureo ſuo *De Primordiis Corcyræ* dono accepto Libro

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS
SOC. JESU.

*EUCHARISTICON.**

QUIRINE o, Decus Hadriæ, repoſtæ
Archææ (1) Pater Eruditionis;
Non tot Alcinoi fuere in Hortis,
Quos Corcyra ſinu beata quondam
Fovit, Deliciæ; quot in Libello,
Quem miſti mihi munus, aureo iſto
Sunt flores nitidique candidique:
Vel gemmæ potius; reconditique
Theſauri innumeri Elegantiarum.
Non ſic Nauſicaæ manus virentes
Eſt Hortos populata; ut inde patri
Donum, faſciculum domum referret
Florum verſicolorum, odore, cultu,
Vincentem Heſperidum beata rura;
Ut Tu mellificas apes ſecutus,

Ar-

Argivos veteres, ſimul Latinos
Auctores populatus, inde Succi
Eſt quidquid melioris, ebibiſti.
Unumquemque ſuis locanſque cellis,
Favis aurea mella depluiſti.
Et fucos pecus improbum repellens
Ignavumque loco, albicante cera,
Et ſolis nitidam ferente lucem,
Poſt tot ſæcula tam tenebricoſa,
Nunc *Primordia* clara reddidiſti
Corcyræ, lacrymis adhuc madentis,
Flentis turgidulis, miſellæ, ocellis,
O Paſtor Bone, de Tuo receſſu.
Quare tanto ego munere obligatus,
Gratias Tibi maximas referre
Impos, atque agere; attamen perennes,
Dum vivam, memori has habebo mente.
Tu pergas minimum omnium Clientum
Me patrociniis Tuis juvare.
Sic Tibi Deus Optimus, Patrone,
Det quæcunque rogaveris, benigne.
Tandem ſic Homines Tuæ Supremæ
Virtuti referant pares honores!
Quirine o, Decus Hadriæ, repoſtæ
Archææ Pater Eruditionis.



II.

ANGELO MARIÆ QUIRINO
CARDINALI AMPLISSIMO
BRIXIANÆ URBIS ANTISTITI AMANTISSIMO MUNIFICENTISSIMO

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS SOC. JESU
Pro Volumine *De Brixiana Litteratura* sibi donato
*GRATIAS IMMORTALES.**

MAGNI MAXIME PASTOR, O QVIRINE,
ET CVSTOS GREGIS; omnibus fovere
Quem Tu deliciis amas, modisque
Illustrem omnibus, inclytumque ubique,
Insignem facere usque, & usque pergis;
Hos mihi lepidissimos Poetas,
Scriptorum & reliquos habere donas,
Olim Brixia quos tulit Beata;
Cum postliminio, prius repulsæ,
Fausto ad nos pede Litteræ redibant.
Fortunata nimis, nimis Beata
Vere Tempora, quæ suos Catullos,
Tibullos, & Horatios, suosque
Marones genuere, Tulliosque!
[Nam me Flaminii (1) juvat venusta
Hos Musa celebrare nunc lepores.]
Post tot sæcula, totque post tenebras,
Tot post Ausoniæ graves ruinas,
Tanta Lumina tempore uno in una
Tam Brevi Regione Brixiana

Oriti potuiſſe ? quæ vel ipſa
Sola, barbarie queant fugata,
Priſcum reddere Litteris Latinis
Splendorem, veteremque dignitatem!
Salvete, o Decus, o perennis ævi
Veſtri Gloria, Candidi Poetæ,
Scriptorum, & reliquum Chorus, Quirino
Qui Parente velut, novas in auras
Lucis conſpicui magis rediſtis.
Vos, & Carmina Veſtra ſempiterno
Urbes Italiæ colent honore.
Vos & Gallus, Iberque bellicoſus,
Et Germania docta, Sarmatæque,
Et Gentes Batavæ remotiores
Mirabuntur, & ultimi Britanni,
Erit dum Latiis honos Camœnis.
At te (2) Brixiadum decus, Quirine
Musarum, Pater, atque Restitutor,
Qui me munere tam bono beaſti,
Mecum ſæcula nulla conticebunt.



AN-

III.

ANGELO MARIÆ QUIRINO
S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO
JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS SOC. JESU
Pro Vindiciis PAULLI II. *Romani Pontificis in Vaticanis Comitiis elaboratis An. Sal.* MDCCXL. *ſibique Tibur dono miſſis* GRATIAS.*

Diſertiſſime Præſulum, QUIRINE,
Quot ſunt, quotque fuere Purpurati,
Quique poſt, aliis erunt in annis;
Gratias Tibi maximas SECUNDUS
PAULLUS BARBUS agit, perenne in ævum
Nuper VINDICIIS Tuis renatus.
Per TE Callimachique, (1) Platinæque,
Pomponj, & reliqui canes, Averni
Peſtes Pontificem Optimum inſecutæ,
Poſt tot ſæcula, totque poſt latratus,
Tot poſt vulnera, tabidoſque morſus,
Fel, crudele venenum, obaruere.
Oſor hactenus ille litterarum,
Quod minus foret ipſe litteratus,
Gemmarumque ſiti febriculoſa
Laboraſſe habitus, voluptuoſi
Tantum putidulo placens popello
Circi plauſibus; hic putatus uſque
Et ventri atque gulæ obſecutus eſſe,
Tot, per TE, maculis, QUIRINE MAGNE,
Tot, per TE, nebulis modo abſolutus,
Orbi oſtenditur ore tam nitenti,
Ut nec Lucifer ipſe mane ſurgens,
Nec Sol adveniens decore tanto,
Nocturnis tenebris prius fugatis,
Effundat radios nitentiores.

Livor, rumpere! Litteratus ipſe
Paullus Barbus amaſſe Litteratos
Jam deprenditur; Inclytæque Stirpis
Ortus germine, grandia aſſecutus,
Non ſe, at Pontificem, nitente gemmis
Exornaſſe Tiara: inutileſque,
Damnoſaſque ſimul, ſinu remotas.
Bene e femineo, ſacraſſe Summi
Paſtoris Capiti inde margaritas.
Livor rumpere! (2) Paullus Barbus idem
Prudens, Munificus, Pius, Benignus,
Caſtus, Sobrius, Optimæ notæque
Inter Pontifices locandus ultro,
Quirino tenebras fugante Magno,
Claret luce magis meridiana.
Doctas vindicias tegent tenebris
Nulla Sæcla: micabit omne in ævum
Paulli ſic Decus inclytum Secundi,
Ut pulchro irradians Eous igni.
At Te, munere qui novo beaſti
Tiburtem Unanimis Tui receſſum,
Amœnaſque clientuli latebras
Amœnas magis inde reddidiſti;
Qui Conclave latendo Vaticano,
Non unum, at duplicem, Bonis dediſti
Nuper Pontificem Optimum; ſecundet
Numen Propitium; impleatque cuncta
Sic, quæ Vota facis, perenne in ævum,
Erunt Vindiciæ ut Tuæ perennes;
Quot ſunt, quotque fuere Purpurati,
Quique poſt, aliis erunt in annis,
Diſertiſſime Præſulum, Quirine.

IIII.

ANGELO MARIÆ QUIRINO
CARDINALI AMPLISSIMO,
BRIXIANÆ URBIS ANTISTITI MUNIFICENTISSIMO
JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS SOC. JESU
S. P. D.

Nuper, EMINENTISSIME PRINCEPS, certamen erat Corydon cum Thyrside magnum. Pro Urbe Roma de QUIRINO SUO decertante, illumque reposcente stabat Corydon. Pro Brixia retinente mordicus, Thyrsis. Ambo florentes ætatibus, Arcades ambo: & cantare pares, & respondere parati. Alternis igitur contendere versibus ambo cœpere; alternos Musæ meminisse volebant. Hos Corydon, illos referebat in ordine Thyrsis.

Urbs Roma ad Brixiam Urbem de Eminentissimo ANGELO MARIA CARDIN. QUIRINO ejus Antistite.

FELIX, Brixia, ter quaterque Felix!
Parum hoc est, deciesque centiesque!
Est parum hoc quoque, millies beata!
Felix, Brixia, & absque fine Felix!
Non quod tot populosa Te arua cingunt,
Et Valles riguæque fertilesque,
Certamen Cereris quibus, Lyæi,
Pomonæque simul; quibus Minervæ est:
Sebinive Lacus (1) quod ambit unda hinc,
Benaci (2) hinc, fremitu Marino adaucta,
Campos: mœnibus aut tuis oberrat
Hinc quod Ollius, hinc & inde Mela, (3)
Amœnissima culta qui propagant:
Florens Ingeniis Virorum & armis
Non quod clara, potens, Decus fuisti

Clararum Inſubriæ una Civitatum:
Aut quod Templa tenes, Vias, & Urbis
Moles nubibus arduis propinquas,
Ornatas opibus, nitore, cultu,
Quo ſolent Dominæque Regiæque
Urbes: Te licet augeant Fodinæ
Tam dites; nimio & ſuperba ferro
Sis; quod Mulciber uſque in officinis
Mollit plurimus, excoquit, liquatque,
Longoſque in calamos trahit rigatos, (4)
Quos bellis adhibentque Mauri, & Indi
Ipſi atque Antipodes magis remoti;
Te haud, hoc, Brixia, dicimus beatam.
Felicem ſine fine prædicamus,
Non quod ferrea, Brixia es; beatam,
Sed quod, Aurea Sæcla, qui reduxit
In Te moribus Aureis, Boniſque
Florentem Artibus extulit, dieſque
Te amat tollere ſingulas & horas,
Magnum Præsulem habes tuum Quirinum.

V.

Reſpondet Brixia Romæ.

Magnum Præsulem habens meum Quirinum,
Felix jure vocor, magiſque Felix
Quam quod ſim reliquis bonis beata.
In me *Hic* Aurea Sæcla ſuſcitavit
Sanctis moribus artibuſque doctis;
Paſtor Forma (1) Gregis ſui benigne
Factuſque ex animo, vigil, tuenſque

Cau-

Caulas perpetuo diu atque noctu.
Non *Hic* prætrepidus casarum agrestum
Alpinas pedibus nives obire:
Æstus haud timet; haud timet rigentis
Stridentisque hiemis feras procellas.
Hic, Nilus velut, arua qui Canopi
Et Phari rigat, in beata rura
Exundat quoties aquis, hiulcos
Campos alluvie occupans feraci,
Omnis ridet ager, refertque Messes;
Fugit dira fames, fugitque egestas;
Vasti sic Gregis alta dum Quirinus
Ascendit juga, Valliumque ad imos
Fert sese impavide invios recessus;
Rident omnia: deque Liberali
Et de Munifica manu resurgunt
Squalentes modo pallidæque turbæ.
Hic vultus (2) simul exerit Paternos,
Et lætus Populis dies; nitentque
Jam soles melius; domi cachinnorum-
-Est quidquid, (3) movet excitatque plausus.
Hoc præsente mihi, omnibus venusta
Rura denique gaudiis redundant.
Felix jure igitur, magisque Felix
Quam quod sim reliquis bonis beata,
Felix Brixia prædicor; Parentem
Magnum Præsulem habens meum Quirinum.

VI.

Roma iterum Brixiæ.

SED jam Munifica Benignitate
Ditata es satis & super Quirini
Felix, Brixia. Redde jam Parentem
Urbi Romuleæ suum petenti.
Romæ Depositum refer, nec ultra
Differ. Roma ego sum. Meus Quirinus.
Sedes, denique, Collis hic Quirini (1) est.
Romam, Brixia, provocare (2) noli.
Nec perdes tamen; at fovere perget
Septem ex Arcibus, ut fores propinqua,
Te, præsens velut; arduus velut Sol
Terras lumine prospicit remotas,
Nec calore fovet minus propinquis.
Orbis *Hunc* petit Universus. Urbi
Redde, Brixia, Romulæ Quirinum.

VII.

Brixia Romæ.

IN quemquam cadit (1) heu scelus scelestum,
Heu tantum scelus! ut mihi meus Sol
Vita & Spiritus, unde cuncta nostræ
Urbi proveniunt, fatente Roma,
Te fatente quidem, sed invidente,
Abscedat procul! heu scelus scelestum!
Quis hoc sustineat? pati quis (2) unquam

Hoc

Hoc poſſit? rapiare, Magne Paſtor,
Tun' Mihi, ut patiar? quis hoc, quis unquam
Nefas dicere, cogitare quivit?
Edico Tibi, Roma: provocare
Me jam deſine de meo QVIRINO:
Nam nil proficies; nec impetrabis,
Hunc Sponſum thalamis meis dicatum,
Paſtoremque Gregi meo, amovere.
Quare, deſine, Roma, provocare.
Eſto ſat Tibi ſingulos in annos
Sacris Liminibus (3) quod excolendis
Bis, incommoda negligens viarum,
Te Romam, properat, videre NOSTER.

VIII.

Roma denique Brixia.

AT, AT: negligimur? nec impetramus?
„Terrarum Dea, (1) Gentiumque, Roma,
„Cui par eſt nihil, & nihil ſecundum?
Adeſte Hendecaſyllabi quot eſtis,
Omnes, undique, quotquot eſtis, omnes,
Et Rerum Dominam, inſciam repulſæ,
Vindicate. Meum refer QVIRINVM
Sponte, Brixia, ne coacta reddas.
Romam, Brixia, provocare noli.
Romæ redde libens ſuum QVIRINVM.
Surdis auribus obſtinata pergin?
Hunc, quem Depoſiti loco abſtuliſti,
Me invita Domina virum tenere?
Inconſulta facis; tuoque damno:

In-

Inſtant namque tibi pericla ſumma;
Et ſero moniris meis dolebis,
Aurem haud applicuiſſe. Namque tempus
Felix approperat; nec eſſe longe
Jam quit læta dies; Meus Quirinus,
Qua ſeptem Dominos videre Montes
Summa ſede ſedens, Quiritiumque
Præcinctus triplici Caput Tiara,
Cœptet jam ſtabilis, nec inquilinus.
Flebis, Brixia, tunc, miſella, flebis
Abſentem; potius vel invidebis.
Gaudebit Pia Roma reſtitutum:
Quin Orbis quoque geſtiet Parentem
Communem *ſibi redditum* Quirinum.
. . . .
. . . .
Hæc memini, & victum fruſtra contendere Thyrſin.
Ex illo Corydon, Corydon eſt tempore nobis.

Sic in obſequium Romæ Optatiſſimi Principis Bianor Cranèus Paſtor Arcas, hoc eſt Joſephus Rocchus Vulpius Societatis Jesu Romæ Idib. April. An. A.V.P. 1739.



ALE-

IX.

ALEXANDRO LOPEZ

PRÆCLARÆ INDOLIS ADOLESCENTI

BIANOR CRANEUS P. A.

De Elegantissimis Elegis elegantissime recitatis Gratulatur.

JUCUNDE, unanimis, venuste Amice,
Alexander, (1) ad exitus secundos
Rem tam commode & apte, & expedite
Duxisti; ut videare doctus artem
Dicendi, Aonio Novem Sororum
Ab Cœtu? ut Charites, Bonique Divi,
Et Phæbus Pater, atque amica Pallas
Te jactare suum queant Alumnum.
Tu doctos Elegos, pares Tibulli,
Nasonisque Elegis pares; Catulli
Quos nec Musa sibi dari recuset,
Majestasque suos velit Propertj,
Auditus recitare, pol! diserte es! (2)
Fessis quale sopor virente in herba,
Rivo quale sitim levare in æstu,
Carmen tale Tuum, elegans Poeta,
Defluxit bibulas coronæ in aures.
Sed diversus ego, nimis moratus
Dum Tiburte solo, Tuos omisi,
Amisi pariter miser lepores.
Emendare volens male ast omissum,
Dextram continuo adprobationem,
Paucos Hendecasyllabosque mitto,

Pignus qui Tibi ſint perenne amoris,
Omiſſæ vice Gratulationis.
Hos Baldus (3) legat, ille Baldus, opto,
Tam bellos Elegos, & Elegantes
Qui ſcripſit, dedit & Tibi canendos.
Et me gratum, ut amat, velit Sodalem
Rurſum Carminibus ſuis beare.
At Tu quidquid id eſt ineptiarum,
Quod mitto Tibi Craneus (4) Bianor,
Poſt Tuos, precor, Optimos Sodales,
Ne prodire ſinas in ora Volgi.
Sic Pindi (5) juga ſumma poſſidere,
Sic Tullj Eloquium meique (6) Livj
Det Phæbus Tibi, carmen & Maronis,
Jucunde, unanimis, venuſte Amice.

X.
P. ANGELO CALOGERA'
EX B. ROMUALDI URBANA CONGREGATIONE,
Opuſculorum Philologicorum, Editori ſolertiſſimo.

Solers Angele, (1) Diligens, Diſerte,
Edamus bona Opuſcula, & juvemus.
Rumores Juvenum, & loquaculorum
Omnes unius æſtimemus aſſis.
Ede Opuſcula mille (2), deinde centum,
Et mille altera; dein ſecunda centum,
Addam & tertia mille, deinde centum.
Dein cum millia multa fecerimus,
Perennabimus illa ſempiternum,
Ne quis improbus invidere poſſit,
Cum tantum ſciat eſſe Opuſculorum.

AD

XI.

AD MARCELLUM CRESCENTIUM
ROMANUM ADOLESCENTEM NOBILISSIMUM
SACRI LIBELLI DEDICATIO.

CUI dono, petitis, ſacrum Libellum,
Qui ridet, nitet, & coruſcat auro?
CRESCENTI, (1) Tibi, namque digniorem
Haud ſperem reperire Te, Libello.
Te, MARCELLE, Liber videre geſtit,
Et vult luminibus Tuis videri.
CRESCENTI, lege, ſed precor, libenter
CRESCENTI, lege, ſed frequenter, opto.
CRESCENTI, lege, corde ſed parato.
Hunc Tu ſi bibis intimis medullis,
Eſt hic reddere Te potis Beatum.

XII.

AD COSMUM DE ANGELIS
SEMINARII ROMANI CONVICTOREM,
Dum illi Elegos Beato ALOYSIO GONZAGÆ inſcriptos traderem recitandos.

QUOD nec Fratris amore, nec Sororis,
Nec charæ mihi Patriæ, aut Parentum;
Quod nec per genium meum rogatus
Feciſſem, Tibi protinus petenti
Scripſi (1) COSME, Elegos, ut imperaſti,
Longos (Juppiter) & laborioſos!
Hos doctæ recites velim Coronæ
Sic ut non minimum placere poſſint.

Haud ægre facies; modo (2) Aloysj
Si quæ nomine vota lacrymasque
Exponis, lacrymas putabis esse,
Queis lenire velis Tuos Parentes,
Ut, quo Te quoque novimus teneri,
Te desiderio Tuo relinquant.

XIII.

CAROLO MANDOSIO S. J.

ELEGIARUM SCRIPTORI EXIMIO ELEGOS MITTIT.

Vos rudes, Elegi, & nihil politi,
Audetis Caroli (1) subire dextram?
Nescitis, celebris manus Poetæ,
Ut Nasone magis, magis Tibullo
Censura rigidæ, graves litura
Sint, dum Carminibus student legendis?
Scimus. Sed Caroli manus subimus
Ut docti poliamur a Poetæ
Stylo, ne pudeat palam videri.
Nos, Tu, Castalidum Decus Sororum
Natos de sterili Parente versus,
Vates suscipe dignior Corona.
Tu nos, Carole, debiles alumnos,
Si infelix pater obfuit, juvabis.



XIV.

JOSEPHI ROCCHI VULPII E SOC. JESU
AD CL. V.
FRANCISCUM BENALEAM
DE MARCO FUSCARENO
SENATORE AMPLISSIMO,

Cum is Venetiis Ædis Divi Marci Procurator Meritiſſimus ingrederetur.

HANC Creſſa, Charites, Bonique Divi,
Et Phœbus pater, & Minerva ſignent
Albicante nota diem venuſtam!
Hanc diem niveam & nimis beatam,
O pulcherrime Sol, morante curru,
Producas mihi luce ſempiterna!
Ridete, o Hadriæ intimi Receſſus,
Et quantum eſt hominum venuſtiorum,
Nunc plauſus date: plauſibuſque veſtris
Carni littora ſentiant ſonare,
Atque Hiſtri, Illyriique, Dalmatæque,
Epiros, Dolopes, Corinthos, Andros,
Ægæum, Ionium, ultimique Thraces,
Imum Seſton ad uſque, ad uſque Abydon.
Muſarum Decus Ille FUSCARENUS,
Suadæ Gloria FUSCARENUS Ille,
Refert promeritis pares honores.
En ut purpurea rubens abolla
Sancto Concilio Patrum reductus
Urbe ex Romulea ad ſuos penates,
MARCUS (1) ingreditur velut Sacerdos,
Procurare dedit cui Senatus
Supremum Patriæ Sacrumque Limen.

Fe-

Felix Patria, ter quaterque Felix,
Centies, Patria abſque ſine Felix!
Jam non Mæonidem invidere Achilli,
Æneæve velis ſuum Maronem,
Magnum aut denique Livium Quiriti,
Si Marcus Tua Geſta Poſterorum
Parat temporibus perenne in ævum
Victuris modo conſecrate chartis.
Qualis ille Tibi, Beata, fulget,
Et quantus nitet! at refulſit olim
Quantus (2) Vindobonæque Cæſarique!
Urbi (3) Romuleæ deinde quantus!
Vos, Vos (4) Arcadiæ mei Sodales,
Tiburtes (5) quoque Tuſculique Cœtus,
Quos tot colloquiis ſuis beavit,
Et quos aureo ab ore penduloſque
Defixoſque moratus eſt, dieſque
Somnique immemores ad uſque lucem.
Vos, Vos dicite, quantus Hic refulſit.
Vos majore tubaque, viribuſque
Valentes melioribus, ſonate.
Aſt ego Hendecaſyllabos trecentos,
Et quot ſunt, licet advocare coner,
Impos ſim tamen, obruarque laudis
Magna mole Tuæ, opprimarque totus,
Patrone Optime, Marce Fuscarene,
Heroo bene vix canende plectro,
Auſit tibia ſi puſilla noſtra
Te ad cælum lepido vocare verſu.
Te, (6) Benalea, dulciore Muſa,
Teque (7) *Parrhaſium Nemus* ſuorum,
Doctis carminibus ferent ad aſtra.

AN-

XV.

ANGELO MARIÆ QUIRINO
S.R.E. CARDINALI AMPLISSIMO,
VATICANÆ BIBLIOTHECÆ PRÆFECTO AMANTISSIMO VIGILANTISSIMO

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS SOC. JESU

Pro ingenti suo,& docto Volumine Commentariorum in Epistolas Francisci Barbari Veneti Senatoris Eruditissimi sibi donato.

ECCUJUS tot Epistolas Volumen
Altæ mentis Opus, manusque doctæ
Claudit? tot series negociorum,
Tot rerum Historias domi forisque
Gestarum memorans, tot & revelans,
Dono quod mihi das, QUIRINE MAGNE,
Eccujus? legesis (reponis ipse)
Nostrum, quem tibi prævium Laborem,
Allegavimus, omnia & tenebis.
Pol factum bene! pol, Labos venuste!
Culta o BARBARIES mei Patroni!
Si Te BARBARUS ipse suscitatus,
Ad nos unde negant redire quemquam,
Læto ex Elysio redux videret,
Ut Te suspiceretque, ut & probaret!
Suas delicias, suos amores
Ut Te continuo in sinu teneret?
Te suis tenebrisque fulgurasse
Tantum Phosphoron, ut sibi placeret!
Tam scite graviterque & erudite,
Tamque apte appositeque & eleganter,
Hoc Volumine singula explicantur,

Non

Non pote ut meliora protuliſſe,
Ad mentem magis & ſuam locutum;
Si ſe Barbarus explicaſſet Auctor.
Jure plaude Tibi reductus ad nos.
Tanto, Barbare, clariore cultu,
Et tanto facie nitentiore.
Te exhinc ſuſpiciam, virorum & inter
Clarorum magis, & magis diſerte,
Te ſubſellia prima collocabo.
Nec multos tibi præferam Sodales;
Qui Te hoc lumine reddidit coruſcum,
Uno ſed mihi ſis minor Quirino.

XVI.

MARIO COMPAGNONO MAREFUSCO

PATRITIO MACERATENSI,

Præſuli in Romana Curia & Aula digniſſimo,

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS SOC. JESU

Natalem Diem XI. *Septemb.* MDCCXLI. *fauſtiſſimam apprecatur.*

ASCLEPIADEI.

MIRABAR ſolito candidior dies
Surgens mane novo quod mihi fulgeret;
Quodque hieme in media Sol melius nitens
Deterſis propere ſplendidior rotis
Lucem hanc lætitiis undique ſpargeret;
Geſtirentque meo Gaudia pectore
Sole & more novo: denique quod domi
Feſtis concinerent omnia plauſibus.
Miranti at ſubito Delius adſtitit,

Et jussit solitum sumere barbiton,
Qui dudum tacito sorduerat situ,
Læta hæc me increpitans carmina dicere.
Salve, Festa Dies, quæ MARIO * prior
Vitæ contuleris lumine perfrui;
Eductum gremio divite de domo
Vultu prima tuo quæ Puerum fovens,
Ornandum Tribus hunc tradere Gratiis
Visa, & ut facerent Delicium suis.
Romæ dein Dominæ quod Patriæ fuit.
At mox ad Populos longius abditos
Virtus, Integritas, Justitiæ tenax
Cultus, ut MARII nomina proferant.
Seri, Læta Dies, inscia luminis,
Nullæ Te tenebræ obvolvere squallido
Velo umquam valealeant, vindicibus meis
Semper carminibus, dulce meum Decus
Quæ MARIUM recinent tempora in omnia.
Natalique suo semper amabili,
Solemnique mihi pene magis meo,
Festam semper agent Te, & celebrem Diem.
Parcæ, fila meo ducite candida
Vos semper MARIO tempus in ultimum.
Dexter (Te petimus) semper ades Deus;
Nostri Vota libens suscipe pectoris,
Quæ NATALE MARJ præstat amiculus.



XVII.

EIDEM CL. VIRO
MARIO COMPAGNONO MAREFUSCO,

*Item ejus Natali Die, cum Auctor Libellum*Centum antiquarum Inſcriptionum a ſe editum munuſculum mitteret, mutuatum ex Horatii Od. 8. l. 4. Aſclepiadei.*

Donarem *Pateras, grataque commodus,*
Compagnone, *meis æra ſodalibus;*
Donarem Tripodas, præmia fortium
Grajorum; neque Tu peſſima munerum
Ferres, me divite ſcilicet artium,
Quas aut Parrhaſius protulit, aut Scopas;
Hic ſaxo, liquidis ille coloribus
Solers nunc hominem ponere, nunc Deum.
Sed non hæc mihi vis; non Tibi talium
Res eſt, aut animus, deliciarum egens.
Gaudes carminibus: carmina poſſumus
Donare, & pretium dicere muneri.
En inciſa notis marmora publicis,
Per quæ ſpiritus & vita redit bonis
Poſt mortem Ducibus, nunc Tibi mittimus,
Natalique Tuo, Nominis & die.
Quem lætus peragas, auguror hoſpites
Inter mille Tuos, hos epulis bonis
Atque hos alloquiis dulcibus aggregans:
Horum vota, Mari, certat amiculus
Complere, & Superos ſic Tibi candidos
Exoptat, veluti vult ſibi proſperos.
Servent Te incolumem tempus in ultimum,
Et donent meritis floridum honoribus:
Sumptas poſt violas continuent Tibi
Romanæ (evenient) tempora Purpuræ.

XVIII.

MARCH. ROBERTO TIBURTIO LASCARIS,

EQUITI HIEROSOLYMITANO, ET CONSTANTINIANO,
Egregio, & optime morato Juveni,

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS SOC. JESU

Tiburti omnibus e meis amicis
Jucundiſſime, mel merum, Lepoſque,
Muſarum Decus, oſque Gratiarum,
Oro, des veniam Tuo Sodali,
Si nunc ſerius atque debuiſſem
Meis verſiculis (nec invideto)
Te Tiburtibus inſero legendum.
Nomen ſemper in ore nam Roberti
Tiburtj meminiſſe me vetabat.
Tiburti, bona jamque pars mearum
Tiburtum venias Epiſtolarum.
Quamquam Lascaridum * genus parentum,
Et regum ſeries potentiorum,
Et duplex Equitum decus coruſcum
Te exornent, licet Inclytumque reddant;
Sanctis moribus attamen renides,
Ornariſque magis, magis coruſcas.
Perge, macte animis, viaque cœpta,
Qua ducit pietas, ſequare ſemper.
Sirenum ſcopulos, voluptuoſis
Vita Syrtibus intimas paludes.
Sic ſemper Charites, Bonique divi
Te lætum, ut faciunt, fovere pergant!

XIX.

AD COMITEM

JOAN. BAPTISTAM CAMUTIUM
S. PRÆCLARISSIMÆ AQUILEJENSIS ECCLESIÆ
DECANUM
DE

WENCESLAO CAROLO S. R. I. COMITE PURGSTALL
In Goritiæ Supremum Ducem electo.

GAUDETE, o Populi! Forumque Julj;
Ledæique, Aquileja, quæ Timavi
Felix Fluminibus novem rigaris!
Et vos, Goritiæ beata rura,
Feſtis plauſibus inſonate: lætus
Adeſt namque dies, ſereniorque,
Mire & candidulo nitens lapillo.
Wenceslaus adeſt (1), Themiſque ſecum,
Incorrupta venit Fides, ſimulque
Providentia, Fauſtitas, Quieſque,
Sinu Copia & omnium bonorum
Effuſo. Aufugient ſcelus, nefaſque,
Et calumnia tetra cum doloſis
Technis, Pauperiem quibus miſcellam
Vexant, dilaniant, Potentiores.
Cedent ferrea ſæcla, & undequaque
Surgent aurea, priſtinum decuſque
Fulgebit Regione Juliana,
Hoc hoc Imperium gerente rerum.
Mens hoc alta jubet Ducis, probata,
Perſpecta & Populis diu, augurari.
At Tu (2) Camutie, & Tui Sodales

Exul-

Exultabitis, Infulæque vestræ.
Prisca Pax quoque Juliæ Tiaræ,
Et Concordia læta restituta,
Plus uno maneat perennis ævo.
WENCESLAUS adest: diem o beatam!
Gaudete, o Populi, Forumque Julj,
Lædeique, Aquileja, quæ Timavi
Felix Fluminibus novem rigaris!

X X.

AD ANGELUM MARIAM CARDINALEM QUIRINUM

JOSEPHUS ROCCHUS VULPIUS S. J.

Se Tiburtinæ regionis amœnitatem reliquarum deliciis anteferre, imparem tamen Amplissimi Viri laudibus ibidem canendis esse.

PRIMA dicte mea, QUIRINE, Musa,
Et musa pariter canende summa;
Si Fortuna mihi sereniore
Vultu det regionis optionem,
Quæ me præ reliquis magis juvaret,
In qua vivere, qua interire malim;
Non vos Thessaliæ beata (1) Tempe,
Non ego (2) Alcinoi tuos, Homere,
Hortos invideam (3) Maronianos
Nec velim Calabros; Ocelle, nec te
Cunctarum nitidissima insularum
Clara, Sirmio, (4) Syllabis (5) Catulli.
Linternum (6) tibi, Scipio, relinquam;

Et

Et primo (7) Capreas ſuas Neroni;
Bajas, Parthenopenque delicatam,
Et gratum Sybaritidis (8) Tarentum.
Non Mævania (9) me juvet Propertj,
Pelignive Ovidj juvent Penates.
Clauſæ * Vallis amoribus, Petrarca,
Sordent (des veniam) tui receſſus.
Mergilina (10) vale Actio venuſta;
Fraſtori Caphii (11) inclytique verſu
Montes parcite patriæ beati
Colles Euganei, (12) Hadriæque Littus;
Surrentina (13) mei valete rura
Verſu Parthenii vocata in aſtra.
Non Rufinula, (14) Tuſculumve priſcum,
Præneſte, (15) aut Gabii, Algidive frigus,
Littus Anxuris, Antiive Littus,
Albanus Lacus, aut Nemus Dianæ;
Quidquid denique ridet, undequaque
Fartum deliciis, juvet, locorum.
Argei nemoroſa ſed Catilli
Rura, atque Albuneæ Domus ſonantis;
Tibur (16) fertile quæ rigatis undæ,
Fundit quas Anien pater pererrans;
Vos Pomaria læta ſempiternis
Grata & fructibus, & virente fronde,
Rivis mobilibus rigata, vos, vos.
Grata vos Oleæ decus Minervæ,
Cedit bacca quibus minor Venafri.
Umbræ Collibus aviæ ſupinis,
Ardens quas Leo, quas Canis ferire
Non audent minimo valentve morſu.
O Cæli Plaga temperatioris,

Quam

Quam mulcent zephyri ſalubriores,
Soles reſpiciunt magis benigni,
Sedes ſis utinam meæ ſenectæ!
Salve Terra mei decuſque Horati
Hoſpes atque Amor, inclytæque Muſæ
Altrix, conſcia carminum ſacrorum
Quæ, Matinæ apis in modum, Poeta
Divinus recolens tibi canebat.
Grates, Terra, tibi, quæ Horatianis
Et mi carminibus meos amicos
Alloqui per Epiſtolas dediſti.
Magnum Nomen ego ſonare Colles
Tiburtes docui tuum, Quirine.
Hoc ſilvæ, hoc Anien pater ſonarunt.
Impar laudibus at Tuis Bianor
Ex hinc Arcadiæ (17) meos Sodales,
Ut mi ſuppetias ferant, vocabo.
Thyrri (18) fiſtula docta Te, Plat enus,
Alpheuſque, Lirenus, & Nicetas,
Cantabunt melius, queis rotuudo
Verſu atque ore dedit ſonare Muſa.
At Tu reſpice, quas Tibi ſacravi
Biſſenas, precor, allocutiones,
Quem Muſa cecini modo & ſuprema,
Prima dicte mihi, Quirine, Muſa.

FINIS LIBRI TERTII.

JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU
ANIMADVERSIONES NON-NULLÆ
In suas ipsius Epistolas Tiburtinas.

JOSEPHI ROCCHI VULPII
E SOCIETATE JESU
ANIMADVERSIONES NON-NULLÆ
In suas ipsius Epistolas Tiburtinas
LIBRO PRIMO.
EPISTOLA PRIMA.

(1) Εὐπράττειν. *Bene agere*. Ἐῤῥωσο. *Vale*. Formulæ apud Græcos in Epistolis usitatissimæ.

(2) *Et Venetas simul, & Romanas, &c.* ANGELUS MARIA QUIRINUS CARDINALIS AMPLISSIMUS ab Veneta sua Republica Romam allegatus ad controversias quasdam Romanum inter Pontificem, & Venetum Senatum componendas, omnium ad probatione prudentissime composuit ac felicissime, Anno Salutis 1734.

(3) *Luce Palatina &c.* QUIRINUS idem CARDINALIS AMPLISSIMUS eodem, quo gravissimis eisdem componendis controversiis, tempore, Romæ subsisteret, Atrium Palatinarum Ædium magnificentissimarum, in quibus Venetæ Reipublicæ Oratores resident, & Veneti Cardinales Antiquiores apud Sanctum Marcum, à Paullo secundo Pontifice Maximo, Veneto ipso quoque ex Patricia Barborum Gente, pro Romanis ipsis Pontificibus olim extructarum, & a Pio Quarto item P. M. Venetis donatarum, harum, inquàm, Ædium Atrium, atque interiorem illam Partem, quæ Venetis Cardinalibus Antiquioribus, Titulo proinde Sancti Marci, attributa est, ornavit CARDINALIS QUIRINUS, tectorio, inscriptionibus, statuis, numismatibus, aliisque permultis eruditissimis ac politissimis rerum ad eas ipsas sedes spectantibus monumentis. Cujus Ornatus facies æri incisa, ac formis expressa, passim circumfertur.

(4) *Tuscula quosdam* &c. Rusticantur, qui Romæ vivunt, per hæc tempora in suburbanis secessibus amœnissimis, qui ferme hic nominantur; scilicet in Tusculano, modo *Frascati*, apud Albanum Pompeii, hodie *Albano*, juxta Appiam Viam; in cujus vicinia sunt, Mons Albanus, nunc *Monte Cavo*; Lacus Albanus, modo *di Castel Gandolfo*, quos inter, fuit Albæ Longæ sedes loco ferme, qui dicitur *Palazzolo*, ob elegantem Columnensium Regulorum Villulam ibidem constitutam. Circa est Castrum ipsum ab Comite Pandulfo Sabellio denominatum, ubi Suburbanæ Romanorum Pontificum Ædes amplissimæ Marinum, sive Marianum, hod. *Marino*, Columnensium itidem excultum Oppidum. Est ultra Albanum Pompeii, Aricia Chisiorum Principum, vulgo *La Riccia*; Cynthianum Cæsarinorum, modo *Genzano*; *Nemus Dianæ* nunc *Nemi*, Frangipanorum ad Lacum ejusdem Nominis; Lanuvium, nobis *Civita Lavinia* pariter Cæsarinorum; Loca Jovis La-

 tialis,

tialis, Dianæ, ac Junonis Sospitæ cultu, & templis, olim celebratissima. Parte alia prope Viam Gabinam, & Prænestinam, adiri solent ad Vernas Autumnalesque Rusticationes culta Oppida in Agro Gabino e Prænestino, *Zagarolo* Rospigliosorum; *Gallicano* Pallavicinorum; *Poli* Comitum; Præneste Barberinorum, hod. *Palestina*; *Valmontone* Pamphiliorum. Et in Regione olim Æquicolarum, Varia, sive Vicus Vari, aut Varronis, vulgo *Vicovaro* Bolognettorum; *Sambucci* Astalliorum; *Arsoli* Maximorum; Castrum Sancti Viti, vulgo *Santo Vito* Theodulorum; aliaque Romanorum Principum ac Patriciorum nobilissimorum Prætoria, & suburbana excultissima.

(5) *Herculeum in Tibur*, &c. Ita passim apud Veteres scriptores Tibur est appellatum, de celeberrimo Templo, quo ibidem cultus maxima superstitiones Hercules fuit. Unde etiam in Herculis Tutela esse, dictum est. Vet. Epigram: *Tutela Rhodos est beata solis, Gades Herculis, uvidumque* TYBUR. Id Templum memorant eo loco surrexisse magnificentissimum, ubi nunc Divo Laurentio sacrum est Christianorum Templum Primarium. Hic, scilicet, Tibure, præceps Anio fluvius, hodie *Teverone*, aliis *Tiburone* ab ipso Tibure deducto vocabulo. Hic *Regna Palladis* oleæ inventricis, ob infinitam, ita dixerim, ejus arboris copiam.

(6) *Expulsis Siculis*, &c. Tiburtinæ Urbis pars ab Siculis olim incolentibus *Siculetum* fuit appellata; nunc *Castro Vetere*; estque veluti quædam Montana Insula, Anieni undique circumflua. Ibi Vetustissimum atque elegantissimum rotundum Ædificium potissima adhuc sui parte superest; quod vulgo dicitur *Il Tempio della Sibilla Tiburtina*.

(7) *Horatii exemplo praeuntis* &c. Q. Horatium Flaccum Lyricorum Latinorum Principem in Tiburtino secessu amores suos pene unice collocasse, nemo est qui nesciat. Luculentissimum ejus, inter alia quam-plurima, illud est testimonium Ode 7.ª l. p.ª *Laudabunt alii Claram Rhodon*, &c. *Me nec tam patiens Lacedæmon, nec tam Larissæ percussit Campus Opimæ, quam Domus Albuneæ resonantis, & præceps Anio, & Tiburni Lucus, & uda mobilibus Pomaria rivis*. Et votum illud ejusdem Poetæ Od. 6. l. 2. TIBUR *Argæo positum Colono sit meæ sedes utinam senectæ; sit modus lasso maris, & viarum, militiæque*. Unde Auctor ejus Vitæ, qui Svetonius communiter creditur, de illo memoriæ prodidit: *Vixit plurimum in secessu Ruris sui Sabini, seu Tiburtini. Domusque ejus ostenditur circa Tiburni Luculum*. qui locus Antiquariis passim perhibetur fuisse ille, qui modo dicitur *Chiesa e Convento di Sant' Antonio da Padova presso Tivoli*. *Hinc tua Mecænas*: in Tiburtino pariter habuisse perhibentur antiquitus excelsas, & ornatissimas amplissimas Villas Mecænas Equitum Decus & Literarum non Patronus modo, sed Patrocinium:

Quintilius Varus Augusti Cæsaris consanguineus, & Dux Variana sua clade funestissimi nominis: Pisones e Gente Calpurnia, ad quos Horatius Epistolam, *de Arte Poetica* scripsit. Et reliqui, qui hic nominantur; aliique quam plurimi in nostro de Tiburtinis Commentario, qui Pars est Decima Historiæ Veteris Latii Profani, singillatim recensiti |. Villarum rudera passim visuntur in Tiburtino; & aliquarum adhuc ex antiquo vocabula perseverant. Puta, *Villa di Mecenate*, *Quintigliolo*, *Pisoni*, *Pisonetti*, *Carciano*, quasi *Cassianum*. Et omnium maxime *Villa di Adriano* ab Ælio Hadria-

no

no Imperatore, vastissimæ instar Urbis ædificata. Cujus vestigia per multa magnificentissima surgunt adhuc; ac de cujus ruinis evolutis, in dies pretiosissima & elegantissima monimenta, tot post sæculorum investigationes, ac inventiones, eruuntur tamen adhuc, & effodiuntur: quasi de perpetua fodina aurum.

(8) *Cassius hic* &c. Cassius & Brutus, primi inter Julii Cæsaris percussores, in suas, quas proximam aliam alteri habuere, Tiburtinas Villas, ante ac post peractum facinus, secesserunt; plurium scriptorum, ac præsertim Ciceronis testimonio. Vid. Commentarium nostrum *de Tiburtinis Capp. de Villis*.

(9) *Et Valerj gemini*, &c. C. Valerius Catullus & Cajus Valerius Martialis Villas habuisse in Tiburtino, ipsi elegantibus suis carminibus testati sunt.

(10) *Eretum*, &c. Antiqua horum locorum nomina cum recentibus collata sic sonant: Eretum *Monte Rotondo* in Sabinis. Soracte *Monte San Silvestro*; & juxta, Oppidum *Sant Oreste*. Montes Corniculani, ubi olim Corniculum Oppidum Servii Tullii Romanorum Regis sexti Patria, nunc *Monticelli*. Vestini *Le Montagne dell' Aquila*. Marsicus Apenninus *Le Montagne di Celano*, supra Fucinum Lacum, nunc pariter *Lago di Celano*.

(11) *Carolus*, &c. *P. Carolus de Aquino* Soc. Jesu Neapolitanus Humanæ Litteraturæ Operibus permultis celebris, qui annos natus unum & & octaginta scribere: adhuc pergebat.

(12) *Pone venis*, &c. *P. Alexander SantoCanale* Soc. Jesu Panormitanus Sacer Orator pluribus annis egregius.

(13) *Hunc sequitur*, &c. *P. Hieronymus Tebaldus* Soc. Jes. Venetus, modo ap. Pe rum in Vaticano *Pœnitentiarius*, ut vocant.

(4) *Burgundus*, &c. *P. Horatius Burgundius* Soc. Jes. Brixianus, ad triginta prope annos in Romano Collegio Mathematicarum Disciplinarum Publicus professor, in quo pene ex improviso sublato hæc studia multum amiserunt.

(15) *Syrus*, &c. *P. Petrus Benedictus*, sive *Ambarak* Soc. Jes., ὀμωνυμῶς, Syrus Maronita ex Monte Libano, Sacræ Historiæ, & Veterum Linguarum peritia commendatissimus, quemadmodum Sancti Ephremi Syri Opera de Syrorum sermone in Latinum nitidissime translata, atque edita, inter cætera, testificantur.

(16) *Custos locupleti a Bibliotheca*, &c. Anonymus e Soc. Jes. Bibliothecæ instructissimæ Collegii Romani Præses, quo tempore ANGELUS MARIA QUIRINUS tunc *in minoribus*, ut ajunt, Bibliothecam eamdem frequentissimus adibat.

(17) *Placidus*, &c. Illustrissimus Præsul *D. Placidus Pizzamberi* Placentinus, Antistes Tiburtinus meritissimus, & Casæ Marii Abas Cisterciensis Primævi Instituti, vulgo *della Trappa*.

(18) *Baldinus*, &c. *P. D. Joannes Franciscus Baldinus* Congregationis Somaschæ, Brixianus, Sacrarum Congregationum Rituum atque Indicis Consultor, eruditis editis Operibus V. Clariss.

(19) *Revilio*, &c. *R. P. Ab. D. Didacus de Revillas* Mediolanensis Congregationi B. Hieronymi, in Romanæ Sapientiæ Gymnasio Matheseos Profes. sor; qui, tum alia, tum vero potissimum Tabulas Corographicas Tiburtinæ & Marsorum Regionis, sive Antistitum sacræ Ditionis, edidit.

(20) *Besozzius*, &c. *R. P. Ab. Joachimus Besozzius* Mediolanensis Congregationis Cisterciensis Insubriæ Proc. General. Romanæ atque universalis Inquisitionis adversus Hæreticam Pra-

Pravitatem Consultor, & in Vaticanis proxime habitis Comitiis ad excipiendas Purpuratorum Patrum confessiones electus insignis Theologus.

(21) *Unde licet parvos*, &c. Describitur hic locus amœnissimus Tiburi summœnianus, juxta & circum Anienis ripas, e quibus permulti aquarum Dejectus atque Decursus amœnissime conspicui sunt; vulgo *Le Cascatelle* e regione veteris Ædificii, vulgo *il Tempio della Sibilla*; inter ea loca, ubi olim Mecænatis, Quintilii Vari, Horatii Flacci, Valerii Catulli, & Manlii Vopisci Poetarum Villæ fuisse perhibentur. Huc Umbras horum Poetarum convenire solitas fingitur, juxta Veterum fabulas. Dicuntur autem Auctorem hujus Epistolæ certatim provocasse in laudes Angeli Mariæ Quirini Cardinalis meritissimi: quemadmodum apud Virgilium Chorus Pastorum, & Vatum, ac Deorum Silvestrium Gallum Poetam circumstetisse memoratur. Eclog. 10. v. 19. & seq. *Venit, & Upilio; tardi venere bubulci; Uvidus hiberna venit de glande Menalcas: Omnes, unde amor iste, rogant, tibi? venit Apollo; Galle, quid insanis?..... Venit, & agresti capitis Silvanus honore... Pan Deus Arcadiæ venit;* &c.

(22) *Nursini Patris exemplo* &c. Magnus Pater *Divus Benedictus* e Gente Anicia Romana nobilissima, Municipio Nursino (*Noreia*) exortus, cujus Instituto Sanctissimo, & præclarissimo Angelus Maria Quirinus ex per vetusta Veneta Patricia Gente, ab ineunte usque ætate, in Brixiano S. J. Nobilium Convictorum Collegio eatenus educatus, nomen dedit Florentiæ, ubi quoque humanis, divinisque litteris instructissimus florentissima adhuc ætate Præsul suorum creatus; ad Corcyrenses mox Insulas translatus, sacra demum Romana Purpura fuit insignitus; & Brixiensis sacer Antistes, & Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus est renuntiatus, &c.

(23) *Expromensque Tuo de Pectore Bibliothecam Christi*, &c. Ita Sanctus Hieronymus De Nepotiano: *Pectus suum fecerat Bibliothecam Christi*. Quod dictum ipse Cardinalis Quirinus Benedicto XIII. P. M. Ursino, ante nos, adaptavit, ejusdemque Pontificis imagini a se editæ apposuit.

(24) *Purpura quorum scripta, Quirine, mihi, Tua præstantissima justa*. Scripsit Auctor hujus Epistolæ Historiam Latinam Venetorum Cardinalium partes duas complexam; alteram eorum, qui Venetum Urbem; eorum alteram qui reliqua Venetæ Ditionis loca patriam sortiti sunt. Huic Operi Cardinalis Quirini jussu confecto, atque opportune prodituro Titulus est *Venetia Sacra Purpurata* &c.

(25) *Hæc Tiburtino canerem dum Colle Bianor*, &c. Auctoris Pastorium nomen inter Arcadas *Bianor Craneus*; qui Viri Amplissimi Cardinalis Quirini laudes usque adeo non exaggerasse profitetur, ut potius extenuaverit: *Propter egestatem linguæ, & rerum novitatem quod ajebat Lucretius*.

EPISTOLA SECUNDA.

(1) Non *Tu Corpus eras*, &c. Adhibet hic opportune Auctor Horatii sententias, quibus passim tamquam gemmis suas ornavit Epistolas: aliorum quoque Poetarum dicta frequentissime usurpat; neque se tamen furti alligare apud æquos Judices veritus est; cum nusquam hoc dissimulaverit; immo vero palam professus fuerit ab ipso exordio Operis hujus, Hora-

ratium se potissimum sequi voluisse, in Tiburtino suo, *Apis Matinæ more modoque grata carpentis thyma per laborem plurimum, circa nemus, uvidique Tiburis ripas, operosa parvum carmina fingentem.*

(2) *Altini littora*, &c. Sic Martialis Lib. 4. Ep. 25. *Æmula Bajanis Altini littora Villis*. Altini ex Urbe ab Attila Hunnorum Rege excisa, Venetis in Æstuariis, fama est, *Fuscarenam Gentem* Venetias olim transmigrasse, a primis usque Venetæ Reipublicæ temporibus: ibi certe primarias inter Patritias Familias, loco, re, virisque gestarum rerum gloria clarissimis semper in hanc usque diem florentissima fuit.

(3) *Est magnis signata viris*, &c. Venetorum Historiam scripsere, cum reliquis, *Petrus Bembus*, paucorum licet annorum; *Andreas Maurocenus*; *Marcus Antonius Sabellicus*; *Petrus Justinianus*; *Bernardus Justinianus*; *Nicolaus Doglionus*; *Paulus Paruta*; *Petrus Garzonius*; aliique; in præsens autem Venetæ Reipublicæ Historicus ab Senatu renuntiatus est *Eques Marcus Fuscarenus Divi Marti Procurator ex merito*.

(4) *Vulpius hinc nuper*, &c. ab excessus *Dominici Lazzarini de Muro* Maceratensis, Eloquentiæ, Græcarumque, & Latinarum Litterarum Cathedram implevit *Joannes Antonius Vulpius* in Patavino ipso Gymnasio Philosophiæ jam Professor honestissimo Veneti Senatus-Consulto, cum neque inter Candidatos sese in stadium dedisset, utpote quia sua contentus forte nihil tale cogitaret. Quod, adnitente, inter ceteros, eximiæ auctoritatis Senatore Marco Fuscareno factum est, anno sal. 1736.

(5) *Mique atque meis*, &c. Venetis Patribus debere se plurimum non uno nomine Auctor candidissime ac gratissime palam semper profitebitur.

(6) *Si vivere longius illo*, &c. Romani Senatus auctoritas atque libertas quadringentos tantum & sexaginta duravit annos; nempe post Reges exactos ab Urbe condita CCXLV. ante Christum Natum, sive Vulgarem Æram, quingentesimo-nono, quando L. Iunius Brutus, & L. Tarquinius Collatinus primi Consules creati fuerunt, ad annum usque Urbis conditæ quintum a septingentesimo; ante Christum Natum, nonum & quadragesimum; in quo Iulius Cæsar, omni prorsus Romani Senatus auctoritate posthabita, unus unicus rerum potitus est: Dictatorque perpetuus dici voluit. Venetæ autem Reipublicæ Libertati ipsius atque Urbis Venetæ nascentis exordio, quod anno salutis CCCCXXI. ad VII. Kalendas Apriles contigit, in hanc usque diem, scilicet postridie nonas Decembres anni MDCCXLII. post mille trecentorum viginti duorum annorum spatium, & eo amplius, incolumis perseverat. Quodque potissimum est; Christianæ Religionis nullis unquam erroribus inquinatæ in gremio felicissime nata Respublica, educata atque alta, Depositum idem Sacrosanctum semper fidelissime conservavit. Quæ egregia Dei Optimi Maximi beneficia perennia ac perpetua Reipublicæ eidem meritissimæ, ut sint, auguramur.

(7) *Nec discendentis Mocenici*, &c. *Joannes Aloysius Mocenicus Venetus Senator Amplissimus, ac Divi Marci Procurator ex merito*, Romæ pro Patria Republica Orator cum esset, usque adeo ordines omnes præclaris ac præcelsis dotibus suis, sibi devinxerat, ut ejus audito ab aula discessu, ingentem universi mœrorem conciperent; neque aliter animæquiores facti fuerint, quam Marci Fuscareni successoris audita fama: Cum revera, omni prorsus procul adulatione, contigerit illud Poetæ, quod *uno avulso, non deficit alter*

ter aureus, & simili frondescit virga metallo. Virg. L. 6. Æneid. v. 144.

(8) *Livi Scriptoris ab avo*, &c. Venit Magnus Romanæ Historiæ parens, *Titus Livius Patavinus* Romam, ut Romanam ipsam Historiam scriberet; quamvis senior in Patriam remeaverit. Sic quoque ceteri Historici Græci Latiniquæ passim fecere; puta, Plutarchus, Dionysius Halicarnassensis, Strabo, Dio Cassius, Svetonius, Plinius, aliique permulti; mirum enim quantum Romanæ ipsius Urbis Majestas ac præsentia Historiæ scribendæ semper animorum atque adminiculorum contulerit!

(9) *Quo Corradinus*, &c. *Petrus Marcellinus Corradinus Cardinalis Amplissimus* virtutum ac doctrinæ fama clarissimus, viginti ferme abhinc annis Epistolæ hujus Auctorem ab Moderatoribus Soc. Iesu depoposcit, impetravitque, qui Veteris Latii Historiam conficeret. De hac sermo est in præsenti Epistola. Editæ autem sunt in hanc diem Historiæ ejusdem Partes Octo; scilicet. 1. *De Latio ac Latinis in genere*. 2. *De Setinis & Circejensibus*. 3. *De Antiatibus & Norbanis*. 4. *De Veliternis & Coranis*. 5. *De Lanuvinis & Ardeatibus*. 6. *De Laurentibus & Ostiensibus*. 7. *De Albanis & Aricinis*. 8. *De Tusculanis & Algidensibus*. Ac jam perfectas habet Auctor in Adversariis paratasque ad prælum, cui propediem suppositurus est, Partem 9. *De Prænestinis & Gabinis*, & 10. *De Tiburtinis, ceterisque Veteris Latii Populis excisis*. Quibus eruditum sane ac multæ indaginis, plurimarumque utilitatum Opus confectum erit.

(10) *Tiburris Argai*, &c. multis profecto laudibus Tiburtina Regio ac Rusticatio cumulatur; veris attamen omnibus, ac promeritis; cum potissimum Auctor in Tiburtino secessu amoenissimo, fontes interque, aurasque salubres, hanc Epistolam sociasque exaraverit; unde *Tiburtinas* jure denominavit.

EPISTOLA TERTIA.

(1) *Soteria*. Vox hæc Græca, *Salutaria* significans, a Latinis quoque usurpata fuit; ut munera, quæ amicis e morbo restitutis mitti solebant, innuerentur. In hanc sententiam Martialis amico Policarmo, qui ex frequentibus morbis convalescens gratulatoria hæc munera ab amicis exposcebat, scripsit; *Nam quoties surgis*, SOTERIA *poscis amicos*. Ep. 56. l. 12. Quoniam verò Poetæ in tenui censu communiter esse solent; hi, pro pretiosis aliis muneribus, carmina sua sanatis amicis mittebant; illisque *Soteria* Titulum inscribebant. Hujusmodi est P. Statii Papinii Carmen quartum, Silvarum libro secundo ad Rutilium Gallum, SOTERIA Titulum præferens. Hos imitatus Epistolæ hujus Auctor Angelo Mariæ Quirino Cardinali, Mecænati suo Optimo, e gravissimo restituto morbo, quo Romæ ad extremum pene spiritum fuerat conflictatus, anno sal. 1737. Octobri Mense, Epistolam hanc Tibure misit, gratulatoriam de pristina recepta valetudine; quam proinde merito ipse quoque inscripsit SOTERIA.

(2) *summo stantem me vertice*, &c. Quis Fortunæ Rotam, orbitam, sive Orbem, aut Globum, a Poetis attributum ignorat? volubilem semper & ima summis mutantem? Innuit igitur Auctor, se, qui, vivo, & benevalente Quirino Cardinali Patrono suo optimo, felicem ac proinde in Fortunæ

Rotæ

Rotæ apicæ summo stantem seipsum existimabat; audito ejus amittendi periculo tam præcipiti, ab Fortuna in imum pene sese dejectum Rotæ ejusdem, indoluisse.

(3) *Quæ præclara Tua est operata insignia Virtus?* Eo morbo Quirinus idem omnibus Christianæ Heroicæ Virtutis luculentissima præbuit exempla; siquidem mortem, quæ imminere existimabatur, non tranquillo tantum, verum & hilari vultu aspexit; morbi vim acerrimam constantissime toleravit. Christianis Mysteriis Omnibus præmaturæ muniri voluit; inter eximia in Deum Pietatis argumenta. In pauperes autem qui semper largus & misericors, tum vero sese largissimum & maxime misericordem ostendit. Unice enim ad pias causas Testamentum condidit; adeuntes verò, non modo casum ejus ingemiscere noluit; verum etiam sibi ad beatam perennemque vitam approperanti atque adeo proximo gratulari, hortatus est, &c.

(4) *Heredes Monumentum Ne sequeretur.* Hac sæpissime formula in Testamentis condendis, dum de sepulcro disponerent, Latinos Veteres usos, scimus; quæ in ipsis quoque sepulcralibus inscriptionibus sic notabatur H. M. N. S. *Hoc Monumentum Heredes. Non Sequitur.* Quibus verbis significabatur, solum velle Testatorem eo sepulcro condi, nec unquam ab Heredibus illud alienari in alias Familias posse, quod etiam per *Externos Heredes* E. H. significabatur. Dicit itaque Auctor ab Cardinali Quirino supervacuam hanc curam omissam; & tantum de pauperibus Christi, heredibus instituendis cogitatum fuisse.

(5) *Ad usque Catilli mœnia.* Scilicet Tibur a Catillo Tiburto & Corace fundatum. Sic Horatius id appellavit lib. 2. Od. 18. ad Quintilium Varum, *Nullam, Vare, Sacra vite prius severis arborem circa mite solum Tiburis, & Mœnia Catili.* ubi pro *Catilli*, dixit *Catili*, mensuræ carminis ut inserviret; cum ceteroquin Scriptores reliqui omnes, ac præcipue Virgilius & Silius, *Catilli*, & *Catillus* constanter scripserint.

(6) *Vos tamen O superi* &c. Invocat hic Poeta eos præcipue inter superos, ut Quirino Cardinali patrocinentur, quibuscum ipsi singularia merita intercederent. *Beatissimam* in primis *Deiparam Virginem Mariam*, cujus nomine *Angelus Maria* Cardinalis appellatur; B. Petrum ob Romanam Purpuram, & Vaticanam Bibliothecam tot incrementis adauctam. *Sanctum Marcum* Venetorum Patronum; item B. Marcum Romanum Pontificem, in cujus honorem Tituli sui Basilicam Romæ Quirinus multimode exornavit. Eisdemque de causis Sanctos Abdon & Sennen M. M. quorum corpora in ipsa Basilica tumulata pretiosis additis ornamentis illustrata sunt. Quod multo magis de Sancto Philastrio dicendum, ob magnificentissimum Brixiæ Templum Princeps ab Cardinali Quirino procuratum munificentissime: & ob ejusdem Philastrii Opera recusa atque illustrata, una cum ceteris Brixiensium Patrum; maxime autem Sancti Ephremi Syri, &c.

Porro auctor hac invocatione imitatus est Virgilium, qui in fine libri primi Georgicorum a versu 498. celeberrimam illam Numinum invocationem habuit, ut Augusto Cæsari patrocinarentur, illumque incolumem Romanæ Reipublicæ conservarent *Dii patrii indigetes, & Romule, Vestaque mater*, &c. Ex qua poeticos colores, qui sibi magis congruere visi sunt, hic auctor in rem suam large desumsit.

EPISTOLA QUARTA.

(1) PAssionae, &c. *Dominicus Passionaus Forosempronienfis Patricius,* ab ineunte ætate, Clementini Collegii Romæ Convictor futuræ ibidem virtutis egregia documenta dedit; atque illud inter cetera singulare, quod plurimas ex universa Philosophia positiones publice propugnavit coram Purpuratorum Patrum, Præsulum, nobiliumque ac doctorum virorum frequentissima Corona; quas ipse Clementi XI. P. M. dedicaverat, antemeridianis horis duabus, ac pomeridianis totidem, ann. sal. 1701. decima quinta Septembris, data cuicumque arguendi facultate; egregie usque adeo ac feliciter, ut faustissimos eximios progressus, qui postea sunt subsecuti, in adolescente præstantissimo, quotquot erudito certamini interfuerant, augurarentur. Inter Aulæ Romanæ Præsules mox cooptatus, gravissimis continuo tractandis rebus a Clemente ipso Pontifice adhibitus est. Hujus Viri Clarissimi tum alibi pluries, tum vero in Ultrajectino fere Omnium Europæ Principum inter Oratores Congressu prudentia ac Sapientia maxime enituit. Ad Helvetios inde Romanæ Sedis Nuncius est allegatus; postea vero Vindobonum ad Carolum VI. Romanorum Imperatorem. Quibus gravissimis in muneribus, cum Romanam Purpuram sæpius fuisset promeritus, ea tandem ab Clemente XII. ornatus est ann. sal. 1738. Litteras idem ac Litteratos Viros amavit semper ac promovit plurimum.

(2) *Hinc Venusinarum Legum*, &c. Lex sive Præceptum, aut Edictum Horatii Flacci Venusini Poetæ in Arte ipsa Poetica hujusmodi est. *Cui lecta potenter erit res, Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo*. Quam Legem servavit ad unquem Cardinalis idem Passionæus, quando laudandum sibi delegit *Christianum illum Martem Eugenium Principem a Sabaudia Turcarum Terrorem atque Exterminium*, egregia Funebri in illum Oratione scripta, atque habita coram Carolo ipso Imperatore, Universaque Cæsarea Aula plaudente.

(3) *Vulpia Cura*, &c. Eam Orationem Passionæus *Joanni Antonio Vulpio in Patavino Gymnasio Eloquentiæ Professori* excudendam allegavit Cominianis illis typis elegantissimis; unde etiam eodem procurante Vulpio, prodiit ornatissima ann. 1737. in 4. Chart. major. usqueadeo, ut non modo ipsa Orationis tela, verum etiam ejus Editio politissima, universorum, & ipsius quoque Cæsaris, commendationem meruerit. Quare Passionæus Vulpio Gratiarum actionis Epistolam humanissimam misit Vindobona; quam Vulpius, ut ederetur, in secunda Orationis Funebris in Eugenium Principem editione in 8. merito procuravit. Ea sic habet.

Lettera di Monsignor. Domenico Passionei Arcivescovo di Efeso e Nunzio Apostolico in Vienna. Al Sig. Gio: Antonio Volpi.

Illustrissimo Signore.

Rendo quelle grazie maggiori, che sò e posso a V. S. Illustrissima, per la somma accuratezza, con la quale ha procurato, che dai Torchi rinomati di costesto Comino esca alla luce il mio debole Componimento: potendola assicurare, che la bellezza del carattere, e l' esattezza della correzione suppliranno in qualche parte ai difetti, che il mio scarso ingegno avrà pur troppo commessi nello stenderlo. E per dir vero, quelle Opere, che anno avuta l' istessa sorte della

la mia, d'essere raccomandate alla sua somma Vigilanza, sostengono in tal maniera l'antico Onore d'Italia, che il nome de' Signori Volpi và del pari con quello dei Manuzi, e non invidia punto alla fama degli Stefani. Io, che pertanto tempo mi ritrovo fuori d'Italia, posso renderle più d'ogn' altro questa Testimonianza, che prego Lei di riguardarla come un'atto di Giustizia, e non come un sentimento di quella pienissima Gratitudine, che le debbo. E per fine me le rassegno con tutta la stima possibile. Vienna 19. *Ottobre* 1737.

Di V. S. Illustris.

Devotiss. ed Obbligatiss. Ser.
Domenico Arcivescovo d'Efeso

(4) *Ditem, perraram Bibliothecam.* Cardinalis Passionæi Bibliotheca ab ipso sapientissimo Viro tota ferme vita collecta undique & conquisita sagacissime ac diligentissime, inter potissimas Urbis merito recensenda est. Eam modo in Quirinali, honestissimo loco, scilicet in Palatio, cui nomen *Della Consulta*, elegantissime atque aptissime collocatam eruditi Viri suspiciunt, adeuntque frequentes.

(5) *Sermone Edocte utriusque.* Horatius Ad Mæcenatem; *Docte Sermones utriusque linguæ.* Od. 8. l. 3.

(6) *Te involuens virtute Tua.* Horat. Od. 29. l. 3. *Laudo manentem* (Fortunam) *si celeres quatit pennas; resigno quæ dedit, & mea virtute me involvo.*

(7) *Prima Valentini*, &c. *P. Valentinus Valentini Romanus nuper Procur. Generalis, nunc Generalis Abbas Monachorum Cisterciensium Congregationis Fuliensis, atque Episcoporum Examinator.* Cardinali Passionæo pernecessarius, propter eximias prudentiæ ac doctrinæ dotes, dum ipse Passionæus Roma abesset, ejus Bibliothecæ Curam gessit, &c.

(8) *Collisque a vimine dicti*, &c. In Colle Viminali Romæ P. P. Cisterciensium Fuliensium Ædes sunt, juxta Templum *Divi Bernardi ad Thermas*. Iis in ædibus per multos annos Bibliotheca Cardinalis Passionæi servata est; quarum partem ipse suis sumptibus ædificaverat. Porro Collis inde dictus est *Viminalis*, quod in eo fuerit antiquitus *Ara Jovis Viminei*, ad quam scilicet *Vimina* sponte sua enata prodigii loco habita sunt.

(9) *Diocletianarum*, &c. Ibi *Diocletiani Thermæ* magnificentissime fuerunt extructæ, quarum vestigia ingentia supersunt adhuc eo Tractu, qui dicitur *Termine*, ex antiquo *Thermæ*. Harum Calidarium seu *Vaporarium* rotundæ figuræ, fuisse ipsum Divi Bernardi Templum, ab antiquariis merito existimatur, Titulus Cardinalis ipsius Passionæi. Eas Thermas a Christianorum multis millibus ad opus damnatis ædificatas fuisse accepimus, qui consummato opere, omnes gladio necati sunt, ob Christi testimonium. Eorum Corpora *Via Ostiensi*, sive *Laurentina*, *ultra templum Beatorum Vincentii & Anastasii, ad Aquas Salvias*, sive *ad Tres Fontes*, extra *Portam Trigeminam*, nunc *Di San Paolo*, sepulta memorantur, loco, qui dicitur *Santa Maria Scala Cœli*. At *Beati Zenonis*, qui Omnium Dux fuisse traditur, *Corpus*, ad *Divi Andreæ* P. P. Soc. Iesu *in Quirinali* translatum, sub ara maxima requiescit, & nona Iulii, annua celebritate recolitur.

(10) *Soratte*, &c. hod. quoque *Monte Soratte*, sive *di S. Silvestro* prope Sabinos, ubi incolunt P. P. iidem Cistercienses Fulienses, loco, quo latuisse perhibent Beatum Silvestrum R. P. unde etiam evocatum eumdem memorant ab Imperatore Magno Constantino, ut Christiano ipsum lavacro ablueret. Quod *Romæ*, non vero prope Nicomediam, contigisse, post quamplurimos scriptores, validissimis argumentis, & rationum momentis, documentisque legitimis, probat P. Matthias

thias Furthman Germanus Monachus Sancti Pauli Primi Eremitæ in sua Dissertatione *De Constantini Romano Baptismate* edita hic Romæ anno 1742. quo vivimus.

(11) *Flaminia .... Semproniique Forum*, &c. Flaminia Via, (quod notissimum est ceteroquin) ab C. Flaminio Consule directa & instrata fuit ab Romæ Urbis Porta modo *del Popolo*, Ariminum usque; unde ab Æmilia usque Placentiam continuata est. Forum vero Sempronii ab institutiore Sempronio pariter nomen desumsit. Fora autem appellavere Romani ea loca, atque eas Urbes, in quibus prætor judicia publice, ac constituto Tribunali, exercebat. Hinc *Forum Cassii*, *Cornelii Sylla*, *Popilii*, *Livii*, *Flaminii* aliaque per multa.

(12) *Oraeusque Bianor*, &c. Nomen Pastorale inter Arcadas Auctoris hujus Epistolæ.

(13) *Ritu Horatii*, &c. In his Epistolis, ac presertim hujus Libri primi, Epistolas Horatii secutum se fermo, Auctor profitetur. Assecutum autem esse, non audet dicere.

(14) *Fraternis concentibus usus*, &c. Ioannes Antonius Vulpius Auctoris hujus Epistolę germanus frater Romanam Purpuram Cardinali Dominico Pasioneo in hęc verba, litteris Patavio datis, est gratulatus: *Copia di Lettera Eminentissimo Principe.*

Le Azioni Gloriose di V. E. e i Ministerii gravissimi da Lei sostenuti per sì lungo spazio di tempo, con tanto Decoro, e Vantaggio della S. Sede Apostolica, e della Chiesa Universale, pareggiano in modo l'onore della Sagra Porpora, benchè massimo, e riputatissimo, a cui la Santità del Regnante Sommo Pontefice questi giorni addietro l'hà sublimata, che certamente non abbisognano di ricorrere a quello, che il Mondo chiama Fortuna e Felicità perchè posti sulla bilancia della stima de' Saggi rimangono adeguati Merito, e Premio. Rallegromi dunque senza fine più con la Dignità medesima, che nuovo Splendore viene a ricevere dal soggetto virtuosissimo, al quale è stata giustamente conferita, di quello che io faccia con l'E. V. avendo io da gran tempo prevenute le odierne Congratulazioni, quando io ascoltava con diletto insieme, e con venerazione la Fama delle sue Doti singolarissime e di quell'Opere segnalate, che a sì alto fine di lor natura l'andavano indirizzando. Godo altresì a mio riguardo, veggendo annoverato frà Principi di Santa Chiesa un mio Benignissimo Protettore; alla cui Approvazione io debbo in buona parte il Credito, che in Italia e fuori s'anno acquistato le mie Letterarie fatiche; e dal quale io posso sperare in avvenire Grazie sempre maggiori. Sento parimente consolazione incredibile per la causa comune degli Ottimi Studj, che oggi mai avranno nel Sagro Collegio de' Signori Cardinali un validissimo Difensore, e un liberalissimo Mecenate. Ma ciò, che più importa, un Sapientissimo Conoscitore, un giustissimo Estimatore, un Amantissimo Coltivatore. Onde più non abbiamo ad invidiare a quell' aureo Secolo i Farnesi, i Bembi, i Seripandi, i Comendoni, i Sirleti, gli Antoniani, i Bellarmini, i Baronj, e cent' altri Eroi di consumata Prudenza e Dottrina, che adornarono de' loro nomi immortali l' Ecclesiastico Augusto Senato. Cresce finalmente a dismisura il mio giubilo, quand' io penso al tempo futuro, e considero, come V. E. in ogni sua Dignità ha saputo in guisa diportarsi, che le genti l' anno sempre stimata degna di grado superiore. Voglia Iddio che un giorno s' avveri ciò che ora desidera, e presagisce il mio spirito. Ed intanto porgendo Voti all' Altissimo per la di Lei Salute e conservazione tanto importante, m' inchino al bacio della Sagra sua Porpora, e mi protesto, che sono e sarò sempre D. V. E. Padova 4. Luglio 1738.

Umiliss. Ossequiosiss. Obbligatiss. Ser. Gio: Antonio Volpi.

(15)

(15) *Simbriviis de Fontibus*, &c. Anio Fluvius, qui Tibur præfluit atque fæcundat, unde Tiburtina hæc Epistola missa est, Oritur supra Montes Trebanos, ultra Sublaqueum, ex Fontibus, qui *Simbrivii*, *Simbruvii*, & *Simbrivini*, *aut Simbruini* sunt nominati; qui nunc comparantur ab Auctore Fontibus Aponi celeberrimis prope Patavium, in Euganeis Collibus. De quibus Claudianus, & Martialis, & Lucanus, aliique Veteres auctores plurimi multa cum laude meminerunt.

EPISTOLA QUINTA.

(1) H*Erculea de Gente satus*, &c. Iosephus Maria Herculanus e Marchionibus Herculanis, Senogalliensis, & pluribus Patriciis Familiis Anconæ sanguine junctus, aliisque in Piceni Urbibus, opulenta ipse familia exortus, & in Romana Aula Præsul laudatissimus; post aliquot Pontificiæ Ditionis Urbes Gubernatoris munere administratas, ad suavissimos disciplinarum, bonarumque artium, quas a teneris usque semper excoluerat, decerpendos fructus totum se contulit, magistratibus reliquis abdicatis. Edidit proinde varii generis Opera commendatissima. Quare Auctor hujus Epistolæ illum ab se cultum ob excelsas, potissimum animi dotes, polissimamque omnigenam Litteraturam, profitetur.

(2) *Tua Mens excelsa, Tua & Sapientia*, &c.

Viri hujus Clarissimi excelsa Mens & sapientia tum privatis in sermonibus totaque honestissimæ vitæ ratione constanter traductæ, tum vero præclarissimis editis in Operibus tamquam *votiva descripta tabella*, ut Horatius ait, perspectissima est. Poetici namque ejus Foetus, una cum purissima aureaque vena, elegantiisque omnibus & veneribus, profundissimæ Sapientiæ sensa involuunt semper atque exhibent: neque enim versus ejus sunt *inopes rerum, nugæque canoræ*. (Horat. In Arte v. 322.) verum optimæ pleni frugis; & Pietatis, Virtutumque ceterarum illicium potentissimum.

(3) *Virginis Intactæ*, &c. Deiparæ Musas suas tantummodo consecravit Herculanus felicissime; typisque Cominianis Patavinis ornatissime edidit Etruscorum Carminum elegantissimorum Libros Duos, hoc Titulo: MARIA. *Rime di Neralco Pastore Arcade* in 8. 1725. Horum primus in Elegiacos versus Latine a præclaro Poeta Siculo translatus fuit. At uterque recusi tum Brixiæ, tum vero Romæ tertio, apud Rubeum, ut jam explicabitur.

(4) *Iussa umbratos Cali Sulamite triumphos*; &c. Innuitur hic excellentissimum Herculani Divini Poetæ Opus Dramaticum Pastorale, cui Titulus: *La Sulamite Boscareccia Sagra di Neralco Pastore Arcade*; quo Librum Salomonis *Cantica Canticorum* inscriptum, sapienter, profunde ac fideliter nonminus, quam poeticis coloribus circumvestitum, exornatumque, explicavit, & Deiparæ in Coelum Assumptæ perpetuam in illo Allegoriam latitare, ostendit. Prodiit item Romæ 1732. in 4. item rursus ibidem in 8. una cum carminibus: MARIA *Rime di Neralco*; quod nomen est *Ercolan* anagrammate involutum; apud Antonium Rubeum in 8: tabulis semper adjectis mysteriorum, quę celebrantur, scitissime expressis. Opus idem; *La Sa-*

Salamite, ceteros inter Censores, etiam hujus Epistolæ auctor Supremorum jussu Magistratuum recensuit, & adprobavit; quemadmodum in fronte Libri cernere est.

(5) *Antipodasque ipsos duodena in nomina didis* scilic. *divisis*. Hor. Sat. 2. l. 2. v. 67. *Albucj senis exemplo, dum munia didit*. Significatur hic Geographicum Clarissimi Eruditissimique Præsulis Opus, quo, novo ordine, Universum Terrarum Orbem in duodecim partes, quæ in duodecim minores singulæ dividuntur, iterumque, ac tertio, & deinceps, in alias duodecim. Memoriæ auxilium Opportunifs.

(6) *Circini ut in triplici cunctas comprendis hiatu*, Præclarum aliud Herculani Opus Architecturæ, quo mensuras Omnes Veterum Græcorum ac Romanorum Ædificiorum triplici Circini hiatu, sive mensura sapientissime complexus est, ædificiorum eorumdem exemplis ubique appositis, tabularum accuratissime expressarum adjectione. De Deo Optimo Maximo ait Scriptura: *Quis appendit tribus digitis molem Terræ*. *Isaiæ* (4. 11. 12.

(7) *Ab ipso Te Puero constans bona vera secutus*. Iuvenal. Sat. 10. *Omnibus in terris, quæ sunt a Gadibus, usque Auroram & Gangem, pauci dignoscere possunt vera bona*. At Herculanus noster vere *paucorum hominum*, *& mentis bene sanæ* (Hor. Sat. 9. l. 1. v. 44.) cuique & alia Horatiana conveniunt quam maxime; scilic.

Quod si me Populus Romanus forte roget, cur, non ut porticibus, sic judiciis fruar isdem (Ep. 2. l. 1. v. 11.) &c. tum illud: *Quid oportet nos facere, a vulgo longe lateque remotos* (Satyr. 6. l. 1. v. 18.)

(8) *Cumque Novo Tua Parma Foro*: *Forum Novum* Oppidum prope Parmam in Æmilia, Ditionis est Gentis. Herculanæ, quæ proinde *Marchesi di Fornovo* appellatur. Parmæ autem educatus est Herculanus noster in Nobilium convictorum adolescentium Collegio, postquam Pueritiam Romæ in Romano Seminario laudabiliter exegisset.

(9) *Urbani Arcadia Pastores Obtinuere*. Celeberrima Arcadum Romæ Academia, cujus Herculanus sub Pastoris *Neralci* nomine Decus ingens & Ornamentum.

(10) Te INFOECUNDORUM, &c. Altera item Nobilis Academia Romæ *Infœcundorum* appellata, cujus Herculanus Præsul, Promotor, & Princeps.

EPISTOLA SEXTA.

(*) A*lphonsus Comes Aldrighettus* ex Patavina Familia spectatissima idemque Poeta elegantissimus Latina Etruscaque Musa; quarum specimen prodiit una cum Operum Jo: Antonii Vulpii Tomo 2. in 4. Patavii apud Cominum ann. 1735. Hoc de Laudibus Alvari Cienfuegos Cardinalis Carmen, quod illi Auctor miserat, pro sua humanitate multum probare visus est. Scripsit autem illud ac recitavit Auctor ipse Romæ ann. 1721. cum ad tradendam Rethoricam in Romano Collegio aggrederetur.

(1) ALVARUS. *Alvarus Cienfuegos* vir doctrina, ac tractandorum negociorum dexteritate insignis, Soc. Iesu, nobili loco natus est in Hispaniis, Oppido Aguerra Ditionis sacræ Antistitis Oviedi 27. Februarj ann. 1657. In Societatem cooptatus, Salmanticinus Doctor, præ ceteris, Theologicas Di-

Disciplinas publice tradidit. Edidit autem Commentaria doctissima duo, *De summa Trinitate* alterum; alterum vero *De Sanctissima Eucharistiæ Sacramento*, & Hispanice Vitam fusiorem Sancti Francisci Borgiæ; præter alia, opuscula. Carolo Austriaco Archiduci exin Hispaniarum Regi Tertio dicto, mox Romanorum Imperatori Sexto Carissimus fuit. Ante illum autem ipsi quoque Decessori Carolo secundo Hispaniarum Regi. At Carolus Imperator virum de se suisque rebus optime meritum in Purpuratorum Patrum Senatum cooptari ab Clemente XI. P. M. summis votis enixissime postulavit, impetravitque die 20. Septembris 1720. Montis Regalis in Sicilia Sacer Antistes est renuntiatus; at Romæ per multos annos ipsius Cæsaris Pro Oratore ad Romanam Sedem; quam provinciam commendatissime obivit.. Excessit tandem Romæ, cum tertium supra octogesimum annum jam inchoasset, die Augusti 19. ann. 1739. atque in Templo Sanctissimi Nominis Jesu fuit tumulatus, cum tamen in Templo Sancti Ignatii solemniter de more illi fuisset parentatum.

(2) *Mnemosyne*. scilic. Memoria, quasi Diva quædam præteritarum rerum Custos.

(3) *Threicio*. Recitatum fuit hoc Carmen, quo tempore ingentes Christianorum Victoriæ adversus Turcas in Pannonia, & apud Temesvariam recentissimæ erant.

(4) *Hesperia in media*. Describitur hic Asturum Regio in Hispaniis, ubi Alvari Patria, quæ etiam *Oviedi Asturia* dicitur, montosa maxime plaga.

(5) ALVARUS *hac* Commentarii Doctissimi *De Trinitate* ab insigni hoc Viro Theologo editi tantum facta hic est mentio; quod alterum *De Sanctiss. Eucharistiæ Sacramento* nondum ille ediderat, dum hoc carmen recitaretur.

(6) *Est Regio Hesperiæ*, &c. florentissimum hic Lusitaniæ Regnum innuitur, cujus Urbs princeps Ulyssipo; quæ vox ex Græca origine *Ulyssis Labor* interpretatur; quamque proinde, sunt, qui dicant, ab Ulysse, maritimos inter errores suos, fuisse fundatam. Ceterum Lusitania a Poetis nonnunquam, inserviendi gratia metro, *Lusia* quoque nominatur.

(7) *Dum Ptolemaicum caput*, &c. P. *Joannes Baptista Ptolomæus* Soc. Jesu Pistoriensis ob Doctrinæ Virtutumque excellentiam ab Clemente XI. P. M. S. R. E. Cardinalis creatus.

(8) *Consortem in honore Salernum*. P. *Joannes Baptista Salernus* Soc. Iesu Consentinus ab eodem Clemente Pontifice ob egregia merita, ac præcipue in Saxonum Ducis Primogenito ad Romanam Fidem convertendo, qui nunc Augustus est Tertius Poloniæ Rex, item Cardinalis creatus.

(9) *Distincta coloribus Iris*. Idem atque illud Psalm. 44. v. 11. *Circumdata varietate*; sive ut alia habet versio, *Circumamicta Varietatibus*. De quibus tamen in unum Corpus coalescentibus, unique Capiti subjectis, merito illud potest usurpari: *Vox diversa sonat Populorum; vox tamen una est* Mart. Ep. p. l. p.

(10) *Pyrenes Juga*. Scilic. Pyrrhenæi, qui altissimis jugis ac jugibus sive perpetuis Hispanias a Galliis separant.

(11) *Audiit hac Siculo*, &c. nominantur hic præcipua aliquot Siciliæ Loca, ad significandas Montis Regalis Insulas in Sicilia prope Panormum, quibus Cardinalis Alvarus Cienfuegos, post Purpuram, inauguratus fuit.

EPI-

EPISTOLA SEPTIMA.

(*) P. *Joannes Baptista Spinula* Soc. Iesu, ex nobilissima Januensi Familia germanos fratres habuit duos item e Societate, scilicet *Paulum* vitæ Sanctitate illustrem, & *Carolum* Oeconomicis rebus religiosis aptissimum. Fuit ipse prudentia insignis, atque ideo *Georgio* item fratri suo S.R.E. Cardinali Innocentii XIII. P.M. A secretis Reipublicæ carissimus. Post varios in Societate laudabiliter obitos Magistratus, dum Germanicum-Hungaricum Collegium in Urbe Rector curaret, pie excessit.

(1) *Cosmi*. Cosmus Tertius Medices Magnus Etruriæ Dux Sextus Christianorum Principum exemplar luculentissimum.

(2) *Faber ad Janum*; vulgo *Fabriano* Piceni Civitas, quatuor olim inter Oppida insignia Italiæ recensebatur; quæ, cum inter Urbes seu Civitates non computarentur, eoquod proprio Sacro Antistite destituerentur; opulentiora tamen & celebriora multis Urbibus seu Civitatibus erant. Ea autem fuerunt *Barulum* in Apulia, vulgo *Barleta in Puglia*; *Pratum* in Etruria, vulgo *Prato in Toscana*; *Crema* in Insubria, vulgo *Crema in Lombardia*; & *Fabrianum* in Piceno, *Fabriano nella Marca*. Porro nunc singula propriis sub Antistibus Civitatis titulo jamdudum gaudent.

(3) *Altera Picenis*, &c. *Asculum Picenum*, vulgo *Ascoli della Marca*; ad discrimen *Asculi Appuli*: Asculum Picenum, inquam, Urbs elegantibus ædificiis ac viis ædificata est, atque exculta usque adeo; ut cum pulcherrima Urbe Etruriæ Principe conferri posse accolis visa sit. Unde & *La Fiorenza della Marca* fuit nominata.

(4) *Inter Urbs amnesque jacens*. *Interamna Umbria*, nobis *Terni*; ad discrimen *Interamnæ Samnitum*, vulgo *Teramo*. Sunt & aliæ *Interamnæ* duæ in Campania in Ditione Sorani Ducis, vulgo *l'Isola*, *e l'Isoletta*; quæ omnes de fluminum sive amnium vicinia hinc atque hinc illas alluentium, nomen. Sortitæ sunt.

(5) *Typhernum* vulgo *Città di Castello* Urbs Umbriæ prope Tiberis cursum sita, in qua optimates Familiæ nobilissimæ.

(6) *Monte..... Politum*, modo *Monte Pulciano* parvum sed excultum ac prænobile Etruriæ Oppidum; unde viri clarissimi prodierunt plurimi, & Cardinales Celeberrimi; præcipue vero *Marcellus Cervinus*, qui & *Marcellus secundus* Pontifex Maximus, *Robertus Bellarminus*, *Robertus de Nobilibus*; Cardinales item, *Taurusius*, *Riccius*, &c.

(7) *Inque caput ruitura domus*, &c. Collegium Soc. Iesu Viterbii non admodum stabilibus fundamentis suffultum undique, ajunt; unde & quotidie ibidem degentes Socii Beatum Franciscum Borgiam, Patronum ceteroquin Civitatis, communiter ad hoc contra Terremotus in auxilium invocare solent.

(8) *Pistoris sed neque sedes*. *Pistoria* Urbs Etruriæ nobilis. In ejus agro Catilinam cum suorum exercitu consedisse primum, dicunt: mox prælio victum concidisse, atque ob insepultorum cadaverum putorem corrupto ex aere pestem sævissimam fuisse exortam; a qua peste, deinde Oppido Nomen factum *Pestonium*, ac deinde *Pistorium*.

(9) *Pratensibus Hortis*. In Urbe Etruriæ exculta atque amœna, nobis *Pra-*

Prato, Collegium Convictorum adolescentium jamdiu floret sub P. P. Soc. Iesu institutione, vulgo *Collegio Cicognini*, de nomine Fundatoris appellatum.

(10) *Atlantide Maja*. Mercurium intellige Majæ Filium Mercatorum numen, ut est in fabulis. Ab hoc prohiberi nonnihil ac præpediri Litterarum Studia Liburni, Auctor hic significat, nec immerito: cum enim ea Civitas mercatoribus redundans, mercaturis ut plurimum sit intenta, Litterarum idcirco studia secundas habent.

(11) *Epidaurum*, ponitur hic juxta multorum sententiam pro *Ragusa* aut *Ragugi*, Urbe ac Republica in extrema. Dalmatia: quam tamen prope Vetus Epidaurum, sive Epidaurium consurrexisse, melior ac verior videtur sententia; cum Epidauri inclytæ olim. Urbis Locus proprie existimetur fuisse ubi nunc dicitur *Ragusi vecchio*.

(12) *Quid verum atque decens*, &c. Theologicarum Disciplinarum studium ingredi Auctor, cum hæc scriberet, mox debebat. Usurpavit autem hic Horatii versus perplures ex Ep. p. l. p. utpote suo argumento convenientissimos; quod & ubique passim, se non inscienter, neque furtim fecisse, semper profitebitur.

EPISTOLA OTTAVA.

(1) *Triste bidental*. Locus nimirum fulmine ictus, ubi a veteribus oves mactabantur, ad Jovem iratum placandum: a voce *bidentes*, *bidental* appellatus. Loca porro hujusmodi studiose prisci vitabant. Ita Persius Satyra 2.

Triste jaces lucis, evitandumque bidental.

(2) *Tabulisve trium .... virorum*. Indicantur tabulæ, vel album, in quo recensebantur nomina proscriptorum a Triumviris, Octavio, M. Antonio, & M. Lepido; de quibus Iuvenalis 2. Satyra:

In Tabulam Sullæ si dicant discipuli tres.

(3) *Clarare poemata vatum Docta trium*. Io: Antonius Vulpius olim adolescens eruditas quasdam Annotationes conscripsit atque edidit in *Catullum Tibullum*, *Propertium*: Sed postea natu major locupletissimis. Commentariis *Catullum* enarravit.

(4) *Lucreti*, &c. Memorantur hic Auctores Patavii a *Josepho Comino* celebri Typographo polite admodum & splendide in lucem revocati, cura & sumtu *Vulpiorum*: quos Auctores multis modis & vario laborum genere, puta Præfationibus, Notis, indicibus, ornavit, illustravit, auxit, virisque principibus dedicavit præcipue *Jo: Antonius Vulpius*; probantibus & plaudentibus ubique gentium litteratis hominibus.

(5) *Fraternis auctos curis Celsosque*. Edendo Cornelio Celso Medicorum Latinorum principi, in typographia Cominiana, operam dedit *Jo: Baptista Vulpius* Anatomes Publicus Professor in Gymnasio Patavino, nunc emeritus: addidit Epistolas *Jo: Baptista Morgagni*, Anatomici celeberrimi, ad ipsum, & suam ad *Morgagnum*.

(6) *Cum Cajetano*. *Cajetanus Vulpius* Sacerdos *Jo: Antonii*, *Jo: Baptistæ*, & *Josephi Rocchi*, frater: cujus assiduæ diligentiæ plurimum debent optimorum scriptorum Editiones Cominianę; id ante omnia curavit, ut plura monumenta virorum pietate ac doctrina insignium, studiosis veræ virtutis profutura, in manus hominum quam

emendatissima pervenirent.

(7) *Quæ latii dedimus vulganda volumina*. Apud Cominum typis excusi fuere; *De Latio Veteri Profano* Tomi 5. Opus *Josephi Rocchi Vulpii* e Soc. Jesu hujus Epistolæ auctoris.

(8) *Quæ olim puero placuere*, &c. *Jo: Antonius Vulpius* elegantiorum litterarum a puero cupidissimus, ut facilius ætatem suam omnem in illis colendis exigere posset, solitudine potius atque secessu, quam luce hominum & frequentia semper delectatus est. Id ipse Epigrammate hoc mundissimo significare voluit.

Ussit me puerum doctarum forma sororum:
Idem ego (fata jubent) urar amore senex.
Sic poterunt juvenes ad nostrum dicere bustum:
'Quam tibi vita, fuit tam tibi longus amor.

(9) *Moschina*. *Margarita Moschina*. Veronensis, Uxor *Jo: An'oni Vulpii*, mater familias iis virtutibus ornata; in quas, tamquam in speculum, intueri possint nuptæ mulieres; cura & providentia scilicet rei domesticæ, robore animi atque constantia in adversis, maxime vero erga virum amore; cujus gravem & afflictam valetudinem sçpius fortiter pertulit, omnique officio ac ministerio levavit.

(10) *Morgagno*, &c. Hic mentio fit nonnullorum hominum doctissimorum, qui scriptis editis immortalibus, per Europam inclaruerunt, & quibuscum *Jo: Antonius Vulpius* consuetudinem, atque amicitiam jampridem junxit.

(11) *Bipatens animis....... asylum*. Hoc epicheremate utitur Academia Patavina, quam Italice appellant *de Ricovrati*. Id autem scribitur super antro Nympharum Homerico, quod sibi eadem Academia tamquam insigne sumsit. *Ulpius Grinejus*, nomen est Arcadicum Romę *Jo: Antonii Vulpii*.



LI.

LIBRO SECUNDO.

EPISTOLA PRIMA.

DE hac Epiſtola ipſa Academia Patavina publicis litteris ſic pronunciavit pro ſua humanitate : *eam ſcilicet pulcherrimam , facili ſtylo deductam , Linguæ nitore , Eruditione , Poeticis figuris , & Optimorum Poetarum imitatione refertam*. Quę laudes Zoilis potius & Momis ad retundendas eorum calumnias , ſi quas pararent , quam amicis benigniſque Lectoribus , ad aucupandam gloriolam inculcatæ ſunto.

(1) *Euganei Colles*, &c. Præcipua hic Patriæ ſuæ Auctor , & Vetuſtiora Monumenta ſimul memoravit ; qualia ſunt Celeberrimi *Euganei Colles* venatibus & vinetis delicatiſſimi ; *Fontes Aponi* a Poetis plurimum commendati ob ſalubritatem , morborumque plurimorum remedium . *Arva Patavina* pinguiſsima , ob quorum fœcunditatem vulgatum illud per Italiam circumfertur proverbium ; *Bologna Graſſa, ma* PADOVA LA PASSA . Mœnia antiquiſſima & multiplicia , quæ nempe circuitu triplici triplicem veluti, Urbem ambiunt , fluminique circumflua . Duplex hoc eſt Urbem ipſam & Agrum alluens pluribus locis ; ita ut in Agro Patavino nullus ſit pagus qui a Flumine diſtet plus quam milliaria quinque . Nomen utrique Fluvio apud Antiquos Latinos *Medoacus* ; alter vero *major* alter *minor* dictus ; modo *la Brenta* , & *il Bacchiglione* , &c.

(2) *Qualem ego Te aſpicio* , &c. *Venerabilis Dei ſervi Gregorii Barbadici Cardinalis & Antiſtitis Patavini Corpus ex* antiquo ſepulcro eductum anno ſalutis 1725., triginta prope ante annos in altiſſima atque humentiſſima fovea tumulatum cum fuiſſet , integrum nihilominus , intactum , atque incorruptum omnino repertum eſt ; utque evidentius res miraculo eſſet ; veſtes omnes , quibus contectum fuerat , atque arca ipſa lignea , intra quam fuerat collocatum , corrupta penitus apparuerunt .

(3) *Ut Byzantinus* , &c. Celeberrima eſt Divi Joannis Chriſoſtomi Byzantini Antiſtitis Hiſtoria ; quod ſcilicet , cum demortui cadaver Theodoſii Junioris juſſu ex Cumana Ponti , ubi ærumnis confectus Vir ſanctiſſimus in exilio deceſſerat , Byzantium delatum fuiſſet ; inter alia divinitus patrata prodigia , illud ſtupendiſſimum operatum eſt : In ſua nempe ſede poſitum ut communibus Populi vocibus hoc enixe expoſcentis fieret ſatis , os , tamquam ſi viveret , miraculo aperuiſſe , & in omnium auribus bene precandi formulam conſuetam ſacris Antiſtibus protuliſſe . *Irini paſi. Pax omnibus* .

(4) *Aerias Alpes*. Sacra Patavini Antiſtitis Ditio vaſtiſſima eſt ; & ad Tridentinas uſque Alpes pertingit , præruptas , frigore , nivibus , aſperitate aſcenſuque difficillimas ad adeundum : inter eos præcipue pagos , quos vulgo dicunt *Li Sette Comuni* .

(5) *Inclyta Franciſcus* . Significatur hic *Joannes Franciſcus Barbadicus* Cardinalis , & Patavinus Antiſtes Venerabilis Gregorii fratris filius , ejuſque virtutum imitator egregius , Patruique ſanctiſſimi veræ gloriæ promotor ſtrenuus .

(6) *Arcadas incertis* , &c. Dum hæc Epiſtola ab Auctore ſcriberetur , contigit Romæ , ut celeberrima *Arcadum Academia* , ſive *Paſtorum Arcadum Cœtus* ,

tus, qui diversas eatenus sedes mutaverant, quo sese in unum cogerent, & congregarent ad carmina publice recitanda; liberalitate ac munificentia *Joannis Quinti Lusitaniæ Regis*, *Arcadis Pastoris acclamati*, stabiles sedes adepti fuerint; & in Janiculo Monte *Parrhasium Nemus* constituerint; cum antea Palatinum Aventino mutassent; aliaque Urbis loca instabiles fuissent pervagati. Illos autem ad cantum in Venerabilis Gregorii Barbadici laudes se sollicitaturum Auctor idcirco profitetur, quod unus ex illis esset, *Bianor Craneus* nomine.

(7) ARISTALGUS. Nomen Arcadicum Ioannis Francisci Barbadici Cardinalis.

(8) *Certabitis antro*. Scilicet Academici ipsi Patavini, qui dicuntur *Li Ricovrati*, & de quorum Epicheremate, scilicet, antro Nympharum Homerico dictum est a nobis Epistola ultima Libri primi. Vid. notas in ipsam nu. 11. Huic autem Accademiæ accensitus & Auctor fuit.

EPISTOLA SECUNDA.

(1) Fallimur, &c. Imitatum ex Virgilio Æneid. 6. in fin.

Sunt geminæ Somni portæ: quarum altera fertur
Cornea, qua veris facilis datur exitus umbris:
Altera candenti perfecta nitens elephanto;
Sed falsa ad Cœlum mittunt insomnia manes.

(2) *Gallia testis ades*. *Joannes Aloysius Mocenico* Venetus Senator amplissimus, antequam Romæ ad Supremum Christianorum Pontificem, fuit Parisiis ad Christianissimum Galliarum Regem Orator pro Patria Republica, suavissimisque moribus utrobique omnium animos sibi devinxit.

(4) *Tu nuper mihi Phœbus eras*, &c. Italicum suum Epigramma Auctor his versibus in latinum transtulit; quod sic habuit, ad Jo: Aloysium Mocenico, cum Divi Marci Procurator ex merito creatus in expectatum Roma Venetiis reditum pararet:

Mio Sol, di vostra Luce e vostro Foco
(Qual serpe allor che in Ciel Tauro s' accende
Lustro e vigor con nuova spoglia prende)
Mentre mi allumo e scaldo, e non un poco;
Qual mi vi toglie Turbo e nero e fioco
A mezzo il die, e ad altro suol vi rende?
Quale atra agli occhi miei notte distende
Di Fortuna insolente amaro Giuoco?
Mà l'impeto del duol mal mi trasporta;
Se a me il Pianeta in disparir d' intorno,
Il natio Polo a illuminare hà tolto.
Così è, mia Bella, Santa, e Pronta Scorta,
Felicemente a Nona avete il Giorno
Corso, che a Vespro appena altrì avria sciolto.

Alluditur autem ad præcoces meritorum susceptos fructus ab Excellentissimo Viro ea florenti ætate, qua ceteri vix prima semina jactare solent; sive ad emensum honorum stadium atque curriculum adeo mature, ut æquales paucissimos possit ostendere. Ceterum serpentis similitudo ex illo Virgilii desumta est Æn. 2. v. 471.

Qualis ubi in lucem coluber mala gramina pastus,
Frigida sub terra tumidum quem bruma tegebat;
Nunc positis novus exuviis, nitidusque juventa,
Lubrica convoluit sublato pectore terga
Arduus ad solem & linguis micat ore trisulcis.

De

De Ludo autem Fortunæ insolenti Horatianum illud pulcherrimum est. Od. 29. l. 3.

Fortuna sævo læta negocio
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alii benigna.

De horis autem diei Nona & Vespertina ceterisque singillatim sæpe loquitur Etruscorum Poetarum Lyricorum Princeps Franciscus Petrarca.

(4) *Purpura Olorinis cesserit atque Togis*. Scilicet. *Candidis, Oloris, aut Cygni instar*. Supremi Venetæ Reipublicæ Duces candida chlamyde Pontici muris pellibus exornata uti solent; Divi autem Marci Procuratores Toga Purpurea.

Ceterum in hac Epistola ceterisque Elegiacis hujusce secundi Libri secutus est Auctor Propertium sæpius, & Catullum identidem, quam reliquos Veterum Poetarum; quod Nasoniani amici fortasse illi vitio verterint. Hi tamen, si qui forent, ad Julii Scaligeri Poeticam Artem, amplissimis pro responsis, quibusque abunde sibi fieret satis, amandarentur. Certe Græcorum Elegiacorum hæc est imitatio, & aurei Catulli, aureique Propertii; & gravitatem ac majestatem quamdam cum suavitate temperatam hæc scribendi Elegiaci Carminis ratio præfefert Ovidiana multo præstantiorem. De quo tandem illustrissimorum sæculi Decimiquinti, quin immo & nostri hujusce purgatissimi, Latinorum poetarum judicium sapientissimum esto.

EPISTOLA TERTIA.

(1) ANTONELLE. *Philippus Comes Antonellus* Pergulanus Patricius Senogalliensis Musarum, & Belli studiis clarus; inter Arcadas Pastores illustris, & ad Bondenum militiæ laude.

(2) *Bondenus*. Locus est in Pontificiæ Ditionis finibus prope Ferrariam, & juxta Padum, qui Pontificiis, præsidiis muniri consuevit. Vulgo *Bondeno*; & *Ospitale di Bondeno* juxta eumdem Tractum.

(3) VICTORIA &c. Lectissima Femina *Victoria ex Comitibus Marazzanis* Parmensis prima Philippi Comitis Antonelli uxor.

(4) CATHARIS. *Catharina ex Comitibus de Castracane* item femina nobilissima, altera Philippi Conjux a Fano Fortunæ; quæ Civitas ab Julio Cæsare deducta Romanorum Colonia, in antiquis monumentis dicitur *Colonia Julia Fanestris*.

(5) NICOLAUS. Illustrissimus Præsul *Nicolaus Maria Antonellus* duorum summorum Pontificum Clementis XII. & Benedicti XIV. ab Honorario Cubiculo V. S. Referendar. Pontificiarum Bullarum unus ex a secretis: Tabularii Pontificii, quod in Hadriana Mole servatur, Custos, Expergandis, Orientalium ac præcipue Græcorum Libris inter alios Præpositus. Basilicæ Lateranensis Canonic. vir moribus & doctrina spectabilis.

In hac quoque Epistola imitatio Catulli sunt disticha complura, in quibus orationis sensus suspenditur; quod Ovidianas auriculas possit non nihil asperitate offendere, quæ singulis distichis, atque etiam monostichis finitas periodos consueverunt audire. Ex Virgilio quoque plura, & Propertio, & ex Claudiano pariter unum alterumve mutuatum, minime dissimulandum.

EPISTOLA QUARTA.

(1) BENEDICTE. *P. D. Benedictus Camposanpiero* ex antiquioribus & clarioribus Patavinis Patriciis Familiis, eximia doctrina, & virtutum dotibus vir clarissimus Ordinis Olivetani, Sacræ Theologiæ Lector ab annis plurimis, & in Vinea Domini Operarius indefessus in proximorum salutem permultos annos Romæ.

(2) *Mea* &c. *Christina Zeno* materfamilias Christianissima, ex improviso olim extincta Auctoris genitrix.

(3) *Euganeos Colles*. Sunt hi celeberrimi illi *Colles Euganei* atque amœnissimi Urbi Patavinæ, quique delicatiorem & salubriorem Patavini Agri partem conficiūt. *Aponus* nunc *Abano* medicatis fontibus commendatissimus. *Mons celsa silicis*, quem alii *Montem* quoque *Celsum* appellavere, vulgo *Monselice*, ab prærupta *silice*, cui oppidum exculptum assidet, & in qua olim Arx fuit inaccessibilis, denominatus. *Monte Ricco* prope ipsum, ab ubertate, qua dominos suos *divites* facit. *Este*, Latinis *Ateste*, sive *Atheste*, Oppidum perurbanum, & fructuum commerciis abundans, uvarum præcipue delicatissimarum laude percelebre, quibus ea nomina *Marzemina de monte bianca e negra*, *Garganega*, *Gropella*, &c. Inde nobilissima Athestinorum Principum Familia cognomen deduxit. *Monte Rosso*, *Monte Merlo*, *Monte Ortone*, ubi Deiparæ sacra ædes est, & imago prodigiis clara. *Cerro*, *Calaone*, *Rua*, silvis ac nemoribus frequens, inter quæ incolunt solitarii Viri sancti Romualdi asseclæ e Congregatione Montis Coronæ. *Arqua*, ubi adhuc Domus & Sepulcrum celeberrimi Francisci Petrarchæ visitur. *Cinto*, & *Venda*, omnium Euganeorum montium altissimus, in cujus vertice Olivetanorum P. P. sedes est. Hic Dianæ Bendidiæ dedicatus locus olim fuisse perhibetur. De quo videndus Laurentius Pignorius in originibus Patavinis. *Montare in cima a Venda* familiare est Patavinorum adagium, ad locum altissimum significandum.

(4) *Eusebii.......Vallem*, &c. Vallis Sancti Eusebii, *Val Sant' Eusebio*, & corruptius passim *Val San Zibio*; peramœnus Locus, quo jam in *Montaliorum* & *Burdegatorum* nobilium Patavinorum Civium Villam convenire solebant Poetæ plures prænobiles; præsertim vero *Jo: Antonius Vulpius* Auctoris frater, *Antonius Zeno* ejusdem avunculus, & *Matthæus Burdegatus*; quorum editis in carminibus Vallis hujus, amœnarumque in illa habitarum rusticationum, fit mentio.

(5) *Ad Pugnam*, &c. Cultum & amplum Oppidum *La Battaglia*, ubi celebres conficiendarum Chartarum sunt Officinæ. Prope hunc locum visitur magnificentissima Obizziæ Gentis nobilissimæ Villa, vulgo IL CATAJO *Del Marchese Obizzi*. Est pariter in ea Vicinia Deiparæ sacra Ædes *La Madonna del Pigozzo*. Duobus ex hinc milliariis Patavium versus, est *Mezza via*; Mox *Terra dura*, *Joannis Baptistæ Vulpii* fratris deliciæ.

(6) *vestra Ripa*. P. P. Olivetanorum Domus *Alla Riviera*.

(7) *Patavinaque Littora*. Villæ in Agro Patavino, juxta Medoaci Ripas amœnissimas; scilic. *Lungo la Brenta*.

(8) *Porta moratur aquas*. Machinæ illæ artificio plurimo extructæ, quibus Medoaci fluminis aquæ, qua Patavio Venetias itur, sustentantur, & intercluduntur; emittunturve, prout res poscere ad plurimas utilitates, judicatur.

tur.

tur. Vulgo *Porte della Brenta*, sunt autem *Le Porte Contarine, di strà, del Dolo, della Mira, del Moranzan*.

(9) *Litus ubi nautis*, &c. In his versibus, eosque secutis, usus est opportune Auctor multum Horatio suo, Satyra Libri primi quinta; in qua iter describitur habitum a Poeta per Fossam, in quadam Appiæ Viæ parte. Opportune, inquam; non enim ita ovum ovo simile est (quod prisci ajebant) sicuti ea itineris Horatiani descriptio iis convenit, quæ in meritoria cymba ultro citroque Patavio Venetias commeantibus diuque noctuque contingunt. Noctu tamen potissimum, in ea quæ dicitur *La Barca da Padova*.

(10) *Petri.....Campum*. Oppidum sive Castrum excultum, & perantiquum, in Agro Patavino, *Camposanpiero* appellatum; unde cognomentum traxit Gens nobilissima Patavina *Comitum Campi Sancti Petri*. Hic in Ædibus *Tisonis Magni* Comitis Campi Sancti Petri hospitatus est Gloriosissimus Divus Antonius Taumaturgus, licet Lusitanus, attamen Patavinus appellatus. Hic inter ulnas excepisse Puerum Jesum amicissime traditur; Divinis spectaculi piissimus Hospitator Tiso consors & particeps factus feliciſſime, memoratur.

(11) *Parenti*, &c. *Joannes Dominicus Vulpius* Auctoris pater & *Joannes Antonius*, *Joannes Baptista*, & *Cajetanus* ejusdem germani fratres.

(12) Cum *Conforte tori*. *Margarita Moschina* Veronensis, constantiæ, & conjugalis amoris exemplar.

(13) *Cœlestes Patrios*. Ita Quintus Catulus apud Ciceronem, hanc vocem *Cœlestes* substantive posuit, nitido illo Epigrammate. De Nat. deor. lib. 7.

Constiteram exorientem Auroram forte salutans,
Cum subito a læva Roscius exoritur;
Pace mihi liceat, COELESTES, dicere vestra;
Mortalis visus pulchrior esse deo.

Innuit autem hic Auctor hujus Epistola Cœlestes Divos Patavinæ Urbis Patronos: Præcipue vero *Linguam Divi Antonii* tot jam sæculis miraculo integram atque incorruptam: *Beatæ Justinæ* Magnificentissimum Templum structura non minus ac pretiosa supellectili, quam plurimorum Sanctorum Reliquiis insigne.

(13) *Sophiæ*. Ædes antiquissima Patavii, quam primarium olim ac Princeps totius Urbis Templum fuisse memorant; quamque *Divum Prosdocimum* Beati Petri Discipulum primum Patavinum Antistitem, Græcum Antiochenum, Græco *Sophiæ* vocabulo, *Divinæ Sapientiæ*, sive *Verbo Divino Dei Filio* sacrasse, tradunt. Apud hoc Templum incolunt nobiles ac Religiosæ devotæ Virgines sub Regula Sancti Benedicti; quas inter *Maria Angelica*, & *Maria Antonia* Auctoris germanæ sorores.

(14) *Post Claræ*. Scilicet post Claræ Sanctissimæ Assisiatis templum. Sub ejusdem Instituto Religiosissimæ, degunt Virgines; quarum una *Maria Christina Teresia* Auctoris item germana Soror.

(15) *Syracosiæ.....Ornato nuper Virginis in Gremio*. Scilic. Divæ Luciæ Virgini Syracusanæ sacra Ædes, ubi Vulpiorum Sepulcra.

(16) *Zene*. *Antonius Zenus* Avunculus, pietate, doctrina, obitis claris muneribus clarissimus, apud suam, quam sanctissime plurimos annos procuraverat, Divi Cantiani Ædem, Patavii, tumulatus; cujus sepulcro ab Jo: Antonio Vulpio sororis filio elegantissimum Carmen appositum est hujusmodi.

His ANTONIUS ille ZENUS ossa
Mandavit sua sedibus locari,

Dum

Dum tubæ sonus excitet jacentem:
Ille ANTONIUS, ille, qui tot annos
In Divi fuit Æde CANTIANI
Rector sedulus, elegans, disertus:
Quem sera domitum licet senecta
Luxerunt lacrymæ omnium bonorum.
Huic Clementia Numinis supremi,
Et magnæ favor annuat Parentis,
Quam Sancte coluit, colique jussit.
Hac migrare domo domum ad beatam.

(17) *Hæc dea terrarum*, &c. Ita anquum Carmen

(18) *Omnia Romanæ*, &c. Propertius lib. 3. Eleg. 19.

(19) *Hac, alias inter*, &c. Virgil. Eclog. p.

(20) *Kalendas*. Scilic. Primam Novembris mensis diem anni 1741.

EPISTOLA QUINTA.

(1) C*Arole*. *P. Carolus Mandosius* Soc. Jesu, Romanus ex illustri Familia, quæ Litteratos viros produxit; Poeta Latinus, ac præcipue Elegiacus nitidissimus, & in excitandis affectibus experientissimus. Post prælectam in Romano Collegio Rethoricam plures annos, Prati in Hetruria decessit.

(2) *Seu rapta est*, &c. Innuuntur hic Elegiarum Mandosianarum argumenta præcipua, in quibus mirifice humani affectus describebantur, excitabanturque in auditoribus ac lectoribus, quorum excellentiam miratus auctor hanc Epistolam admodum adolescens deproperavit, ac Mandosio tradidit; cujus Collega in Humanioribus tradendis disciplinis fuerat, sens aun. sal. 1711.

EPISTOLA SEXTA.

(1) J*Uli*. *Julius Amalfitanus* Marchionis Cruccoli filius natu maximus olim Seminarii Romani Convictor. Est autem Cruccolum in Calabria Oppidum peramœnum, & fertile, ac populo frequens.

(2) *Et cecinit*. Sic Ennius ipse in sepulcrali Lapide, quem ipse sibi vivens posuerat, juxta Sepulcrum Scipionum in Appia Via. *Hic cecinit vostrum maxima facta Patrum*.

(3) *Virgilium*. Ita Virgilius ipse sepulcro suo juxta Neapolim inscribendum curaverat.

Mantua me genuit. CALABRI RAPUERE; tenet nunc
Parthenope; cecini Pascua, Rura, Duces.

(4) *Et domina procul Urbe*. Neapolim intellige. Regni enim Neapolitani Principes Viri procul libenter ab ea Urbe, degunt ut plurimum, & *Condit quisque diem Collibus in suis, & vitem viduas ducit ad arbores*, juxta Horatianum illud Od. 5. l. 3. &, ut Claudianus ille senex proxime Veronam in Epigram. *Felix qui patriis*, &c.

Indocilis rerum, vicinæ nescius Urbis,
Aspectu fruitur liberiori poli.

EPISTOLA SEPTIMA.

* *Cosmus de Angelis* Bargæ in Hetruria Marchio, tunc temporis seminarii Romani Convictor, in cujus gratiam scripsit Auctor hanc Epistolam, eique publice recitandam tradidit.

(1) *Divini Mater Amoris*, Virgo Deipara ex imagine sua apud Collegium Imperiale Matritense in Hispania Beato Aloysio oranti consuluit, interiore quidem, sed certa emissa voce, ingressum in Societatem Jesu. Unde Imagini eidem *A Bono Consilio* nomen est factum, vulgo: *La Madonna del Buon Consiglio*.

(2) *Hoc velit & Mater*. *Martha Jana* piissima & lectissima Femina Sancti Aloysii Mater illum Divinis mancipavit obsequiis ipso ab utero, in ejus partu, & in Lauretanæ Domus accessu.

(3) *Hoc quoque crudelis*. Ex impetu quodam amoris simul atque doloris hoc dictum fingitur; ad Jobi sanctissimi imitationem; qui tamen in omnibus his non peccavit labiis suis, cum dixit: *Mutatus es mihi in crudelem*. Job. c. 30. v. 21.

(4) *Aut jubeas*. Retinentissima est Societas Jesu moris sui (quidquid aliquando calumnienrur inimici) ne quemquam, ex nobilibus præsertim adolescentibus, in Coetum suum admittat, nisi proximorum consanguineorum bona prius venia impetrata; genitorum præcipue. Hic itaquæ B. Aloysius quoddam quasi ab hac Lege privilegium rogat, aut imperari sibi, aut saltem permitti sibi a sæculo fugam. Quod tamen ab Sapientissimo Claudio Aquivivio non impetravit. Sed bona Patris sui venia tandem obtenta, Romam venit nit, &c.

Quamvis autem Sanctissimi Juvenis scholarum S. J. per Universum Terrarum Orbem Patroni beneficentissimi laudibus pleni sint omnes Libri, plenæ sapientum voces; *Et sit nulla manus, cujus non pollice ductæ Testantur memores prospera vota notæ*: Auctor nihilominus hujus Epistolæ pro sua in peculiarem sibi Patronum a primis usque unguiculis clientela, paucula, quæ Liburni in Classe Rethorica, dum ibidem eam facultatem biennio traderet, publica sui suorumque auditorum eruditæ pietatis in Beatum Aloysium Monumenta reliquit, hic quoque attexuit.

Sub imagine igitur, Beatissimum Adolescentem modestissimum Verecundiæ Exemplar exhibente, hæc apponenda curavit.

> *Desine mendaci speculo componere formam*
> *O Juvenis. LODOIX sit sibi pro speculo.*
> *Sic oculos, sic ille manus, sic ora ferebat.*
> *Tuquoque sic oculos, ora manusque feras.*

Addidit quoque Epicheremata, vulgo *Emblemi, o Imprese*, præcipuas Sancti Aloysii complexa virtutes. Sæculi fugam avis evolans ruptis laqueis significabat: huic appositum illud Horatii: *Negata tentat iter via*. Od. 2. l. 3. Aetna mons flammas in vertice vomens, & prope nives intactas servans Beati Aloysii innocentiam candidissimam, inter perversi sæculi flammas, & aulæ incendia: huic inscriptum celebre illud Claudiani: *Scit nivibus servare fidem*. *De Rapt. Proserp.* l. 1. Item salamandra inter ignes integra cum Inscriptione: *Incendia ridet*.

Ex Hor. Ep. 5. l. 2. Heliotropium in solem sese convertens, assidui in Beato Aloysio intentique in Deum amoris & intuitus symbolum; cum Epigraphe: *Quo me cumque rapit* ex Horat. Ep. 1. l. 1. Modestiam Beati Juvenis dotes suas occultantis innuebat cupressus alte crescens, sed *Occulto Ævo* ex Horat. Od. 12. l. 1. *crescit, occulto, velut arbor, ævo fama Marcelli*. Pacem vero ab Aloysio inter Vincentium Mantuæ Ducem propinquum suum, & germanum fratrem Rodulphum compositam adventu ipso, significavit columba ad Noemum in Arcam rediens & paciferæ ramum Olivæ ore ferens, cum notis: *Pacem pro munere donat*; ex incerto. Tranquillissimam Sancti Aloysii mortem, qua imminente cecinit suavissime: *Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus*; & ad se accedentes gestiens consolatus est, dicens, ac repetens: *Lætantes imus, lætantes imus*; hanc inquam, tranquillissimam mortem aptissime repræsentavit Cycnus canendo moriens; cum inscriptione: *Sic ubi fata vocant*. Ex illo Ovidii Heroid Eleg. 7. pulcherrimo.

Sic ubi fata vocant, udis projectus in herbis
Ad vada Mæandri concinit albus olor.

Asperrimas corpusculi afflictationes in Juvene innocentissimo & verecundissimo adumbravit Rosa spinis circumdata, cum Epigraphe: *Pudor armat in hostes*. Virg. Æn. l. 10. v. 398. Cœlestium assiduam contemplationem, Aquila fixis obtutibus solem spectans, cui fuit inscriptum *fixis obtutibus hæret*. Ex Anonymo. Lilium inter spinas item Innocentiam cum *Pœnitentia*, ut vulgo dicitur: Notæ: *Præsidium & Decus*. Ex Horat. Od. par. lib. pri.

Aviti Principatus contemtum, manus ad terram coronam inversam jaciens, huic inscriptum: *Merses profundo; pulcrior evenit*. Hor. od. 4. lib. 4. Assiduum superos precandi studium, concha in medio mari aperta; cum lemmate: *Cœlestis origo*: ex Virg. Æn. lib. 6. v. 730. Avis autem, quæ dicitur *Paradisi* Græcis *Apus* dicta, h. e. *sine pedibus*, cœlestem Beati Aloysii conversationem tantum: huic appositæ notæ: *Spernit humum fugiente penna*. Ex Horat. Od. 2. lib. 3. Plagas, quas vario flagellorum genere sibi imponebat incognitus & occultus interiorque hic Martyr, innuere potuit turbo, *nobis il turbine, la trottola*, cui Virgilianum suum appositum est.

Dant animos plagæ. Æn. l. 7. v. 383. Culpas illas seu Noxas vel minimas, vel nullas omnino, quas in se deprensas tantopere deflevit Aloysius, adumbravit speculum nævis nonnullis minimis, sed maxime splendentibus inspersum; cum inscriptione: *Maculis insignis*. Virg. Georg. 3. v. 56. Constantiam in virtutibus extremum ad usque spiritum, adamas malleo frustra percussus; cum litteris; *nullo penetrabilis ictu*. ex Ovidio. Stemma denique Beati Aloysii sive Insignia, vulgo l'*Arme*, Gentis Gonzagæ nobilissimæ, quod manus repellit, Principatus item Aviti contemptum significans; cum celebri illo Juvenalis satyr. 8. v. 1. *stemmata quid faciunt?* Et Gonzagæ Gentis & Familiarum Arbor Genealogica, quam manus pariter velut eradicat; cum inscriptione: *Et Genus & Nomen inutile*; ex Horat. od. 14. lib. 1. Hæc Omnia Aulam illam Rethoricæ Liburni exornare adhuc audimus, & Dedicationes duas Græcam alteram, alteramque Latinam Patrono eidem Sanctissimo Aloysio ab Auctore factas. Qui etiam Theologicorum suorum studiorum pro absoluto feliciter curriculo, Magno, quem vocant,

cant, Actu imminente, immortales hasce Divo suo Gratias egit.

Dive fave: portum jam jam tetigere carinæ,
Apparetque oculis terra petita meis.
Affer opem: lacero subeunt dumque Ostia velo,
Turpius, ah caveant, effice, naufragium.
Fixerit ut certæ mihi pes vestigia terræ,
Hoc tibi perpetuo in Marmore Carmen erit:

GONZAGÆ IMMENSO QUOD RAPTUS AB ÆQUORE PORTUM INCOLUMIS SALVA CUM RATE CONTIGERIM.

EPISTOLA OCTTAVA.

(*) SAnctus Joannes Franciscus Regis Soc. Iesu, Gallus, ardore populos ad bonam reducendi frugem, & plurimorum laborum sacris in Expeditionibus tolerantia maxime illustris, in perditis mulierculis e vitiorum cœno educendis, præcipue enituit; unde a furibundis amatoribus incredibiles pœnas retulit; apertoque in vitæ discrimine persæpue versatus est: irriti nihilominus in illum conatus omnes fuerunt, ut ab inceptis desisteret; utpote adhibiti in *Justum & tenacem propositi virum* (quem) *Non Civium ardor prava jubentium, non vultus instantis tyranni Mente quatit solida: neque Auster Dux inquieti turbidus Adriæ, nec fulminantis magna Jovis manus. Si fractus illabatur Orbis, impavidum ferient ruinæ;* ut pulcherrime Horatius Od. 3. l. 3.

(1) *P. Franciscus Grimaldus* Soc. Iesu paucis ab-hinc annis extinctus, celebris Poeta Elegiacus Didascalicus; cujus edita habemus Opuscula Tria admodum elegantia. Scilic. I. De Vita Urbana. II. De Vita Oeconomica III. De Vita Aulica.

EPISTOLA NONA.

(*) FRanciscus Maria Lactantius Sacerdos Fulginas, Philosophiæ ac Theologiæ Laurea insignitus, Humanioribusque Musis excultus Librum Veteris Latii Decimum-Tertium *De Aricinis* ab Auctore hujus Epistolæ Latine cum ceteris conscriptum, in Hetruscum sermonem fidelissime transtulit.

(1) *Das Tuscas*, &c. Librum eundem a se ita translatum obtulit Lactantius Vulpio cum Elegiaca simul Epistola, cui nostra hæc respondet.

(2) *Gaudet & Hetruscis nunc mea Musa modis. Musa, Musarumque* nomine non tantum versus & versu exarata opera, verum & prosa oratione conscripta aliquando significantur; præcipue tamen humanæ Litteraturę. Hic igitur pro *Musa* Librum ipsum Aricinorum Historiam prosa oratione complexum intellige.

(2) *De Puero. Joannes Baptista Collicola* lectissimus adolescentulus & eximiæ indolis ac spei, qui, sub hujus Epistolæ Auctoris magisterio, Livii Historiam a teneris mirum in modum excipiebat, reddebatque memoriter.

(3) *Præclarorum Parentum. Franciscus Collicola* Spoletanus & Romanus Patricius, Pater. *Diana ex Marchionibus De Cavalleriis Ursinis*, primariis

item Romanis Patriciis, Mater.

(5) *Magnus Avunculus*. *Cajetanus de Cavalleriis Ursinus*, Nuncius pridem Romanæ Sedis Coloniæ Ubiorum; mox ad Ioannem Quintum Lusitaniæ Regem. Cardinalis a Clemente XII. P. M. designatus, & morte præceptus Purpuræ, dum illi Romæ suprema omnia ac prosperrima vovebantur.

(6) *Patrui Purpura*. *Carolus Collicola* S. R. E. Cardinalis excellsæ mentis ac miræ in agendis dexteritatis vir, olim Seminarii Romani Convictor, Patruus lectissimi nostri adolescentuli. In quem ipsum adolescentulum, cum e periculoso morbo convaluisset, & istud lusimus Gratulatorium Hendecasyllabon.

Gaudete, Hendeca *syllabi*, *quot estis*.
Nunc nunc plaudite, quotquot estis, omnes,
Meo Collicolæ, *meo sodali*,
Qui Flos est Equitum & Juvenculorum,
Francisci *Decus & Decus* Dianæ,
Unus Unicus, & Parentum Ocellus.
Morbo convaluit febriculoso,
Pro quo expalluimus timore Amici;
Et pro quo Superum omnium per aras
Vota fecimus, impetravimusque.
Cum Doctore suo valet Ioannes;
Cumque illo Historias legit Quiritum
Rursum. *Nos veteres suos sodales*
Invisens iterum diu silentes
Festiva fovet allocutione.
Gaudete, Hendecasyllabi, quot estis;
Nunc nunc plaudite, quotquot estis, omnes

E' P' P' Ω Σ O.

Have *mi Joannule*. Have & Vale.

(7) *Sarmaticisque jugis*. Vastissimas Poloniæ, & Lithuaniæ Regiones intellige, unde in Sancti Athanasii Magni Græcorum Romæ Collegium alumni profecti ex Ordine Sancti Basilii, Græci, ac Rutheni Ritus, qui deinde in patriam restituti maximo Genti suæ & contribulibus sunt adjumento. Quibus, aliisque Græcis jovenibus eodem in Collegio alumnis Lactantius noster, optimis exemplis, & institutis, dum Præfectus eorum curam gereret, plurimum profuit.

EPISTOLA DECIMA.

(1) *Amphitruoniadis Colles*. Scilicet *Tiburtini*. Tibur enim Herculi sacrum fuit peculiariter, unde sæpissime appellatum *Herculeum* est; & Colles Tiburtini *Colles Herculei*. Fuit autem Hercules Alcumenæ Amphitryonis sive Amphitruonis uxoris Filius ex Iove, ut est in fabulis. Dictusque est passim *Amphitryoniades* sive *Amphitruoniades*.

(2) *Arboribus*..... *Palladiis*. Oliveta vastissimi tractus in Tiburtino. Oliva dicta est *Arbor Palladia*, eo quod ab Pallade inventa primum fingitur. Virg. *Oleæque Minerva Inventrix*. Georgic. lib. I. v. 18.

(3) *Albunea templa*, &c. Ædificium Tibure adhuc extans creditum dictum que vulgo: *Il Tempio della Sibilla*.

(4) *Alexander*. Vir Clarissimus *Josephus Alexander Furiettus* Bergomas, in Romana Curia atque Aula Præsul Amplissimus, integritate & Doctrina, præsertim vero Iuris prudentia, & obitis egregie muneribus publicis, Iudex probatissimus.

(5) *Cecropio Seni*. Solon, qui Atheniensibus suis a Cecrope exortis leges dedit. Cecrops autem Pandionis filius Athenas fundavit.

(6) *Kalenda, Ruri inimica dies*. Prima Novembris; qua die Tiburtinæ Autumnales Rusticationes desinunt ferme omnibus Romæ publica munia gerentibus.

(7)

(7) *Cessante Rubrica*. Legum Codices intellige. Sic. Perf. Sat. 5. v. 90. Masurii Sabini Legalia Responsa, dicuntur *Rubrica Masuri*. *Praesertim si quid Masuri Rubrica notavit*; nomen autem inde deductum, quod rubro lapillo primum scribere consuevere, *rubrica* appellato. Hinc Sacrorum Officiorum leges ac ritus minio pariter descripta, *rubricæ* nobis dicuntur.

(8) *Et modò cum Lando*. Illustrissimus Præsul Franciscus Landus Placentinus, nunc Beneventanus Antistes, Tiburtini secessus hactenus in paucis amator, pietate, severioribusque pariter & amœnis doctrinis, obitisque Parisiis ac Romæ publicis muneribus, illustris.

(9) *Sancto modocumque Canali*. *P. Alexander Sancto-Canale* Soc. Iesu Panormitanus Sacer Orator tota Italia percelebris, nunc autem Romæ, in SS. Nominis Iesu, Sacrorum Librorum Interpres eximius.

(10) *Cancros*. Rusticas inter voluptates accensent nonnulli cancrorum fluvialium, vulgo *gambari*, piscationem, seu venaturam: quorum copia ingens in ripis Anienis, in Tiburtino.

(11) *Duplices uvas*. Scilic: celebres illas sapidissimas: *Cornetta di Tivoli, & Pergolese di Tivoli*

(12) *Hadriani Tractus*: nempe Vastissimæ ac magnificentissimæ Tiburtinæ Hadriani Cæsaris Villæ Spatia, quæ milliaria sex gyro, & longitudine tria complexa dicantur. Unde, tot post evoluta sæcula, totque adhibitas effossiones, assiduè adhuc pretiosa antiqua monumenta eruuntur.

(13) *Centauros exhibuere duos*. Eximii Operis statuas intellige duas, quas paucis ab-hinc annis V. Cl. Alexander Furiettus invenit in Tiburtino, e ruderibus Villæ Hadrianæ refossas. Artis miraculum.

(14) *Asarota*: pavimenta, quæ scopis minime verrenda sunt; sed pannis aut spongiis purganda & detergenda, ne corrumpantur: ex Greco σάρω, quod est *Verro*, & *alpha privativo*: hinc *Asarota*, *scopis non verrenda*.

(15) *Picturatum sternitur omne solum*: scilicet pretiosissima Veterum pavimenta Musivo Opere contexta, quæ Furiettus idem in Hadriana Villa detexit, minutissimis e lapillis coloratis vividissime compacta. Hujusmodi appellaverunt Prisci Latini, sive Romani, *Opus Musivum*, *Opus tessellatum*, *Opus denticulatum*, *Opus spicatum*, *Opus vermiculatum*; & quandoque etiam *Spicam* & *Vermiculum*; ut in Inscriptionibus Vetustis aliquando legimus.

(16) *Columba*, &c. Inter alia pretiosa hujusmodi pavimenta, detexit Furiettus idem singulare illud, quo columbæ quatuor (sive turtures, ut aliquibus magis videntur) repræsentantur, diverso unaquæque gestu, ad aquæ craterem stantes, prout hic describuntur.

(17) *Quas colis Astrea*, &c. In Ædibus Publicis *Montis Citatorii*, quo nobilium Hospitum & Advenarum concursus magni, ad Centauros, & Musiva hæc pavimenta spectanda atque admiranda, fiebant.

(18) *Dum peteres Meliten*. Meliten adivit Furiettus olim Venetæ Reipublicæ jussu, ut Venetorum ipsorum negocia cum Rhodianorum sive Melitensium Equitum Magno Magistro transigeret, adversus communem Christiani Nominis Hostem.

(19) *Jactatum Te fluctibus*. Quibus in navigationibus, eundo redeundoque, fœdis fuit non semel tempestatibusagitatus, maximisque discriminibus objectus.

Non solum facto ; verum opprobrio quoque turpi.

(8) *Seu viride aspectas regalibus ædibus æquor*, &c. P. *Ubertini Carraræ* Soc. Iesu Poetę Celebris dictum fuit; ex Macaresianis Excellentissimorum Ducum Rospigliosorum ædibus magnificis duplicis Æquoris, seu Maris esse prospectum amœnissimum. *Viride* alterum Camporum latissime patentium; alterum vero *Cæruleum* Thyrreni Maris, cujus in Littore, sive Ora, est Macaresium. *Fœnoque*, &c. *Omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus quasi flos agri; exsiccatum est fœnum, & cecidit* flos. Isaiæ Cap. 40.

(9) *Quam colis Etrusci vastam modò Littoris oram, Quot Populis quondam culta, superba fuit!* Ora Maritima ist hęc, vulgo *La Maremma di Macarese*, priscis sęculis Urbium atque Oppidorum celebrium plena fuit: quarum jam pridem ipsæ etiam periere ruinæ, vix que ab Eruditioribus sagacioribusque Antiquariis earum aliquot nomina situsque detecta sunt, ex minimo aliquo resosso recognitoque vestigio.

(10) *Fregenarum Urbem*. Quod Urbi *Fregenæ* ad *Aronis* Fluminis ostia sita fuerit, ac proinde, ubi nunc *Macaresium*, legitur apud Philippum Cluverium in Italiæ Descriptione; innuitque Tabula Cingulana Agri Romani, & Francisci Eschinardi S. I. in eam Enarratio. Porro Cluverius Lib. 2. Ital. Antiqu. p. 498. Lugd. Bat. 1624. fol. diligenter monuit, *Fregenas istas Etruscas* pluribus ab Scriptoribus cum *Fregellis Latinis*, sive *Campanis*, modò *Ponte Corvo*, apud Aquinum, fuisse confusas. Ipse tamen utriusque Urbis latum & manifestum discrimen, pluribus Veterum testimoniis de utraque adductis, ostendit. De Fregenis autem Urbe, ubi nunc Macaresium eit, olim constituta, ita Silius Italicus lib. 8.

Alsium, & obsessa campo squalente FREGENÆ.

(11) *Bebiana Mania*. Tabula Agri Romani Cingulana nuper laudata, antiquam Urbem *Bebianam* nomine in Macaresii vicinia constituit, prope Fossam, & Pontem. vulgo *dei tre denari*; ad pervetusta quædam ædificiorum vestigia subscribens *Bebianæ Rudera*.

(12) *Cum Lorio*. Eadem Tabula prope Fundum, seu Prædium, *La Bottacbia*, subsignavit *Lorii Rudera*; nomen scilicet Priscæ Urbis dirutæ.

(13) *Cum Statuis*. Item in ea vicinin prope Diversorium, nunc *Monterone*, Locum designat ea Tabula *Ad statuas*, sive *statuæ*; sic forte olim dictum ob insignes aliquas in eo statuas collocatas.

(14) *Alsium*. Fuit antiquissim's temporibus *Alsium* maritima Urbs celebris, cujus meminere Livius, Dionisius Halicarnasseus, Vellejus Paterculus, Plinius, Silius Italicus, Strabo, Ptolomæus aliique Auctores; ut apud Cluverium videre est. Lib. 2. Ital. Antiq. p. 497. Edit. Lugd. Batav. Portus ejus *Alsiensis* dictus est. De quo Cicer. in Miloniana, & in Epistolis Familiaribus. Cluverius autem, cum aliis, situm Portus Alsiensis constituit, ubi modo est Castrum cum Arce, vulgo *Palo*, *& la Fortezza di Palo*. ex eo prælertim indicio, quod ibidem antiquus lapis fuerit detectus, cum litteris: DECUR COLON ALSIENSIS. Tabula verò cingulana Agri Romani ad ostium *Rivi Cupini* apud Palum, indicavit *Rudera Portus Alsiensis*.

(15) *Alsietina sua nomina fecit Aquæ*. Ea Aqua, cujus Romæ vulgatum est nomen, *Acqua di Bracciano*, quæque potissimum emergit ad Fontem a Paulo. V. P. M. magnificentissime in Ianiculo: extructum, nobis *il Fontanone*

none di San Pittro Montorio, ob hoc *Aqua Paula* dicta, ea, inquam, Aqua ab Romanis olim *Aqua Alsietina* fuit appellata: eo quod non tantum ex *Lacu Sabatino*, nunc *di Bracciano*, originem habuit; verum etiam, & quidem priorem longinquioremque, originem duceret ex *Lacu Alsietino*, qui in Agro Urbis *Alsii* fuit; quique hodie dicitur: *Lago di Straccia-Cappa*; prope Sabatinum; quemque alii cum Lacu, vulgo *Lago di Martignano*, confundunt.

(16) *Nec procul hinc Cæreveteres*. *Cerveteri*. Etruriæ suburbanæ Oppidum; unde Romani ritus in sacris adhibendos accepere, *Ceremoniæ* dictos. Oppidum etiam, *Cere* sine addito, dictum est.

(17) *Urbs & Agylla*: prope Cere silex est præcelsa, in qua urbem Agyllam fundatam memorant: quæ *Urbs* quoque *Agyllina* dicta. Virg. Æn.8. v. 478.

Haud procul hinc saxo colitur fundata vetusto
Urbis Agyllinæ sedes: Ubi Lydia quondam
Gens bello praclara jugis insedit Etruscis.
Hanc multos florentem annos Rex deinde superbo
Imperio, & sævis tenuit Mezentinus armis.

(18) *Urbs Maxima Veii*. Communior nunc antiquariorum Pars post Raphaelem Fabrettum, censet, locum, ubi olim celeberrima Urbs *Veii*, Agri Vejentis Princeps & Domina sedit, esse eum, in quo oppidum est *L'Isola di Farnese*, publica inter Diversoria: *La Storoo, & Baccanello*; haud ita procul ab oppido *Formello*, in Agro Romano, & Tuscia Suburbicaria. Fuere *Veii* primis Romanæ Reipublicæ sæculis Urbs potentissima, atque opulentissima; Hetruriæque Populorum ex principibus una, & forte omnium maxima.

(19) *Trojo longior ille labor*. Obsedere Romani, sive oppugnavere Vejos annis plusquam decem, cum tamen decennalis fuerit illa celebris Trojæ obsessio. In Vejorum Obsidione, primum sub pellibus ab Romano exercitu hiematum est. Capta demum fuit Urbs prodigio, ut Livius, narrat; Lacus Albani deductione facta, juxta oracula. Vide Librum nostrum *de Albanis* Tom. 7. Vet. Latii. Vejorum vix jam rudera, aut vestigia apparent: eorumque excidium ferme sine vestigiis in plures multumque diversas sententias de hujus Urbis antiquo situ, scriptores distraxit. De Veiis Livius diffusissime.

(20) *Hic quondam Cremera, Fabiorum infamia, flumen*, trecentorum Fabiorum Cæde, Bello Vejenti, nihil celebrius in Romana Historia. Ad Cremeram fluvium, in Agro Vejenti, ea fuit perpetrata. Fluvio nunc nomen *La Valca*. De Fabiis Livius pariter & Ovidius.

(21) *Oppidaque antiquo tot celebrata Lare*. Aliæ quoque Urbes & quidem celebres, extiterunt olim in ea vicinia & Regione: ut *Careje*, hodie *Galera*; quem prope pagum est Fundus *La Badia di Santa Maria in Celsano*, ad Venerabile Collegium Germanicum-Hungaricum Romæ pertinens. *Rubra* hod. *Grottarossa*; *Fidena*, nunc *Castel Giubileo*; aliæque.

(22) *Parte alia bifidus Tibris Tyrrhena lacessens Æquora*. Habet Macaresius Fundus proximum Tiberim sinistrorsum; qui Antiquam Hetruriam a Latio divisit: ramisque duobus distinctus, ad locum ex eo dictum *Capo di rame*, Insulam efficit; quam; Veteres *Sacram* dixere: quamque circuitu octodecim passum millia complexam, Antiquarii memorant.

Duo-

Duobus deinde Ostiis in mare sese exonerat Tiberis; altero, vulgo *La Fiumara*; altero verò *Fiumicino*: tanto impetu, ut bellum potius, quam tributum, mari inferre videatur.

(23) *De Portu triplice Clarus erat*. Proxime Ostia Tiberis, tres olim percelebres Portus fuere.

(24) *Ulpius*. Latere Fluminis dextero, prope alveum, nunc *Fiumicino*, interius fuit *Portus Trajanus*, qui a nobis hic *Ulpius* dicitur ab Auctore Imperatore Cæsare *Marco Ulpio Trajano*. Ejus adhuc murorum circuitus, multæque marmoreæ columnæ, ad quas naves alligabantur, perdurant adhuc: sinus ejus ferme rotundus lacus instar, sive paludis, accolis dicitur *Trojanella*. De illo vid. Vulpium *Veteris Latii Tom. 6*.

(25) *Claudius ante hunc*. Dexter pariter Tiberi fuit *Portus Claudius* Imperatoris *Claudii* Cæsaris Opus, ad ipsum Littus Maris, ante Trajanum; quem Trajanus interiorem postea excitavit. Claudius figuræ pene ovalis fuit: ex eo, per fauces quasdam in Trajanum postea fuit aditus. Portus Claudius modo terra arenisque fere omnino est oppletus. Locum accolæ babutiunt, *La Trojana*, ea opinione, quod de Trojanis hæc loca nomen desumpserint: cum revera corruptæ sint voces, *La Trojana*, *La Trojanella* & *Trajano*: eo quod Trajanus, & *Claudium Portum* restituerit ornaveritque, & novum de suo nomine *Trajanum* adjecerit. Porro duorum horum Portuum magnificentissime extructorum ex celebritate, Urbs sive Civitas olim conflata est *Romanus Portus*, sive etiam *Portus*, sine addito appellata. Fuitque Christianis sæculis Celebris ac Populosa; Sacro proinde Antistite decorata, qui *Portuensis* est dictus hodie, licèt ea loca in ruinis omnino jaceant; adhuc tamen Titulus *Portuensis* Antistitis superest; ejusque sacra Ditio oppida plura & pagos complexa. Vide Vulpium *Tom. 6. Veteris Latii* de his fuse agentem.

(26) *Lævum muniebant ostia Regis opus*: sinistrum ad Alveum Tiberis, nunc *La Fiumara*, fuit ab *Anco Marcio* Romanorum Rege quarto Urbs excitata, *Ostia nomine*, sive *Ostia Tiberina*, ex vicinia duorum, Tiberis Ostiorum. Ea quamvis pene deserta, subsistit tamen adhuc, Titulusque Antistis sacri est; qui Cardinalium omnium est antiquissimus. Apud Urbem Ostiam primis Romanorum temporibus Portus fuit peculiaris, qui *Portus Ostiensis* est dictus: quamvis postea *Portus Romanus*, ab aliquibus etiam *Ostiensis* fuerit appellatus; ostiensi ipso desinente, atque oppleto.

(27) *Ast ultra hæc, Latium*: a Tiberi *Circejum* Promontonium, Veteris Latii pars Australis extendebatur.

(28) *Lavinaque Littora bellis, Descensu & Phrygii nobilitata Ducis*: Scilic. Æneæ Trojan. de quo Virgil. Æn. primo *Lavinaque venit Littora*. Oppidum modo *Patrica*, seu *Pratica*; in Latina ora maritima positum, sedem antiqui Lavinii constituunt Antiquarii.

(29) *Ardea, qua Turni*. Extat hodieque Castrum *Ardea* dictum, muris circumdatum ex vivo prægrandi secto & quadrato lapide munitum. Fuit olim *Ardea* Rutulorum Civitas princeps, cujus rex Turnus; de quo Virgilius sex posterioribus Æneidos Libris fusissime.

(30) *Laurentum Regna Latini*. Laurentum Urbem constituunt Eruditi Viri plerique omnes loco in Latino Littore, dicto *Paterno*, aut *Torre di Paterno*; Tiberim interatque Antium Promontorium. Egit Vulpius in Veteri Latio *De Ardeatibus*, & *Laurentinis*, duobus libris seorsim.

(31) *Quo vestris posita est aurea sella Foris*. Sic Propertius Suburbanarum plurium Civitatum desolationem commemorans Lib. 4. Eleg. 11.

Et Veii veteres, & Volscu Regna fuistis;
Et vestro posita est aurea Sella Foro.
Nunc intra muros, Pastoris buccina lenti
Cantat, & in vestris ossibus arva metunt.

(32) *Occultans catulosque feræ*. Idem ait Horatius de ruinis veteris Trojæ. Lib. 3. od. 3. *Dum Priami Paridisque busto Insultet armentum, & catulos feræ celent inulta.*

(33) *Quid vano tumeat periturus homuncio flatu?* Celebre est argumentum idem, quod homini, ruinas magnarum urbium intuenti, recordatio propriæ mortalitatis subire in mentem debeat, eoque ex aspectu debere illum superbe non sapere, sed proprie tenuitatis meminisse. Servius Sulpicius in Epistola ad Ciceronem, De Consolatione in morte Filiæ Tulliolæ, sic sapientissime. Lib. 4. Ep. Cic. Famil. Ep. 5. *Ex Asia rediens, cum ab Ægina Megaram versus navigarem; Cœpi regiones circumcirca prospicere. Post me erat Ægina: ante Megara; dextra Siraus; sinistra Corinthus; quæ oppida quodam tempore Florentissima fuerunt; nunc prostrata, & diruta ante oculos jacent. Cœpi egomet mecum sic cogitare. Hem. nos homunculi indignamur, si quis nostrum interiit, aut occisus est, quorum vita brevior esse debet; cum uno loco tot oppidorum cadavera projecta jaceant. Vis ne tute, Servi, cobibere, & meminisse hominem te esse natum?* Sic pariter Actius Sincerus. Sannazarius Libro secundo De Partu Virginis, ỷ. 213. & sequentibus.

Et qui vertentes immania Saxa, juvencos
Flectit arans; qua devicta Carthaginis arces
Procubuere, jacentque infausto in littore turres
Eversa: quantum illa metus: quantum Urbs dedit insultans Latio, & Laurentibus arvis!
Nunc passim vix relliquias, vix nomina servans
Obruitur propriis non agnoscenda ruinis.
Et querimur, genus infelix, humana labare
Membra ævo? cum Regna palam moriantur, & Urbes.

Quam pulcherrimam & verissimam plane sententiam Torquatus Tassus egregie in suum elegantissimum Poema sic transtulit: *Giace l' alta Cartago, e appena i segni dell' alte sue rovine il Lito serba, Muojono le Città; Muojono i Regni; copre i Fasti, e le Pompe arena & erba. E l' uom d' esser mortal par, che si sdegni; O nostra mente tumida e superba!* Ipse denique Sannazarius *in Theatrum Campanum*, sive *Ruinas Capuani Amphitheatri* Ep. 39. Lib. 2. *Editionis, Patavinæ ap. Comminum*, sic:

Dicite Semidei, silvarū Numina, Panes,
Et si qua advēsu es Nympha fugata mero
Cui licuit tantas saxorum evertere moles
Quas jam disjectas vix nemora alta tegunt?
His ne olim sueta est cuneis Campana juventus
Amphitheatrales lata videre jocos?
Nunc ubi tot plaususque hominum, vocesque canoræ
Tot risus, tot jam gaudia, tot facies?
Scilicet, heu fati leges! rapit omnia tēpus.
Et quæ sustulerat, deprimit ipsa dies.

(34) *Nunc quamvis sacra nos compede Roma moretur*. Innuit hic Auctor, se quamvis modo detineatur Romæ ab nonullis sacris Congregationibus, quibus est accensitus, sacrisque a studiis Divinarum Litterarum, quas profitetur; alias tamen deliciis Macaresii Ruris interfuisse, eo deductum ab Excellentissimo Zagaroli Duce, ut ipsum cum nobilissimis Conjuge ac liberis suis, Sancti Patris

Igna-

Ignatii exercitationibus imbueret; una cum domesticorum suorum gregibus copiosissimis: atque adeo, ut Macaresii Ruris colonos hinc atque hinc dispersos Divini Verbi pabulo recrearet.

Viam autem *Aureliam* antiquam, *Castrum Guidi*, ac *Pontem* fluvioli *Aronis*, Macaresium euntes obeunt, atque transmittunt.

(35) *Burgundius Heros*. *P. Horatius Burgundius* Soc. Jesu, vir religiosissimus, & Mathematicus celeberrimus, tunc Excellentissimorum Ducum sacris a confessionibus, pene ex improviso nobis ereptus Ann. 1741. Martio Mense.

(36) *Corradinus princeps, Lercarius atque. Petrus Marcellinus Corradinus, & Nicolaus Lercarius* S.R.E. Cardinales; virique Principes, & Patricii plurimi; aliique clarissimi ex Urbe accedentes hospites.

(37) *Gentis spes prima Camillus. Excellentissimus Dominus Camillus Rospigliosus* Excellentissimi Zagaroli Ducis filius primogenitus, qui Auctorem in suo Macaresio Rure benignissime excepit & humanissime.

(38) *Turrim me visere Petræ*. *Torre in pietra* Prætorium nobilis Falconeriæ Gentis haud ita procul Macaresio.

(39) *Tum vi hoc Automedonte diu.* significat Auctor se magni fecisse, quod a tam nobili Ductore huc atque illuc deductus fuerit. Fuit autem *Automedon* Currus Achillis auriga celebris & peritissimus; de quo Homerus. Juvenalis quoque ut nobilem ac peritum Currus ductorem significaret, *Automedonta* appellavit. Sat. prima.

(40) *Stagnaque visa mibi*. In vicinia Macaresii Ruris stagna sunt duo; quorum alterum Orientis, alterum Occidentis solis plagam obvertitur. Ex iis, quod Macaresio propinquius est, Excellentissimis Dominis Rospigliosis plurimum affert utilitatis.

(41) *Castra Palidori*. *Palidoro*. Castrum ac Prædium *Xenodochii Sancti Spiritus in Saxia Romæ*, inter Macaresium & Palum constitutum.

(42) *Vetera Monimenta, ruina...... tua Castra, Palus:* eadem Via, dextrorsum, ruderæ murorum apparent, quæ dicuntur *Palo vecchio*: ac deinde in ipso maris Littore Oppidum & Castrum *Pali* munitum occurrit. *Palo, & Fortezza di Palo.*

(43) *Ruris Opes*. Venatus Macaresii aprorum percelebres. Equarum armenta, Casei, vulgo *provature di Macarese;* Bubalini Fœtus lactentes. Coturnices totius illius oræ quando Aprili mense ex Africa ad nos redeunt, lassæque facillime capiuntur.

(44) *Locum Graii dixere Beatum*. Græca origo nominis *Macarese*, *Deliciarum & Gaudiorum Locum* significat: ea enim lingua *Macarios* idem est ac *Beatus:* quare *Macaresios* optime verteretur *Piccolo Paradiso Terrestre*.

(45) *Rura Gabina subi*. Delicatæ Rusticationes apud oppidum *Zagarolo* in antiquo Gabino Agro situm.

(46) *Regia Celsa Quirini*. Magnificæ Rospigliosorum Principum Ædes Romæ in Monte Quirinali.

(47) *Cum Doctore Tuo*. *Philippus Ingegneri* is est, Vir Clarissimus ac Pius Sacerdos, idemque, excellentissimi Domini. *Jo: Baptistæ Rospigliosi* Doctor egregius; atque Epistolæ ad Auctorem missæ, Cui hæc facta Responsio, Director, &c.

(48) *Gemini*. Sol scilic. in signo cœlesti *Geminorum*: uno verbo, *Majus Mensis*: quo tempore, pro aere, ob frigoris remissionem ad insalubritatem jam redeunte, Macaresiæ Rusticationes desinere consueverunt.

LIBRO TERTIO.

EPISTOLA PRIMA.

* HÆc Epistola edita est Brixię Anno Salutis MDCCXLI. in 4.

(1) *Archæa*: Revera Quirinus Cardinalis Amplissimus cum in aliis Editis Operibus variis, tum maxime in Libro, cui Titulus *Primordia Corcyræ* excellentissimam interioris, antiquiorisque Litteraturę Eruditionem ostendit. Quod hic significant hæ veræ laudes, quibus dicitur: *Reposta Archęa Pater Eruditionis*. Si quidem in eo libro Eruditissimus Auctor quamplurima abstrusiora Græcorum Scriptorum Veterum testimonia in rem suam adducit; eorum veram sententiam aperiendo: falsis, atque contortis interpretationibus omnibus seclusis, & amandatis.

EPISTOLA SECUNDA.

* EDita est hæc Epistola Brixiæ An. Sal. MDCCXLI. in 4. & iterum ibidem in Epistola Italica Brixiani Civis ad Amicum: *De Brixianæ Litteraturæ Progressu sub Cardinali Quirino Antistite*, ubi Hujus Epistolæ Hendecasyllabi dicuntur *Aurei sæculi Augustæi pares Carminibus, atque illis inserendi &c.*

(1) *Nam me Flaminii*, &c. Adhibet hic Auctor sententias & carmina quædam M. Antonii Flaminii, Latini Poetæ mundissimi, in re simillima: neque hoc furtim facit: sed edicit palam.

(2) *At* TE BRIXIADUM &c. Quicumque maxima, assiduaque incrementa perpendent, quę Quirinus Cardinalis Sacris, Profanis, Græcis, Latinisque, & remotioribus quoque Orientalibus Litteris in Regione Brixiana promovet & procurat; ex quo, maximo ejusdem bono, Sacer ibidem est renunciatus Antistes, Mecænasque præest munificentissimus; is profecto, æquissimo jure & meritissimo Cardinalem eumdem *Brixiadum Musarum Decus* his versibus dici cognoverit, ac pronunciaverit.

EPISTOLA TERTIA.

* EDita est hæc Epistola Brixiæ An Sal. MDCCLXI. in 4.

(1) *Callimachique*, &c. Hæc sunt nomina maledicorum scriptorum, qui Paulli II. P. M. nomini ac famæ detraxerunt, Duce Platina. Quorum calumniæ commentario, quod hic laudatur, ab Eruditissimo Sapientissimoque Quirino Cardinali penitus obtritæ ac dissipatæ sunt.

(2) *Livor rumpere* PAULLUS BARBUS idem. Auctor hic utitur archaismo in hujus versus mensura; elidendo scilicet litteram S. in voce PAULLUS; ita ut sit legendum PAULLU BARBUS: velut est apud Ennium *Catus Æliu' sextus, & Vivus per ora Virum*; aliaque sexcenta apud primos Poetas Latinos.

EPISTOLA QUARTA.

(1) SEbinive Lacus, &c. Hic nobis dicitur *Lago d'Iseo*, in Brixiana Regione.

(2) *Benaci*, &c. *il Lago di Garda*. De quo Virgilius Georg. 2. v. 160.

Fluctibus & fremitu assurgens, Benace, marino.

(3) *Mela*, &c. Flumen *Mela* certe in Agro Brixiensi: dequo tamen controversia est inter Recensiores ipsos Brixianos Scriptores, utrum prope Urbem, an procul fluat, sive, ut verius dicam, utrum intra, an extra Brixiæ mœnia: *Mela* Fluvium nominavit Virgilius Georgic. 4. v. 278.

(4) *Rigatos*. Calami sive cannæ ex Chalybe ductæ ad parvi tormenti bellici, vulgo *arcobugio*, armaturam. Ob lineam quandam sive sulcum, dicuntur *rigate*: quæ autem in Agro Brixiensi fiunt, ob ferri fodinas copiosas & excellentes, maximo ubique gentium in pretio sunt, & in regiones quoque remotissimas asportantur.

EPISTOLA QUINTA.

(1) FOrma Gregis. Talem requirit sacrum Antistitem Divus Petrus Ep. p. C. 5. v. 3. *Forma factus Gregis ex animo.*

(2) Hic *vultus simul exerit*. Ita Horatius de Augusto: *Vultus ubi tuus affulsit, Populo gratior it dies, & soles melius nitent.* Od. 5. Lib. 4.

(3) *Cachinnorum*, &c. Sic Catullus Epigr. 31. v. 14. *Ridete quicquid est domi Cachinnorum.*

EPISTOLA SEXTA.

(1) COllis hic Quirini, &c. Luditur hic in vocibus *Quirini*, & *Quirinali*; nec abs re quidem, ut videtur.

(2) *Provocare noli*. Sic Statius De Lucani Natali, Silvar. lib. 3. carm. 7. v. 361.

Boesin Mantua provocare noli.

EPISTOLA SEPTIMA.

(1) CAdit heu, &c. Virgilius Eclog. 9. v. 17. *Heu cadit in quemquam tantum scelus.*

(2) *Pari quis unquam?* Catullus Ep. 29. v. 1. *Quis hoc potest videre, quis potest pati?*

(3) *Sacris Liminibus*. *Ad Limina Apostolorum*, ut ajunt, accedere consuevit Cardinalis Quirinus ex Brixiensi sua Sede bis in anno, itinerum incommoda flocci faciens. Quin & ipsa itinera vacua nunquam a studiis litterarum præterire sinit: cum vere de illis usurpet, quod scilicet *secum peregrinantur, & iter faciunt*. Testimonio sunt tot Epistolæ eruditissimæ, quas in itineribus scriptas, ad Viros Clarissimos datas edidit, pergitque edere in dies.

EPI-

EPISTOLA OCTAVA.

(1) T*Errarum Dea*, &c. Hos cum sequentibus versibus mutuatus est Auctor a Martiale & Catullo, ad suas ornandas Epistolas, tanquam opportunissimos, ita ut de suo melius dicere diffisus fuerit. Neque hoc abscondit; imo edicit palam.

EPISTOLA NONA.

(1) A*Lexander*. *Alexander Lope* Sem. Rom. Convictor e Ducibus Taurisani & Monteronis Patricius Lupiensis, sive Aletinus, sive Lyciensis, ex Matre nobilissima Caffarella Romana, &c.

(2) *Pol! diserte* &c. In Instauratione studiorum egregie recitavit in Romano Seminario egregiam Elegiam De Laudibus Friderici Christiani Primogeniti Saxoniæ Principis Regisque Poloniæ filii, ibidem Marianæ Congregationis Præfecti Ann. Sal. 1740. Kalendis Novembribus.

(3) *Baldus*. *P. Claudius Adeodatus Baldus* Soc. Jesu Liburnensis.

(4) *Cratteus Bianor*. Nomen Pastorale Auctoris inter Arcadas.

(5) *Sic Pindi*. Dum hæc Epistola ad Alexandrum Lopez fuit allegata, Rethoricæ Poesique ille operam dabat: quapropter opportuna in his facultatibus progressuum auguria eidem facta.

(6) *Meique Livj*: scilic. Patavini, & Auctoris civis & conterranei.

EPISTOLA DECIMA.

(1) A*Ngele*. P. D. Angelus Calogerà Monachus Camaldulensis Urbanus Venetiis Opusculorum Philologorum pluribus Tomis Collector, Editor, atque Illustrator.

(2) Mutuatam ex Catulli Epigrammate quinto hanc Epistolam, nemo non videt: attamen in honestiori multo argumento.

EPISTOLA UNDECIMA.

(1) C*Rescenti*. Est hic Illustrissimus Amplissimusque Presul *Marcellus Crescentius* ex vetustissima nobilissimaque Romanorum Crescentiorum Gente, qui post alia sancte in Romana Curia obita munera, ex Sacræ Rotæ Auditore Pontificius Nuntius in Gallias ad Ludovicum XV. Regem allegatus, mirum in modum virtutibus eluxit. Huic adolescenti, suoque in Philosophicis amicissimo Condiscipulo olim hanc Epistolam cum, pio, ornatoque Libello Auctor miserat.

EPI-

EPISTOLA DUODECIMA.

(1) COSMI *Cosmus de Angelis* Patricius Pisanus Bargæ in Etruria Marchio, Seminarii Romani tunc Convictor, multæ expectationis juvenis immatura nobis morte præreptus.

(2) *Aloysi*. Huic Elegiam de Beati Aloysii laudibus recitandam auctor tradiderat; ac præcipue Beati ejusdem Vota de Societate Jesu ineunda.

EPISTOLA DECIMATERTIA.

(1) CAROLI *P. Carolus Mandosius* Soc. Jesu Romanus Elegiarum Scriptor egregius, & Elloquentiæ ac Poeseos Romæ Professor illustris.

EPISTOLA DECIMAQUARTA.

(*) EDita est hæc Epistola Romæ Ann. 1742. ap. Mainardum in 4. cum aliis ejusdem argumenti, Curante Francisco Benalio Tarvisino, &c.

(1) MARCUS. Excellentissimus Eques atque Senator *Marcus Fuscarenus* Venetorum suorum Publicus Historicus.

(2) *Quantus Vindobonaque*, &c. Ad Carolum Sextum Romanorum Imperatorem Venetæ Reipublicæ Orator fuit.

(3) *Urbi Romulea*, &c. Mox Romæ ad Clementem XII. P. M. & ad Cardinalium Collegium in Comitiis Vaticanis; denique ad Benedictum XIV. P. M. item Orator.

(4) ARCADIÆ *mei Sodales*. Scilic. Auctor Arcas est Pastor *Bianoris Cravei* nomine.

(5) *Tiburtes*, &c. Amœnissimis in Tiburtinis Tusculanisque Rusticationibus Fuscarenus nobilium Eruditorumque Coetuum Sal, Mel merum, & delicium fuit. Hinc merito dicitur hic *Musarum Decus*, *& Suada Gloria*. Ob suavissimam doctissimamque præcipue oris facundiam.

(6) *Te Benalea*: *Franciscus Benalea* Fuscareni intimus familiaris poeta eruditus Arcadum plurimos in laudes Patroni sui beneficentissimi excitavit.

(7) *Parrhasium Nemus*. Sedes Celeberrimæ Arcadum Academiæ Romæ sic appellatur.

EPISTOLA DECIMAQUINTA.

LIber ab amplissimo Quirino Cardinali dono datus Auctori hujus Epistolæ hunc Titulum præsefert: *Diatriba Præliminaris in duas partes divisa ad Francisci Barbari, & aliorum ad ipsum, Epistolas ab Anno Chr. MCCCCXXV. ad Ann. MCCCCLIII. nunc primum Editas ex duplici M. S. Cod. Brixiano, & Vaticano Uno. Has omnes alterum Volumen complectetur. Quin ad ejus calcem aderit Ampla earumdem Mantissa ex Forojuliensibus Biblioth.*

bliotb. Guarneriana MSS. Brixiæ excudebat Joannes Maria Rizzardi 1741. *Superiorum Approbatione*. In fol. parv. sive in 4. Chartæ maximæ: pagg. DCXVIII. sine Præfatione &c.

EPISTOLA DECIMASEXTA.

(a) MARIO Illustrissimus Præsul *Marius Compagnonus Marefuscus* Patritius Maccratensis egregiæ expectationis juvenis, & in florenti adhuc ætate maturis virtutum fructibus exornatus.

EPISTOLA DECIMASEPTIMA.

(*) ANtiquarum Inscriptionum [illegible]. Libellus, de quo hic sermo, editus fuit Venetiis apud Simonem Occhi in 12. hoc Titulo: *Lettera del P. Giuseppe Rocco Volpi della Compagnia di Gesù al P. D. Angelo Calogerà Monaco Camaldolese; nella quale si espongono Cento Antiche Inscrizioni di fresca nuova scoperta, o correzione, con alcune brevissime Annotazioni per ciascheduna.*

EPISTOLA DECIMAOCTAVA.

(*) LAscaridum Gens Byzantina origine, Byzantii inter alios illustres viros protulit Imperatores duos, *Theodoros* nomine; ac *Joannem Lascaris* pariter Imperatorem. In Italiam deinde traducta, cum Comitibus Albio intemelii, vulgo di *Ventimiglia* Consanguinitate permixta est. Ex quibus prodiit *Joannes Paulus Lascaris* Militiæ Equitum Hierosolymitanorum Rhodiensium, nunc Melitensium, Magnus Magister. Nomen quoque Loco *Lascaris* appellato tribuisse videtur in Italiæ finibus prope Niceam in Subalpinis; in Lascaridum ipsorum ditione posito. Viris quoque Litteratis permultis inclaruit, ut *Joanne* ac *Constantino*, Græcis præcipue doctrinis illustribus, aliisque.

EPISTOLA DECIMANONA.

(1) W*Enceslaus adest, Wenceslaus Cdrolus Sacri Romani Imperii Comes de Purgstall* intimus Cæsareæ Majestatis a consiliis, olim Goritiæ *Locum-tenens*, & Aquilejæ Cæsareus *Commissarius*; mox meritorum suffragio ob gravissima egregie exercita munia, ad Ducis Goritiæ dignitatem evectus.

(2) *Camutia Joannes Baptista Camutius* e Comitibus olim Tolmedii in Foro-Julio, *Decanus*, ut vocant, nobilissimorum Aquilejensium *Canonicorum*, vir eximius, Romam ab Collegorum suorum Cœtu gravissimo ad maximi ponderis tractanda negocia allegatus.

EPI-

EPISTOLA VIGESIMA.

(1) TEmpe. Amœnissima Tessaliæ Loca Poetis commendatissima.

(2) *Alcinoi ..... Hortos.* In Corcyra Insula celebres Alcinoi Regis Horti fuere, de quibus Homerus in Odyssæa.

(3) *Maronianos ...... Calabros.* Calabriæ secessu Publius Virgilius Maro plurimum est delectatus: ejusdemque sepulcralis inscriptio memoratur sic habens: *Mantua me genuit; Calabri rapuere*, &c.

(4) *Sirmio* Peninsula in Benacu Lacu; nunc *Lago di Garda* ab Catullo, (qui tamen ibi minime natus est, sed Villa habuit) multum celebrata. De illa idem Catullus: *Peninsularum, Sirmio, Insularumque, Ocelle*, &c. Epigr. 31. v. 1. nunc dicitur *Sermione*.

(5) *Syllabis Catulli*. Ita Martialis: *Verona docti syllabas amat vatis*. Ep. 61. lib. 1.

(6) *Linternum*. Locus peramœnus in Littorali Campania ora deliciis Scipionis Africani & secessu celebris: nunc quoque *Linterno* dicitur, & prope ipsum *Terre di Patria*, Cajetam inter ac Neapolim.

(7) *Primo Neroni*. *Tiberius Nero* primus ex Cœsaribus hujus nominis, quo deinde vocati sunt, & *Domitius Nero* & *Claudius Nero* Cęsares. Notissimus est Tiberii secessus in Capréarum Insula, contra Neapolim. De eo Juvenalis: *Principis angusta Caprearum in rupe sedentis cum Grege Chaldeo. Sat. 10.*

(8) *Sibaritidis Tarentum*. Sibaritarum & Tarentinorum Deliciæ antiquitus celeberrimæ, ingenio partim populorum, partim vero regionum amœnitate & cultu confectæ.

(9) *Mevania. Pelígni*. Loca ab Propertio Ovidioque, cujus patria fuere, sæpius ob amœnitatem commendata.

(10) *Clausa Vallis*, &c. Vallis prope Avenionem in Galliis, vulgo *Val Cluse* a *Francisco Petrarca* ob *Laurea* suæ ibidem secessum sæpissime commemorata.

(11) *Mergilina*. Promontorium, prope Neapolim *Jacobi sive Actii Sinceri Sannazarii* secessu & versibus celebratum, vulgo *Mergoglino*.

(12) *Caphii*, &c. Inter elegantissima *Hieronymi*, *Fracastorii* (qui etiam *Frastorius* aliquando a poetis est dictus) carmina, *montium Caphiorum* sępe fit mentio; in quibus prope Veronam suam, fuit Fracastorii villa, ab hero multum amata, & frequentata.

(13) *Colles Euganei. Littus Hadriæ*. Villæ scilicet in Agro Patavino, tum in peramœnis Euganeis Collibus, tum juxta Medoacum, in planitie, mare versus, extructæ, cultissimæ.

(14) *Surrentina ...... Parthenio. P. Nicolaus Parthenius Giannetasius* Soc. Jesu poeta celebris surrentinum secessum frequentavit plurimum, dilexit, celebravitque. Loco nomen. *La Cocumella*: ibi Librum Carminum scripsit, inscripsitque: *Æstates Surrentinæ*.

(15) *Non Rufinula*. Villa peramæna Collegii Romani Soc. Jesu in Tusculano, prope Veteris Tusculi sedem, vulgo *La Rufinella*, de antiqui domini vocabulo, cui *Rufinus* cognomen; a quo etiam alia proxima Villa egregie ædificata, nunc Falconeriorum, *La Rufina* dicta est.

(16) *Praneste*, &c. Suburbanarum, quas Romani tum antiquitus, tum per hæc tempora frequentare consue-

verunt, rusticationum loca præcipua hic nominantur.

(17) *Tibur fertile*, &c. multis quidem, at veris meritisque, Laudibus Tiburtina Regio cumulatur. Quod vel ex eo pateat. Usurpantur enim Veterum Scriptorum, ac præcipue Horatii celebres de eadem regione sententiæ.

(18) *Arcadiæ Meos sodales*. Provocantur Arcades Pastores Auctoris collegæ in *Angeli Mariæ Quirini Cardinalis amplissimi* laudes; ac præcipue Patres Soc. Jesù quinque, auctoris ejusdem amici: scilicet *Tirrus Creopolita* h. e. P. *Josephus Carpani*; *Lirenus Boileus*, nempe P. *Contuccius Contucci*; Platenus Jeseus, sive P. *Antonius Casini*. Alseus Pisatides, qui est P. *Nicolaus Galeotti*, & *Nicetas Filantius*; scilic. P. *Carolus Nocetti*. Viri omnes eruditissimi, qui Romæ Poesim atque Eloquentiam Rethores publice professi sunt, & scriptis operibus tum vincta tum prosa oratione, inclaruerunt.



ILLUSTRIUM ALIQUOT VIRORUM
CARMINA
AD
P. JOSEPHUM ROCCHUM VULPIUM
SOC. JESU.

AD
JOSEPHUM ROCCHUM VULPIUM
SOC. JESU

Fratrem suum carissimum, a quo Romam invitatus fuerat missa Epistola (ut is appellare amat) Tiburtina,

JOANNES ANTONIUS VULPIUS.

SI possum visa felix discedere Roma:
Si Tiberis faciunt flumina pota bonos;
Pace loquar vestra, qui me retinetis, amici,
Et studia, & Patavi plene quietis ager,
Impiger haud dubitem septenas currere ad arces:
Nec me difficilis terreat ulla via.
Sed te complecti properem magis, optime frater,
Cernere quam Domina quidquid in Urbe placet.
Me tua præcipue Venusinis proxima chartis
Invitant facili carmina ducta manu.
Illa tamen resonat purgata semper in aure
Vox mihi: Tam longum quid meditaris iter?
Iidem sunt homines mutato cardine cœli,
Est eadem pravis turba cupidinibus.
Hic tibi Romanis animum virtutibus orna:
Continuo hæc tellus Roma futura tibi est.

Edita est Patavii inter Carmina ejusdem Jo: Antonii Vulpii denuo a Comino recusa Ann. Sal. 1742. in 8. pag. 107. &c.

AD REVERENDISSIMUM PATREM

JOSEPHUM ROCCHUM VULPIUM
E SOC. JESU

Virum Mufis apprime Charum
JOANNES BAPTISTA ROSPIGLIOSIUS
e ſuo Machereſiano Rure.

ABſens Ipſe licet, Tibi præſens, Maxime Vulpi
Sum tamen obſequio, quod nequit eſſe procul.
Hæc mea Charta fides tibi ſit bene certa, nec obſtat,
Quod ſit Charta levis, pondus Amoris habet,
Quæque refert, dictavit Amor, quid plura requiris?
Pignora Amoris habes, dum mea Verba legis.
Accipe nunc igitur generoſa Fronte Salutem,
Quam tibi Tyrrheno hoc Littore mittit Amor.
Littera ſi vero nimium ſit ruſtica noſtra,
Parce precor, quoniam Littera Rure venit.
Nec miraris Opus, quod nulla floreat Arte;
Nam Locus hic noſter floribus uſque caret.
Ingeniumque Loci ſequitur mea Muſa; quid ergo
Spernis? ad exemplum vivere nonne datur?
Si tamen hic eſſes, Regio ſpiraret Odorem
Undique Virtutum Floribus Iſta tuis.
Tunc floreret Ager; tunc noſtra hæc Prata virerent;
Et quæ durat adhuc, triſtis abiret Hyems.
Tunc eſſent pariter faciles ad Carmina Muſæ;
Tunc caperet felix, Te Duce, Carmen iter;
Cultæ namque tuæ tanta eſt Facundia linguæ;
Tantus honor mentis, tantaque Vis Animi;
Ut quoque Tu Sylvas, Tu Saxa, Feraſque moveres;
Et

Et renovata quidem Facta, vetusta forent.
Optarem jam plura loqui; sed Cynthius aurem
Vellit, & inde minans admonet, ut Sileam.
Nam nimis alta peto, pennis impervia nostris,
Hinc parere juvet: sit voluisse Satis.
Nam licet Æquoreis hæc littera Surgat ab Undis;
Attamen orta Mari non erit Alma Venus.
Quin mea Musa licet Sale sit conspersa marino,
Hoc Sale plena, tamen nil Sapit Ipsa. Vale.



FRAN.

FRANCISCUS MARIA LACTANTIUS

Librum suum *De Antiquis Aricinorum & Nemorensium Monumentis, ex Aurea Latii Veteris Latinæ Historiæ* Libro Tertio-Decimo in Italum vernaculum Idioma traductum, & ad Historiæ ejusdem Auctorem

REVERENDISSIMUM PATREM

JOSEPHUM ROCCHUM VULPIUM

SOC. JESU

S. CONGREG. INDICIS CONSULTOREM, ATQUE EPISCOPORUM EXAMINATOREM, allegatum, alloquitur.

ELEGIA

Missus ab extrema, Liber, i, Regione Quirini:
Quid jam, quid mecum pulverulentus agis?
I, Liber, affer Avo, quamvis vereare, salutem:
Græca more impatiens candida tecta subi.
Hæc ubi contigeris, sparsis sine lege capillis,
Et fuerint luteo limina tacta pede:
Janitor obtutus in te defiget amaros.
Barbara nam facies Dorica castra movet.
Protinus ille truci minitans cervice, requiret,
Quid venias, quæras quidue, quibusve locis?
Tum penetrale tui Scitare Bianoris illic:
Dicito, te Auctori reddere velle tuo.
Panditur ecce tibi Vatis venerabilis ædes:
Illa quidem cunctis panditur Hospitibus.
Aut Illum invenies cum Relligione sedentem,
Aut Libros inter, Piendunque choros.
Ni bona verba suis faciat Studiosus Alumnis;

He-

Hæresin aut contra pervigil arma rotet.
Scilicet aurigerum fugit alta palatia Divum;
Nil mage quam fures temporis Ille timet.
Hic læva adspicies Patruos cultumque Parentem,
Improba cura tui quos vigilavit Avi.
Hos juxta, inferiore, petes, in sede loceris:
Ora tenent imum non bene culta locum.
Est aliquid doctis clarisque sodalibus uti,
Hosque infra Agnatos nomen habere tamen.
Ne pigeat, si forte diu te nosse Nepotem
Abnuat; incultum nil putat esse suum.
Oscula ne expectes, nec dulcia verba, jocosque.
Gaudeat his facies cui gelasinus inest.
Ne tamen ire, Liber, timeas: Avus ille negando
Talia signa palam, pectore mitis erit.
Nempe Agamemnonides fratrem cum novit Orestem,
Sustulit amplectens quem daret illa neci.
Celat Aricini Nemoris Dyctinna recessu
Hippolytum, curæ quum foret ille Deæ.
Sæpe quod abjicimus, taciti retinemus; & intra
Pectora, qui carpit carmina, carmen amat.
Interea quicquam de me si forte rogarit;
Quive per ingenium luce fruare meum?
Vivere me egregie dices, totumque referre
Officio acceptum consilioque suo.
Natalisque tui referens primordia; quando
Luminibus fulsit diva Minerva meis:
Tempus erat Cœli, (incipies,) cum pulchrior axis
Flectitur, & vernos provehit orbe dies.
Reddiderat pueris violas mitissimus annus;
Chloris odora novis sparserat arva comis.
Inque jugis, nivibus fuerat quæ cognita sedes,

 Mul-

Mulcebat patrio carmine Paſtor oves.
Non erat, & ſomnus feſſos irrepſerat artus.
(Credita tum curæ Græca Juventa meæ.)
Ex templo evigilo; ſtagnique in margine puri,
Unde nemus circa cernitur, eſſe reor.
Hic ego ſub platano recubans dum protegor æſtu,
Mens novitate ſtupet pelliciturque loci.
Forte dies aderat, quæ non jucundior ulla;
Fulgidior bijugis Cynthius ibat equis.
Quumque daret cantum grata Philomela ſub umbra,
Luderet & paſtum non procul inde pecus:
Ecce repentino quaſſatur turbine tellus,
Et Jovis horriſono ſcinditur igne polus.
Hiſque ſuper, nimbi volvuntur ab æthere: dicas
Numina jam ſævas conſerviſſe manus.
Interea, divum magna comitante caterva,
Labitur, & nobis Nata Tonantis adeſt.
Caſſide præ reliquis, gemmiſque inſignis, & oſtro
Emicat illa; ſolum palla ſuperba tegit.
Majeſtas mire attonitam tenet ardua mentem:
Nititur erecta cuſpide dextra Deæ.
Ac velut Oceani Titan quum fervidus undis
Surgit & ignivomis ore comiſque micat;
Haud ſecus ad lævam clypeus vomit aureus ignes.
Ille Meduſæo triſtis erat capite.
Horruit bis animus, totoque in corpore ſanguis
Hæſit, & excuſſæ diriguere comæ.
Tum mihi reſtituens ſenſim Tritonia vires,
Dat circumducta talia dicta manu.
Quid fruſtra, generoſe puer, mea ſigna vereris,
Quæ ſunt pacato conſpicienda ſinu?
Hi Luci, hi Colles, hæc ſunt Delubra Dianæ,

Hæc

Hoc speculum, Nemus hoc relligione sacrum.
Hæc domus Egeriæ, Hippolytique hæc conscia Sedes:
Hic primum dictus Virbius ille fuit.
PASTOR AB ARCADIA INSIGNIS, NOMENQUE BIANOR;
DULCE CAMOENARUM, PIERIDUMQUE DECUS;
QUEM LATIALE SOLUM, SUPERI; QUEM PURPURA SERTIS
ORNAT, CUI CINGIT TEMPORA CALLIOPE.
SEDULUS ILLE. NOVO DIGESTIS ORDINE REBUS,
EXEMIT TENEBRIS HÆC LOCA CUNCTA SUIS.
ILLIUS ANTIQUOS ÆQUARUNT SCRIPTA LATINOS.
FORSITAN HÆC CALAMO VEL POTIORE NITENT.
FAMA VOLAT QUOCUMQUE SUI; ET FULGORE MINORES
URET, APELLEUM QUUM MORIETUR OPUS.
SEMPER HONORE MEO, SEMPER CUMULABITUR ARMIS:
NEC MIHI JAM CULTOR GRATIOR ULLUS ERIT.
Nunc age, si te cura mei, si gloria tangit;
Auctorem Hetruscis vertere perge modis.
Hæc, *ait*, & placido vultu Dea Bellica raptim
Tollitur, æthereis sedibus imposita.
Nec mora, jussa sequor quamvis operosa; priusque
Palladis officium Cynthia Virgo refert,
Noverit at facili, Liber, hæc ubi fronte Bianor,
Nestoreos videat, rite precare, dies.

JOSEPHI BARONII
POETÆ BRIXIANI CULTISSIMI
De Soteriis, five de Epiſtola Tiburtina Doctiſſimi Viri
P. JOSEPHI ROCCHI VULPII
SOCIETATIS JESU
AD EMINENTISSIMUM PRINCIPEM
CARD. QUIRINUM
ODE.

EXPERGEFACTAS *ad ſonitum fides*
Aptate, & omnem pandite VULPIO
Soteria ubertim ferenti
Pierides Helicona Divæ.
Stipate Vatem, non ſine conſonis
Vatem Camoenæ ducite gaudiis;
Ubi redonatum QUIRINUM
Aonio recreatis antro.
Hic eſt Deorum nectareas dapes
Condire dignus carmine VULPIUS.
Cui Delphicis heroa frontem
Calliope redimatque vittis;
Et CLARUS HEROS *Theſpiadum* DECUS
Dilecta Muſis pectora amabili
Coronet amplexu QUIRINUS
Moeoniis potiore fertis.

In obſequentiſſimi animi argumentum
J. B.

Edita eſt Brixiæ Anno quo Epiſtola III. Tiburtina Lib. I., ſive Soteria, in folio apud eumdem Typographum.

I N-

INDEX

Epiſtolarum Tiburtinarum carminibus deſcriptarum Joſephi Rocchi Vulpij Societatis Jeſu.

LIBRO PRIMO. *HEXAMETRIS.*

LIBRO SECUNDO. *ELEGIACIS.*

EPI-

LIBRO TERTIO.
HENDECASYLLABIS.

FINIS.

NOI RIFORMATORI
DELLO STUDIO DI PADOVA.

Avendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del P. F. Giacint' Antonio Biondi Inquisitore di Brescia, nel Libro intitolato: *Josephi Rocchi Vulpii e Societ. Jesu Epistola Tiburtina Carminibus conscripta*, non v'esser cosa alcuna contro la S. Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concedemo licenza a Gian-Maria Rizzardi Stampatore di Brescia, che possi esser stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 29. Marzo 1742.

Z. Alvise Mocenigo Proc. Rif.
Zuane Querini Kav. Rif.

Agostino Bianchi Segr.

Regist. in lib. a c. 28.

		ERRATA	CORRIGE
Pag. 9.	v. 127.	dextera	dextra
13.	v. 240.	Magnanimun	Magnanimum
17.	v. 8.	Scrips	Stirps
19.	v. 71.	Sabbelicus	Sabellicus
21.	v. 127.	marispue	marisque
22.	v. 166.	Deniqune	Denique
23.	v. 176.	forte	sorte
24.	v. 334.	Sabinæ	Gabinæ
25.	v. 245.	Lycei	Lyæi
ibid.	v. 247.	Nobilibus	Mobilibus
26.	v. ult.	fovere	foveri
29.	v. prim.	guadens	gaudens
ibid.	v. 8.	Addita	Abdita
31.	v. 60.	forres	fortes
33.	v. 113.	Volvere	volvere
39.	v. 50.	duxti	duxisti
ibid.	v. 58.	Posternos	Posteritas
40.	v. 93.	libri	libris
ibid.	v. 97.	Vespertino	Vespertina
44.	v. 22.	Gratusor	Gratulor
48.	v. 46.	Opus	Opes
54.	v. 16.	Spoliisqua	Spoliisque
58.	v. 159.	Hesperta	Hesperia
60.	v. 207.	Dolear	Doleat
ibid.	v. 241.	feret	ferat
ibid.	eod. versu.	quamquam	quemquam
63.	v. 324.	Imperator	Imperat

Pag.

ERRATA		CORRIGE
Pag. 74. v. 124.	sedes :	sedes.
ibid. v. 125.	reponam	reponam :
ibid. v. 126.	strepitusque	strepituque
74. v. 154.	cur	curo
95. v. 68.	plchrior	pulchrior
100. v. 39.	fulgere	fulsere
105. v. 65.	lintei	linter
120. v. 45.	pretioso pretioso	pretioso
125. v. 79.	Nec	Hæc
133. v. 123.	Victor	Victus
149. v. 19.	nisi ,	, nisi
162. v. 33.	remotas.	remotas
165. v. 26.	Et	It
167. ad Ep. VIII	Brixia	Brixiæ
181. v. 23.	parcite	parcite ;
187. n. 4. lin. 15.	Pandulfo	Gandulfo
ibid. l. 17.	amplissimæ	amplissimæ.
188. n. 4. l. 6.	e	&
ibid. l. 10.	stina	strina
189. n. 11. l. 5.	scribere:	scribere
ibid. n. 19. l. 3.	gationi	gationis
190. n. 14. l. 2.	justa	jussa
191. n. 4. l. 2.	fus	su
ibid. l. 10.	quia	qui
ibid. n. 6. l. 18.	bertati	bertas
194. n. 2. l. 31.	Vindobonum	Vindobonam
196. n. 11. l. 8.	institutiore	institutore
198. n. 8. l. 3.	Gentis.	Gentis
199. n. 11. l. 4.	Infulas	Insulas
200. n. 8. l. 1.	Pistoria	Pistoia
201. n. 11. l. 4.	ma.	ma
207. n. 10. l. 13.	nis	ni
209. n. 2. l. 1.	Jana	Tana
ibid. n. 4. l. 23.	testantur	testentur
210. col. 1. l. penult.	par	pr
213. n. 12. l. 5.	dicantur	dicuntur
ibid. l. 7.	effossiones adhuc	effossiones adhuc
215. n. 10. l. 2.	Urbi	Urbs
216. n 18. l. 8.	Scoroo	Storta
217. n. 25. l. 25.	&	ex
218. n. 33. l. 16.	Siræus	Piræus
ibid. l. 25.	serni	servi
221. Ep 6. n. 2. l. 4.	Boesin	Boetin
222. Ep. 9. n. 1. l. 1.	Lope	Lopez
ibid. n. 4. l. 1.	Cratteus	Craneus
ibid. Ep 11. n. 1. l. 13.	cum ,	cum
224. Ep. 18. l. 7.	Albio intemelii	Albiontemelii
ibid. Ep. 19. n. 2. l. 6.	gorum	garum
225. n. 4. l. 1.	Benacu	Benaco
ibid. l. 4.	Villa	Villam
ibid. n. 6. n. 2.	Campania	Campaniæ
ibid. n. 10. l. 3.	Lautea	Lauræ
ibid. n. 11. l. 4.	Megoglino	Mergoglino
231. l. 29.	Piendumque	Pieridumque

JO-



